

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Parklaan met omgeving, laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen, in Gent

Stadsgezicht en monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/44021/119.1

Daan Declercq

Nele Vanmaele

9/12/2016

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.2.1.	De 19de-eeuwse stadsuitbreiding van Gent	4
1.2.2.	Verskillende ontwerpen voor de Parklaan en haar omgeving	6
1.2.3.	Aanleg en verkaveling van de Parklaan	7
1.2.4.	Historiek van elk pand	12
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	28
1.3.1.	De Parklaan met omgeving.....	28
1.3.2.	Laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen.....	48
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	49
1.4.1.	De Parklaan met omgeving.....	49
1.4.2.	Laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen.....	49
2.	Evaluerend gedeelte	50
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	50
2.1.1.	De Parklaan met omgeving.....	50
2.1.2.	Laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen.....	59
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	59
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	60
2.4.	Juridische toestand.....	61
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	61
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening:	61
3.	Beheersvisie	62
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	62
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	62
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed.....	62
4.	Bronnen	63
4.1.	Archieven	63
4.1.1.	Stadsarchief Gent.....	63
4.1.2.	Kadasterarchief Oost-Vlaanderen	63
4.1.3.	Archief Onroerend Erfgoed	64
4.1.4.	Archief Universiteit Gent	64
4.2.	Literatuur	64
4.3.	Tijdschriftartikels.....	65
4.4.	Onuitgegeven publicaties	65
4.5.	Internetbronnen.....	65
4.6.	Mondelinge en schriftelijke bronnen	66
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	67
5.1.	Omgevingsplan bij de bescherming	67
5.2.	Fotobijlage	67
5.3.	Kaarten en figuren	67
5.4.	Opmetingen tweeëndertig gekandelaarde platanen.....	67

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Situering

De Parklaan is gelegen ten zuiden van de historische stadskern van Gent, Oost-Vlaanderen. De met bomen beplante laan is gesitueerd in de stationsbuurt Gent-Sint-Pieters en kent een zuidwest-noordoostelijk verloop. In het noordoosten wordt de laan begrensd door het Citadelpark (kruispunt Fortlaan, Emile Clauslaan, Krijgslaen) en ten zuidwesten ligt het Parkplein (het straatdeel dat de Burggravenlaan met de Prinses Clementinalaan verbindt). De brede laan wordt gekenmerkt door aaneengesloten bebouwing met centraal een dubbele rij van elk 16 gekandelaarde platanen. Aan de achterzijde van een deel van de noordelijke huizenrij van de Parklaan bevindt zich de Oude Fortweg (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 23 en 24). Deze bijna parallelle en doodlopende dienstweg is vandaag alleen bereikbaar via een onderdoorgang in het appartementsgebouw op de hoek Parklaan-Parkplein. Het is een restant van het oorspronkelijke stratenpatroon voorafgaand aan de urbanisatie van dit gebied. In 1889 werd het tracé van de Parklaan vastgelegd, die vervolgens tussen 1892 en 1901 in twee fasen werd verkaveld en bebouwd. De laan behield haar oorspronkelijke aanleg en het merendeel van haar oorspronkelijk bebouwing. Zelfs de originele aanplanting van tweeëndertig gekandelaarde platanen bleef intact, op vier inboetingen na. De hoek met de Krijgslaen werd tussen 1922-1924 bebouwd op de locatie van de zogenaamde Belvédère (cfr. infra). De hoek met de Fortlaan, die samen met de Parklaan werd aangelegd, is na de sloop van een hoekpand uit 1894 ingevuld met kwaliteitsvolle modernistische woonhuizen uit de jaren 1930. Het merendeel van de burgerhuizen aan de zuidelijke zijde van de Parklaan heeft een omheinde voortuin waardoor de woonhuizen verdiept liggen ten opzichte van de rooilijn.

De Parklaan met omgeving wordt voorgesteld als stadsgezicht, hiermee wordt het geheel bedoeld van de Parklaan met inbegrip van de openbare ruimte, de 32 gekandelaarde platanen en hun wortelzones, de aangrenzende percelen, tuinen en bebouwing van de Parklaan en een deel van de Fortlaan, Krijgslaen en Burggravenlaan.

De laan met 32 gekandelaarde platanen wordt voorgesteld als monument. Omwille van de wortelzone omvat de bescherming het volledige openbare domein van de Parklaan. Aan de zijde van het Citadelpark en aan de zijde van het Parkplein-Burggravenlaan wordt de kroonprojectie plus 20 meter in functie van bescherming van het wortelgestel opgenomen in de afbakening.

Voor de exacte afbakening verwijzen we naar het afbakeningsplan, dat als bijlage 5.1. aan dit beschermingsdossier is toegevoegd.

1.2. Historisch overzicht

1.2.1. De 19de-eeuwse stadsuitbreiding van Gent

Hoewel de Parklaan pas op het einde van de 19de eeuw werd aangelegd, moeten we enkele eeuwen terugkeren om de historische context van haar ontstaan te begrijpen. De Parklaan is gelegen op het zuidelijk glacis van de voormalige stadsversterking van Gent, een gebied dat om militair-tactische redenen eeuwenlang nagenoeg onbebouwd is gebleven. Het huidige Citadelpark ten noorden van de Parklaan, dankt haar naam aan de voormalige versterkte citadel die zich op deze plek bevond. Met de herinnering aan de Franse overheersing vers in het geheugen werd in de Hollandse periode beslist om een nieuwe citadel op te richten. Omwille van de bijzonder strategische ligging van het Monterey-fort (1671-1782), op een verhevenheid net buiten de zuidelijke stadsomwalling, zou dit oude fort moeten wijken voor de nieuwe vesting. De werken waren pas omstreeks 1830 voltooid. Het imposante maar snel voorbijgestreefde fort had een stervormige plattegrond, die werd

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

bekomen door een vijfhoekige citadel met daartussen vooruitgeschoven bastions.¹ Het tienhoekig binnenplein was omsloten door een gebouwenrij van maar liefst 800 meter lang.²

Hoewel Gent een enorme demografische groei kende tijdens de 19de eeuw, zou de stad tot 1860 niet buiten de grenzen van haar 16de-eeuwse stadsomwalling uitgroeien. Eén van de verklaringen moet gezocht worden bij de octrooirechten, een sedert de middeleeuwen bestaande stedelijke belasting op het personen- en goederenverkeer. Het spreekt voor zich dat door de steeds toenemende bevolkingsdruk in combinatie met vervuilende nijverheid en industrie de binnenstad steeds meer onder druk kwam. De beschikbare ruimte werd volgebouwd en de talloze arbeiders leefden noodgedwongen in beluiken. Met de afschaffing van de octrooirechten in 1860 werd echter de aanzet gegeven voor een stedenbouwkundig proces waarvan de gevolgen vandaag nog steeds bepalend zijn voor de stad. Op relatief korte termijn zou de stad Gent haar scherp omlinjende contouren verliezen.³ De beschikbare ruimte voor industriële en residentiële expansie was ongezien en al snel ontstonden nieuwe wijken met een specifiek karakter. Een deel van de arbeidersbevolking verhuisde van de beluiken in de binnenstad naar nieuwe daartoe aangelegde wijken zoals de Rabotwijk of naar de deelgemeenten. Anderen vestigden zich in de onmiddellijke omgeving van nieuw opgetrokken (textiel)fabrieken. Net als de arbeiders trok de burgerij weg uit de overbevolkte binnenstad naar nieuwe residentiële wijken of nieuw aangelegde brede lanen. In navolging van de afschaffing van de octrooirechten ging men over tot het slechten van de stadsvesten en het slopen van de stadspoorten (tolpoorten). Met de aanleg van een prestigieuze ringboulevard op het tracé van deze stadsvesten zou Gent zich kunnen meten met andere moderne Europese grootsteden. Het gebied ten zuiden van de citadel bleef echter een *zone non aedificandi* tot in het laatste kwart van de 19de eeuw. Pas in 1870 werd de Hollandse Citadel door de stad aangekocht. Het Gentse stadsarchief bewaart talloze ontwerpen voor de inrichting van deze gronden.⁴ Het urbanisatieplan van Jean-Pierre Hofman dat in 1874 werd aangenomen⁵ hield de eerste stappen in van een urbanisering in en rond de voormalige citadel.⁶ Maar liefst 26 ha grond werd bestemd als stadspark afgelijnd door met bomen beplante lanen. Een zone van 18 ha tussen de Kortrijksesteenweg en de Koning Leopold II-laan werd verkaveld als bouwgronden en op vijf jaar tijd volgebouwd met statige neoclassicistische burgerhuizen. Een centrale zone van 4,5 ha bleef voorlopig kazerne.⁷ Pas in 1912 zouden de laatste resten van de kazerne uit het park verdwijnen⁸, met uitzondering van de voormalige toegangspoort die als enige getuige nog herinnert aan de voormalige citadel (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 1). Hubert Van Hulle (1827-1900) zou de aanleg van Het Citadelpark in 1875 voor zijn rekening nemen. Het park in landschappelijke stijl omvat talrijke loofbomen, gras- en bloemperken, brede dreven, vijvers, kunstmatige grotten, watervallen, rozentuinen en een pergola. Hoewel het park in het westen, noorden en oosten duidelijk was afgelijnd door boulevards zoals de Citadellaan (heden Charles de Kerchovelaan) en Normaa schoolboulevard (heden Emile Clauslaan en Hofbouwlaan), behield het park in het

---

¹ Stadsarchief Gent, Atlas Goetghebuer, L36, 13A.

² DAMBRUYNE J., RAMBAUT A., BRAL G.J., BAILLIEUL B. & VAN DOORNE G. 1992: *Een stad in opbouw. 2: Gent van 1540 tot de wereldtentoonstelling van 1913*, Tielt, 201-202.

³³ DAMBRUYNE J., RAMBAUT A., BRAL G.J., BAILLIEUL B. & VAN DOORNE G. 1992: *Een stad in opbouw. 2: Gent van 1540 tot de wereldtentoonstelling van 1913*, Tielt, 203.

⁴ Stadsarchief Gent, Atlas Goetghebuer, L36 (1, 3, 4, 5, 10, 11 en 14A) en L37 (1).

⁵ Volgens gemeenteraadsbesluit van 5/10/1874, bestendigd in het Koninklijk Besluit van 27/05/1875 betreffende de inrichting van het Citadelpark (Bron: Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.C.146, Chemins de Fer de Gand).

⁶ COENE A. & DE RAEDT M. 1990: *Bijdragen tot de stadsontwikkeling van Gent. 1560-1990*, S.l., 150.

⁷ BAILLIEUL B., MILIS-PROOST G., LALEMAN M.C. & VAN TYGHEM F. 1975: *Stadsontwikkeling en architectuur*, Gent, 107.

⁸ BAILLIEUL B., MILIS-PROOST G., LALEMAN M.C. & VAN TYGHEM F. 1975: *Stadsontwikkeling en architectuur*, Gent, 107.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

zuiden een vrij onregelmatige aanleg.⁹ De zuidelijke stadsuitbreiding was dan wel aangezet in 1860, maar kwam pas echt op gang vanaf 1874. Het zou nog 15 jaar duren vooraleer de eerste bebouwing zou verrijzen in het gebied tussen de voormalige citadel en de spoorlijn Brussel-Oostende, met onder andere de aanleg van de Parklaan. Uit de bronnen blijkt dat de inrichting van dit zuidelijk deel, als ook de eventuele verbinding met het eerste Sint-Pietersstation aan het Parkplein, voer was voor discussie.

1.2.2. Verschillende ontwerpen voor de Parklaan en haar omgeving

Tijdens de gemeenteraad van 14/06/**1884** werd er een **rooilijnplan** (ontwerpplan voor straataanleg) goedgekeurd voor de verlenging van de Normaalschoolboulevard (heden Hofbouwlaan) en de rechtekking van de Kleistraat (voorloper van de Burggravenlaan) (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 11).¹⁰ Het eerste Sint-Pietersstation is eveneens op dit plan aangeduid en wordt door de nieuwe boulevard verbonden met het Citadelpark (cfr. infra). Volgens dit rooilijnplan zou de Parklaan worden verbonden met de Normaalschoolboulevard en zo één lange kaarsrechte laan vormen die het Parkplein met de Citadellaan zou verbinden (ter hoogte van het huidig kruispunt Overpoortstraat-Charles de Kerchovelaan). De Parklaan, of beter 'het zuidelijke deel van de Normaalschoolboulevard' zou iets noordelijker liggen dan vandaag het geval is, ongeveer op het tracé van de Oude Fortweg.¹¹ In 1889 zou dit ontwerp echter worden vervangen door een nieuw plan waarbij de Parklaan zuidelijker zou worden getraceerd en een rechthoekig stationsplein (Parkplein) zou worden afgebakend (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 11, 15 en 21).¹²

In april **1889** maakte stadsingenieur Emile Braun (1849-1927) **drie ontwerpen** voor de definitieve inrichting van het gebied ten zuiden van de voormalige Hollandse Citadel, waarvan slechts een deel reeds was omgevormd tot park.¹³ Het aan te leggen gebied betrof grosso modo de drie zuidelijke bastions van de voormalige vesting. Zoals vermeld waren deze gronden sinds 1875 in het bezit van de stad. Het gemeentebestuur had in de zitting van 6/10/1884 beslist om een groot deel van deze stadsgronden, die sinds het K.B. van 25/05/1875 bestemd waren als bouwgrond, voorlopig niet te verkopen, en dit voor een periode van 25 jaar. Deze bouwgronden waren sindsdien met bomen beplant en de facto opgenomen in de parkaanleg. De stadsingenieur uitte hierover zijn bezorgdheid en argumenteerde dat na 25 jaar niemand het nog in zijn hoofd zou halen om deze terreinen te bebouwen. Braun verwoordde het nog iets lyrischer: "*A l'expiration de ces 25 années, lorsque les plantations seront dans toute leur croissance, il ne viendra à l'esprit de personne de changer l'affection nouvelle donnée à ces terrains, et ceux qui auraient envie de le proposer seraient à bon droit traités de vandales.*" En verder: "*[...] le public se serait si bien familiarisé avec l'étendue du parc, qu'il verrait avec peine disparaître des allées ombragées dans lesquelles il avait l'habitude de se promener.*"¹⁴ De plannen van het stadsbestuur hielden enkele grote nadelen in, aldus Braun. Hij merkte op dat de volwassen bomen heel wat moeilijker te rooien zouden zijn dan de jonge exemplaren die zopas waren aangeplant. Bovendien zou de bevolking vertrouwd geraken aan de huidige grenzen van het park en deze niet graag opnieuw zien verdwijnen. Een definitieve afbakening van het park en de bouwgronden drong zich op, te meer omdat het Ministerie van Spoorwegen plannen koesterde voor een aanzienlijke uitbreiding van de halte Gent-Sint-Pieters. Het

⁹ DE WINTER G., PLATEAU P. & VAN DER LINDEN G. 2015: *Citadelpark* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/10322> (geraadpleegd op 1 oktober 2016).

¹⁰ Stadsarchief Gent, Reeks G, 2671.

¹¹ Deze staat is ook gekend als "Buurtweg nr. 72", "Chemin du Fort" en "Oude Fortstraat".

¹² Stadsarchief Gent, Reeks G, 2672.

¹³ BRAUN E. 1889: *Création d'un boulevard de ceinture autour de la partie sud du parc de la citadelle, avec extension du parc vers la gare de Gand (St Pierre)*, Gent, 1-6.

¹⁴ BRAUN E. 1889: *Création d'un boulevard de ceinture autour de la partie sud du parc de la citadelle, avec extension du parc vers la gare de Gand (St Pierre)*, Gent, 1-2.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

sprak voor zich, aldus de stadsingenieur, dat beide projecten best in onderling overleg tot stand zouden komen. Men zou ook rekening moeten houden met de geplande aanleg van een nieuwe boulevard die de Kortrijksesteenweg met de Godshuizenlaan zou verbinden (de huidige Koning Albertlaan en Groot-Brittanniëlaan). Er zijn grote verschillen tussen de drie ontwerpen van Braun, waarvan het eerste duidelijk de voorkeur genoot van de stadsingenieur (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeeldingen 12-15). Het stadsbestuur koos tijdens de gemeenteraad van 25/05/1889 uiteindelijk voor een **vierde optie**, die een compromis is tussen de drie voorgestelde ontwerpen maar het meest aansluit bij plan III. De redenen hiervoor waren voornamelijk financieel. Het feit dat de burgemeester dit plan verkoos zal de schepenen ook wel hebben beïnvloed.¹⁵ De vier plannen verschillen voornamelijk in hun verhouding tussen de grootte van het park ten opzichte van de bebouwde oppervlakte. Het eerste ontwerp voorzag de meeste ruimte voor groenaanleg, waarbij een uitloper van het Citadelpark tot aan het Parkplein zou reiken. Het stadsbestuur koos echter voor een strakke, nagenoeg symmetrische aflijning van het rechthoekige stationsplein dat aan alle zijden bebouwd zou zijn en van waaruit vier kaarsrechte boulevards zouden vertrekken. De Parklaan kreeg in dit ontwerp haar huidige tracé, die zou dienen als een visuele en fysieke verbinding met het Citadelpark. In het definitieve ontwerp heeft de parkvijver aan grootte moeten inboeten voor de aanleg van de Parklaan en het huizenblok gevormd door deze laan, de Fortlaan en de Kortrijksesteenweg. De zone ter hoogte van de huidige botanische tuin aan de Ledeganckstraat zou volgens het plan en het verslag van de gemeenteraad van 28/05/1889 worden verkocht als bouwgrond, hetgeen echter nooit werd uitgevoerd.¹⁶ De aanleg van de reeds vermelde rechtstreekse verbinding van het Parkplein naar de Godshuizenlaan ("*Boulevard vers le Boulevard des Hospices*") werd eveneens in de gemeenteraad van 28/05/1889 aangenomen.

De aanleg van de Parklaan, en bij uitbreiding de urbanisatie van dit hele gebied, staat in nauw verband met de uitbouw van "**la nouvelle gare de Gand-St-Pierre**" (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 6).¹⁷ Hiermee wordt nog het 'klein Sint-Pietersstation' aan het Parkplein bedoeld, het kleine houten stationsgebouwtje dat in 1881 werd opgericht.¹⁸

Een eerste uitbreiding van dit eerste station op de spoorlijn Brussel-Oostende, ook "*la gare St Pierre Alost*" genoemd¹⁹, werd vastgelegd volgens besluit van 10/09/1889.²⁰ Onder invloed van de wereldtentoonstelling van 1913 zou het kleine station omstreeks 1910 worden vervangen door het huidige Sint-Pietersstation n.o.v. Louis Cloquet, ongeveer 600 meter ten westen op de spoorlijn Brussel-Oostende. De gelijkvloerse kruising van de Kortrijksesteenweg met de spoorlijn werd verholpen door de aanleg van een verhoogde spoorwegberm tussen 1904 en 1911.²¹

1.2.3. Aanleg en verkaveling van de Parklaan

Nadat de grote lijnen voor de urbanisering van de nieuwe 'Sint-Pieterswijk' waren uitgetekend kon men overgaan tot de **strataanleg en verkaveling** van de stadgronden. Hiervoor moest een molen met bijgebouwen wijken, gelegen op de hoek van de Kleistraat en de Kortrijksesteenweg, en zou de buurtweg nummer 72 (heden Oude

---

¹⁵ Uitsluitend de spoorinrichting werd hierbij gewijzigd (Stadsarchief Gent, Reeks G, 3349).

¹⁶ Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.C.146, Chemins de Fer de Gand.

¹⁷ Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.C.146, Chemins de Fer de Gand.

¹⁸ COENE A, 2010: De schone wijk van Gent Sint-Pieters, *Van Mensen & Dingen. Tijdschrift voor volkscultuur in Vlaanderen VIII*,1-4, 7.

¹⁹ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3232.

²⁰ Stadsarchief Gent, Reeks G, 2672.

²¹ COENE A, 2010: De schone wijk van Gent Sint-Pieters, *Van Mensen & Dingen. Tijdschrift voor volkscultuur in Vlaanderen VIII*,1-4, 7.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

Fortweg) grotendeels worden gesupprimeerd.²² Op het uiteinde van één van de bastions van de voormalige citadel, hetgeen later de hoek van de Parklaan met de Krijgslaan zou worden, bevond zich de zogenaamde 'Belvédère'. Dit was een café met bijhorend uitkijktorentje dat hoorde bij de aanleg van het Citadelpark daterend van voor de verkaveling van de Parklaan. Met de urbanisatie van dit gebied kwam de Belvédère buiten het park te liggen, waarbij men opteerde om het gebouw te behouden als afsluiting van de Parklaan.

De bouwgronden aan de Parklaan werden niet in één keer verkaveld. Men begon met de percelen aan de Fortlaan en het **noordelijk deel van de Parklaan**, die samen werden verkaveld in 45 loten (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 19). We verwijzen naar deze verkaveling als 'Serie I' (de zuidelijke zijde van de Parklaan zou nadien in Serie II worden verkaveld). Op 6/12/1892 had de gemeenteraad het verkavelingsplan en de prijszetting voor Serie I klaar.²³ Er werd op de valreep nog een belangrijke wijziging doorgevoerd: "*Le tracé du Parc, en tant que jardin public, a seul été approuvé. Le conseil a décidé qu'il fallait pas réserver des terrains pour villas, il a préféré délimiter le Parc par un boulevard en ligne droite.*"²⁴ Op een plan uit het Stadsarchief is duidelijk te zien dat men aanvankelijk vijf villa's wilde bouwen aan de Fortlaan (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 16). De wijziging naar een rechte boulevard met rijhuizen betekende ook dat het gebogen tracé van de Fortlaan moest worden rechtgetrokken, bijgevolg besloot men dat "*L'alignement fixé par l'arrêté royal du 28 octobre 1889 est prolongé jusqu'au pan coupé formé par l'angle du dit boulevard et du boulevard du Fort.*"²⁵ Het eerste woonhuis in de Parklaan dateert van 1893 (Parklaan 98-98A), vervolgens werden de hoekpercelen bebouwd in 1894. In de vijf daaropvolgende jaren zou de noordelijke zijde van de Parklaan volledig worden ingevuld met voornamelijk neoclassicistische rijhuizen.²⁶

De **percelen op de hoek met de Kleistraat** (heden Burggravenlaan), aan de zuidelijke zijde van de Parklaan, behoorden aanvankelijk niet tot de verkavelingsplannen Serie I en II van de Parklaan. In februari 1896 beslist men echter om deze straathoek ook te verkavelen die wordt beschreven als "*un terrain ayant peu de profondeur, mais assez bien de façade*". Men motiveerde dat de huizen die daar zouden worden opgericht de "*vieilles constructions*" van de Kleistraat zouden verbergen en de verkoop van de andere stadsgronden aan de zuidelijke zijde van de Parklaan alleen maar ten goede zouden komen.²⁷ Aanvankelijk waren hier drie percelen verkaveld, maar uiteindelijk bouwde men een hoekpand (café) en drie opbrengstwoningen.²⁸

Op 25 april 1898 keurde het stadsbestuur het **verkavelingsplan voor de zuidelijke zijde** van de Parklaan goed, de zogenaamde Serie II (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeeldingen 20). De stad verkocht hier 20 zeer diepe percelen die gelegen waren tussen de pas gebouwde hoekpanden met de Kleistraat en de Belvédère. In slechtst vier jaar tijd

---

²² Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Mutatieschetsen Gent, afdeling H (Gent), 1893/1; Stadsarchief Gent, Reeks G, 3259.

²³ Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.R.028.62, Rues. P. Boulevard du Parc. 1893-1896.

²⁴ Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.R.028.62, Rues. P. Boulevard du Parc. 1893-1896.

²⁵ Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.R.028.62, Rues. P. Boulevard du Parc. 1893-1896.

²⁶ Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Mutatieschetsen Gent, afdeling H (Gent), 1894/3, 1895/1, 1896/3, 1897/6, 1898/6, 1899/3, 1900/3, 1902/5.

²⁷ Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.B.63.36, Boulevards. Boulevard du Parc.

²⁸ De kadastrale mutatieschetsen tonen aanvankelijk een verkaveling van het hoekperceel in drie loten (Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Mutatieschetsen Gent, afdeling H (Gent), 1896/3bis), hetgeen nadien werd uiteindelijk aangepast naar vier loten (Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Mutatieschetsen Gent, afdeling H (Gent), 1897/6 en 1898/6).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

verrees hier een indrukwekkende huizenrij met voornamelijk burgerhuizen, de meeste voorzien van een met hekwerk omheinde voortuin. Hoewel ze slechts met enkele jaren verschil zijn opgetrokken is er een duidelijk verschil merkbaar tussen de bebouwing aan beide zijden van de Parklaan. De noordzijde bestaat vooral uit neoclassicistische burgerhuizen, afgewisseld met enkele panden in neo-Vlaamse renaissance waarvan Parklaan 80 het meest uitgewerkte voorbeeld is. Aan de zuidzijde is daarentegen geen enkele neoclassicistische lijstgevel te bespeuren, met uitzondering van de hoekpanden met de Burggravenlaan, die samen met de bebouwing aan de noordzijde werden opgetrokken. Men vindt hier vooral burgerhuizen in art nouveau en eclectische stijl (al dan niet art-nouveaugetint).²⁹

Behoudens deze verschillen in stijl en de aan- of afwezigheid van een omheinde voortuin bezit de (originele) bebouwing langs beide zijden van de Parklaan enkele algemene kenmerken. De bebouwing bestaat uit rijhuizen met een voorgevel van twee à drie traveeën breed en meestal drie bouwlagen hoog, alle onder een zadeldak (uitzonderlijk mansardedak). Nagenoeg elk huis heeft een enkelhuisopstand. De enige uitzondering is het pand Parklaan 33, het enige dubbelhuis met een gevel van drie traveeën en twee bouwlagen onder mansardedak. Baksteen (geglazuurd of bepleisterd) in combinatie met natuursteen (voornamelijk blauwe hardsteen), smeedijzer en hout zijn de belangrijkste bouwmaterialen. De nieuwe laan bevatte ca. 1900 uitsluitend woonhuizen, bestaande uit een combinatie van eigen woningen (21 van de 50 panden, ofwel 42 %) en opbrengstwoningen (29 van de 50 panden, ofwel 58 %). De gegoede klasse zag deze nieuwe stationswijk duidelijk als een goede woonplaats en tevens als een degelijke investering. Het succes blijkt eveneens uit het feit dat de stad Gent in december 1897 de instelprijzen voor de verkoop van de resterende stadsgrond rond het Citadelpark verhoogde met 10% (Gemeenteraad van 16/12/1897).³⁰

Om dit residentiële, bijna elitaire karakter van de wijk te verzekeren koppelde de stad enkele belangrijke **bouwvoorschriften** aan de verkoop van de percelen. Het eigenlijke lastenboek kon niet worden teruggevonden in de archieven, maar op basis van de bouwaanvragen kon het volgende worden achterhaald.

Eén van de belangrijkste voorschriften was dat een verkoop van een bouwperceel gekoppeld werd aan de goedkeuring van het gevelontwerp door het schepencollege³¹ ("*une façade élégante à agréer par notre collègue*"³²). Een bepaling waar men nauw op toezag, zoals bijvoorbeeld blijkt uit het bouwdoossier voor het neoclassicistisch burgerhuis Parklaan 94-94H waarvan de gevel door de stadsdiensten werd afgedaan als "*toute ordinaire*".³³ De gevel van het aanpalende pand Parklaan 92 werd eveneens geweigerd en de architect werd vriendelijk verzocht "*a présenter une façade un peu plus artistique*".³⁴ Een volgend voorbeeld is het gevelontwerp van het heden gesloopte pand van Mr. Demarez (heden Parklaan 44-72) dat als "*trop banale*" werd afgedaan.³⁵ Uit de bouwaanvraag van Parklaan 80 kennen we artikel 43 van bouwvoorschriften, namelijk "*que les balcons doivent porter sur des consoles solides en fer ou en pierre et que les balustrades doivent être en fer ou en pierre de taille*".³⁶ Nagenoeg elke gevel aan de Parklaan is voorzien van een balkon of erker, waarbij deze voorschriften duidelijk werden gevolgd. Het stadsbestuur aarzelde niet om bij twijfel over de opbouw van de erker om een bijkomende constructietekening te

---

²⁹ De bebouwing op de hoeken met de Krijgslaan en de Fortlaan behoren niet tot de oorspronkelijk aanleg. Voor de volledigheid vermelden we nog dat de hoek met de Krijgslaan werd ingevuld in de jaren 1920 met drie burgerhuizen in beaux-artsstijl. De hoek met Fortlaan bestaat uit burgerhuizen en een appartementsgebouw van ca. 1935 in modernistische stijl.

³⁰ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3102.

³¹ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1898/B/65.

³² Stadsarchief Gent, Reeks G, 3626.

³³ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3626.

³⁴ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1898/B/35.

³⁵ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1898/B/65.

³⁶ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1896/B/18.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

vragen, zoals het geval was voor het pand Parklaan 98-98A.³⁷ Voorts moesten de gevels volgens artikel 10 van het lastenkohier voldoen aan een minimale gevelbreedte van 5 meter³⁸ en hoogte van 10,5 meter tussen voetpad en kroonlijst.³⁹

Specifiek voor (een deel van) Serie II waren er afzonderlijke voorschriften en erfdienstbaarheden betreffende de voortuinen.⁴⁰ Deze hadden betrekking op de afmetingen, verhardingen, beplanting, de smeedijzeren afsluiting en een verbod op bebouwing. De voortuin moest vier meter diep zijn en aan elke zijde worden afgesloten met een hek, waarvan het ontwerp ter goedkeuring moest worden voorgelegd aan het schepencollege. Ten minste drie vijfde van de oppervlakte was voorbehouden voor groenaanleg "*in plantsoen, bloemkorven of graszoden*" en twee vijfde was "*bestemd om in ceramiek, mozaïk, enz. bevloerd te worden*". Een bijkomende bepaling stelde dat twee vijfde van de groenaanleg beplant moest worden met "*boompjes met blijvende bladeren*". Het was toegelaten om een kelder te bouwen onder de voortuinen, mits enkele randvoorwaarden. Vermoedelijk werden nog bijkomende voorschriften opgelegd, zoals de verplichting om de grond binnen de x-aantal jaar na de verkoop te bebouwen, om grondspeculatie te vermijden. Deze voorschriften waren mogelijk vergelijkbaar met deze bij de verkaveling van de nabijgelegen de Prinses Clementinalaan en het Miljoenenkwartier.⁴¹

Dat de Parklaan een **residentiële wijk** moest worden is gebleken uit de bouwvoorschriften maar komt ook duidelijk naar voren in het eigenaarsprofiel. De 19de-eeuwse stedelijke elite van de gegoede burgerij, grootindustriëlen, zakenlui en beoefenaars van de vrije beroepen worden aangetrokken door de nieuwe boulevards buiten het overbevolkte stadscentrum.⁴² In de Parklaan wordt deze nieuwe elite o.a. vertegenwoordigd door beoefenaars van vrije beroepen, zoals een apotheker, een fotograaf, een (kandidaat)notaris, enkele professoren of onderwijzers en kunstenaars (schilder, beeldhouwer). Daarnaast vonden ook voornamelijk leden van de 19de-eeuwse maatschappij er hun woonplaats, zoals een legerofficier, een majoor, industriëlen, fabriekseigenaars, handelaars, ondernemers, een opzichter van de veeartsenij en zelfs de directeur van de Gentse dierentuin. Er zijn ook verschillende huizen gebouwd door architecten, aannemers en vastgoedsspeculanten. Het hoogstaande karakter van de wijk werd verder bepaald door de aanwezigheid van enkele culturele instellingen in de onmiddellijke omgeving. Zo ontwierp stadsarchitect Charles Van Rysselberghe (1850-1920) het nieuw Museum voor Schone Kunsten in het Citadelpark in 1900-1903. De Botanische Tuin dateert eveneens van 1903 en naar aanleiding van de Wereldtentoonstelling van 1913 bouwde Oscar Van de Voorde (1871-1938) een Feestpaleis op de locatie van de oude kazerne.⁴³

De bronnen vertellen ons tenslotte ook iets over de **openbare ruimte** van de Parklaan. Tussen 1904 en 1905, kort na de volledige bebouwing van de Parklaan, werd de tramlijn die langs de zuidzijde van deze straat liep geëlektrificeerd.⁴⁴ Hiertoe plaatste men sierlijke metalen palen voor de bovenleiding in een art-nouveauvormgeving die aansloot bij het

³⁷ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1893/B/8.

³⁸ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1899/B/13.

³⁹ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1901/B/88.

⁴⁰ De voorschriften m.b.t. de voortuinen die in deze paragraaf worden behandeld zijn afgeleid uit een kopie van een deel van de bouwvoorschriften, bewaard bij een bouwaanvraag uit 1920 van Parklaan nummer 25 (Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1920/B/28).

⁴¹ MEGANCK L., DEMEY A. & POULAIN N. 1995: *Het miljoenenkwartier. Een Gentse woonwijk uit het interbellum*, Gent, 10-11.

⁴² VAN LOO A. 2003: *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, 21.

⁴³ DE VLOED O., VIAENE P. & DE BRABANDERE L. 1986, *Stadswandeling door de wijk St-Pietersstation*, Gent, 5.

⁴⁴ Schriftelijke informatie verkregen van Guy Dupont, archivaris stadsarchief Gent (3 augustus 2016).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

smeedijzeren hekwerk van de voortuinen (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 5). Het is niet duidelijk wanneer deze palen werden verwijderd.

De aanleg van de openbare ruimte bestond uit een verharding in kasseien en verhoogde voetpaden met hardstenen dorpels. Centraal in de straat was een langwerpige plantsoen, met afgeronde zijden ter hoogte van het Parkplein en het Citadelpark. Het plantsoen was gelegen op een licht verhoogd, afgeboord met hardstenen dorpels. Hier werden twee rijen platanen aangeplant waartussen zich een verzorgd grasperk bevond, afgezoomd met een lage metalen afsluiting (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 4). Ongeveer halverwege het plantsoen bevond zich een grote lage struik (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 5). Aan de zijde van het Citadelpark was een klein rond punt, licht opgehoogd en voorzien van lage beplanting. Op de voetpaden zijn lantaarnpalen voor straatverlichting aanwezig. Postkaarten die gedateerd kunnen worden tussen 1898 en 1901 bewijzen dat de bomen ouder zijn dan de bebouwing en vermoedelijk dateren van bij de aanleg op het einde van de 19de eeuw, omstreeks 1892-1893 (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 3).

Vanaf eind de 18de eeuw begon men platanen aan te planten in steden. Eerder die eeuw werd deze soort al aangeplant in landgoederen. Vanaf 1830 begonnen ze langzaam de typerende laanbeplantingen van linden en iepen te verdringen. Eind 19de eeuw waren platanen de meest aangeplante laanbomen. Hubert Van Hulle, inspecteur op de groendienst van Gent, beschouwde platanen als de meest geschikte bomen voor boulevards.⁴⁵ De aanleg van het Citadelpark vanaf 1875 gebeurde volgens ontwerp van Van Hulle. De aanleg van de Parklaan omstreeks 1892-1893, als verbinding tussen het Citadelpark en voormalige station aan het Parkplein, kan bijgevolg mogelijk aan Van Hulle worden toegeschreven.

In de zomer van 1928 zal men het bloemenperk op het kleine rond punt heraanleggen omwille van het steeds drukker wordende verkeer. In plaats van dit element volledig te verwijderen kiest men ervoor om de vluchtheuvel af te vlakken en jaarlijks te beplanten met laag groeiende bloemen.⁴⁶

In 1934 verwijderden de stadsdiensten het centrale grasperk tussen de bomen omdat het geen licht meer krijgt door de volwassen geworden bomen. Blijkbaar behield de Parklaan vrij lang haar oorspronkelijke aanleg, zoals blijkt uit volgend citaat van de directeur van de 'Groendienst': "*De tous les boulevards entourant le Parc, c'est d'ailleurs le dernier où le terre-plein n'a pas été dégagé des plantations accessoires qui les ornaient, lorsque les arbres étaient jeunes encore.*"⁴⁷

In oktober 1952 overweegt men om de tramlijnen, die reeds 50 jaar over de straat lopen, te verplaatsen naar de middenberm. Dit plan werd nooit uitgevoerd.⁴⁸ Eind 1966 ging men echter wel over tot het uitbreken van de tramsporen van lijnen 7 en 9. De kasseien bestrating werd vervangen door "een verharding in koolwaterstofbindmiddel" en de middenberm wordt verhard met betonnen straatstenen. Er ging toen reeds aandacht uit

---

⁴⁵ VAN DRIESSCHE T. 2017: *Handleiding voor het beheer van historische dreven en wegbepantingen (online publicatie vanaf begin 2017)* [online] (geraadpleegd op 1 december 2016).

⁴⁶ Stadsarchief Gent, Archief Plantsoendienst, Reeks PLADS, 2003/208 (Dossier betreffende de Parklaan, OP1).

⁴⁷ Stadsarchief Gent, Archief Plantsoendienst, Reeks PLADS, 2003/208 (Dossier betreffende de Parklaan, OP1).

⁴⁸ Stadsarchief Gent, Archief Plantsoendienst, Reeks PLADS, 2003/208 (Dossier betreffende de Parklaan, OP1).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

naar de potentieel nefaste impact van een verharding op het behoud van de platanen. De verharding mocht er komen, maar een zone rond de boomstam moest onverhard blijven.⁴⁹

Uit archiefdocumenten⁵⁰ kan de plantdatum van drie van de vier inboetingen worden achterhaald (meer bepaald bomen nummers 16, 31 en 32, zie bijlage 5.4. bij het inhoudelijk dossier). In 1967, na de hierboven vermelde wegenwerken, zou men "de drie ontbrekende platanen" aanvullen. Uit dezelfde documenten blijkt ook dat er bij de hoek Parklaan-Burggravenlaan een 'sorbus' (lijsterbes) stond, die naar elders werd verplant. In dat zelfde jaar legde men een onverharde middenberm aan tussen de bomen van de Parklaan, samen met een vluchtheuvel als verkeersgeleider op het kruispunt met de Krijgslaan en Fortlaan. Men discussieert over het al dan niet beplanten van deze middenberm, uit vrees voor beschadiging door "de parkerende voertuigen of hun inzittende." Voorts ging men in juli 1970 over tot de aanleg van twee 'doorsteken' voor voetgangers. Deze werden geplaatst op regelmatige afstand, ter vervanging van de bestaande doorsteek halverwege de middenberm.

1.2.4. Historiek van elk pand

Hierna volgt een **historisch bespreking van elk afzonderlijk pand** binnen de huidige afbakening van het voorgestelde stadsgezicht. Dit onderdeel is gestructureerd op basis van de huisnummering. De bespreking volgt zoveel mogelijk de historische evolutie en begint daarom aan de noordzijde van de Parklaan, die het eerst werd verkaveld.⁵¹

Parklaan 98-98A

Neo-Vlaamse-renaissancegetint burgerhuis en kunstenaarswoning, volgens de bouwaanvraag en een gevelsteen opgetrokken in 1893 (goedgekeurd op 6 april 1893).⁵² Het betreft het oudste (nog bewaarde) pand van de Parklaan. De bouwplannen bewaren de stempel van de architect-aannemer: "J. Rooms Van Den Bossche / Bouwkundige – Aannemer / St. Amandsberg – Gent". De bouwheer was een zekere Edmond Emiel Schepens-Coopman, een kunstschilder (wonende in de Egmontstraat 11 in Gent).⁵³ De geveldecoratie verwijst naar het beroep van de bouwheer. De sluitsteen van het venster op de gelijkvloerse verdieping is uitgewerkt in de vorm van een cartouche met schilderspalet en penselen. In het centrale paneel van de erker is een cartouche met spreuk in houtsnijwerk weergegeven (vandaag deels dichtgeschilderd) die luidt "Kunst ha[xxx] Gunst / Gunst [xxxxx] Kunst". Het burgerhuis is gebouwd op lot 43 van verkaveling Serie I dat 144,90 m² meet en door notaris Tyman aan Schepens werd toegewezen voor 2608,20 frank.⁵⁴ De voorgevel werd -op enkele details na- opgetrokken conform de bouwtekening, maar onderging sindsdien enkele wijzigingen. De balustrade van het balkon op de erker is verdwenen waardoor de vensterdeur werd aangepast naar een gewoon venster. Deze aanpassing gebeurde reeds voor 1978.⁵⁵ Tussen 1978 en 2014 verdween de gietijzeren bekroning van de dakkapel en kreeg de houten kroonlijst met klossen een bekisting in kunststof. Recent (tussen 2014 en juli 2016) werd het schrijnwerk vervangen door nieuw

---

⁴⁹ Stadsarchief Gent, Archief Plantsoendienst, Reeks PLADS, 2003/207 (Dossier betreffende de Parklaan en de A. Musschestraat, 0P1).

⁵⁰ Stadsarchief Gent, Archief Plantsoendienst, Reeks PLADS, 2003/207 (Dossier betreffende de Parklaan en de A. Musschestraat, 0P1).

⁵¹ De oorspronkelijke bebouwing van het hoekperceel (momenteel ingenomen door het grote appartementsgebouw Parkplein 1-23) wordt hier niet afzonderlijk behandeld aangezien dit perceel niet tot de afbakening van de bescherming hoort.

⁵² Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1893/B/8.

⁵³ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3629.

⁵⁴ Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.R.028.62, Rues. P. Boulevard du Parc. 1893-1896.

⁵⁵ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 96, 01.09.1982.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

schrijnwerk in kunststof, waarbij de oorspronkelijke raamindeling deel behouden bleef. De originele voordeur bleef wel bewaard.

Parklaan 96

Rijk gedecoreerd neoclassicistisch burgerhuis opgetrokken in 1895 (bouwaanvraag goedgekeurd op 24 mei 1895).⁵⁶ Architect is onbekend. Alphonse en Charles d'Hert, de twee bouwheren afkomstig uit Gent (Slachthuisstraat 19), kochten het perceel van 145,20 m² voor 2613,60 frank bij notaris De Wilde.⁵⁷ Het betreft lot 42 van Serie I. De huidige situatie komt perfect overeen met de ontworpen situatie zoals weergegeven op het gevelontwerp, met uitzondering van de gietijzeren balustrade van het balkon. Behoudens de voordeur (en mogelijk ook het balkonraam) werd het schrijnwerk vernieuwd. De bolvormige bekroningen van de hoekzuilen van de balustrade zijn verdwenen.⁵⁸ Mits betaling van een jaarlijkse toelage van 5 fr. had men toegang tot de achterliggende dienstweg.

Parklaan 94-94H

Neoclassicistisch burgerhuis, volgens de bouwaanvraag opgetrokken in 1898 (bouwaanvraag goedgekeurd op 17 januari 1898). De architect is onbekend. Het betreft het enige pand dat voor een vrouwelijke opdrachtgever werd gebouwd, namelijk juffrouw Romanie Van Hamme uit Gent (Antwerpsestraat 13) (zonder beroep). Zij verwierf het perceel van 146,94 m² voor 2644,92 frank bij notaris Victor Taelman (lot 41 van Serie I).⁵⁹ Het oorspronkelijke ontwerp van de voorgevel werd afgekeurd omwille van onenigheid tussen leden van de stedelijke administratie over de kwaliteit van de gevel. Het ontwerp werd aanvankelijk afgedaan als "*toute ordinaire*".⁶⁰ Ondanks het feit dat dit oorspronkelijke gevelontwerp uiteindelijk toch werd aanvaard, werkte men de gevel rijker uit met consolevormige sluitstenen boven de vensters. Deze situatie is nog waarneembaar op een foto uit 1982.⁶¹ Sindsdien onderging het pand echter enkele ingrepen. Zo werd het schrijnwerk vervangen in een witte kunststof, met inbegrip van erker en voordeur (oorspronkelijk een vleugeldeur met vast bovenlicht en deurvensters en fijnmazig ijzeren smeedwerk, zoals nog te zien op een foto uit 1982).⁶² De schijnvoegen zijn vervangen door een vlakke pleisterlaag. Het venster boven de erker is omgevormd tot balkon en voorzien van eenvoudig recent hekwerk.

Parklaan 92

Neoclassicistisch burgerhuis, volgens de bouwaanvraag opgetrokken in 1898 (bouwaanvraag goedgekeurd op 16 juni 1898) op lot 40 van Serie I. Het pand werd ontworpen door architect Ch. Masereel.⁶³ De opdrachtgever was Léon Terlin uit Gent (Kortrijksesteenweg 213), een leraar aan de nabijgelegen Normaalschool. Het eerste ontwerp van de voorgevel werd geweigerd door het Gentse stadsbestuur, die in juni 1898 vroeg om "*une façade un peu plus artistique*" waarop Mr. Terlin "*eene meer kunstige teekening [...] van den voorgevel van [zijn] huis*" indiende.⁶⁴ De voornaamste verschillen tussen beide ontwerpen zijn een verbreding van de voordeur, de toevoeging van een voetschraper, een rijkere uitwerking van de kroonlijst, vensteromlijstingen, erker en

---

⁵⁶ Stadsarchief Gent, Bouwanvragen particuliere woningen, G12, 1895/B/20.

⁵⁷ Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.R.028.62, Rues. P. Boulevard du Parc. 1893-1896.

⁵⁸ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 70, 13.11.1978.

⁵⁹ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3626.

⁶⁰ Stadsarchief Gent, Bouwanvragen particuliere woningen, G12, 1898/B/1.

⁶¹ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 96, 01.09.1982.

⁶² Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 96, 01.09.1982.

⁶³ Stadsarchief Gent, Bouwanvragen particuliere woningen, G12, 1898/B/35.

⁶⁴ Stadsarchief Gent, Bouwanvragen particuliere woningen, G12, 1898/B/35.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

balkon. Voorts voorzag men de volledige rechtertravee van schijnvoegen, voegde men een fries met schijfmotieven toe en werden de schijnvoegen van de gelijkvloerse verdieping verlevendigd met diamantkoppen rondom het benedenvenster. Vandaag is de gevelafwerking opnieuw versoberd met een vlakke bepleistering met imitatievoegen en zijn een groot deel van deze decoratieve elementen verdwenen. De balustrade van het balkon is uitgevoerd in (overschilderde) natuursteen of beton en doorbroken door zes vierkante uitsparingen met decoratief smeedwerk met gestileerde bloemmotieven. Het schrijnwerk op de begane grond bleef bewaard, maar werd op de verdiepingen vernieuwd. Hierbij bleef de oorspronkelijke roedeverdeling behouden, behalve bij de ramen van de mansardeverdieping, die voorheen een kruisverdeling hadden. De mansardeverdieping met twee dakvensters werd toegevoegd in 1922.⁶⁵ Dit gebeurde door architect G. Vande Sande voor dezelfde bouwheer, Léon Terlin.

Parklaan 82-86

Oorspronkelijk een samenstel van drie identieke enkelhuizen, volgens de bouwaanvraag daterend van 1894 (bouwaanvraag goedgekeurd op 20 augustus 1894). Uit de bouwplannen kan worden afgeleid dat het om relatief bescheiden rijhuizen ging, vermoedelijk gebouwd als opbrengsteigendom.⁶⁶ De bouwheer, Victor Van Renterghem (Sint-Amandstraat 88, Gent), was actief als aannemer ("ondernemer van bouwwerken"⁶⁷) en ontwierp de plannen vermoedelijk zelf. Oorspronkelijk betrof het een uniforme pilastergevel van zes traveeën en drie bouwlagen, zoals nog te zien is op een postkaart die gedateerd kan worden tussen 1901 en 1904-1905 (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 4). Achter de twee eerste woningen voorzag de bouwaanvraag een magazijn. De rechtstreekse toegang via de Oude Fortweg werd aanvankelijk geweigerd, maar mits betaling van een jaarlijkse toelage van 5 frank wel goedgekeurd (z.g. 'gedoogzaamheid').

Het centrale pand (nr. 84) werd in 1923 door de toenmalige eigenaar en bewoner, architect Maurice Aubert, zowel intern als extern grondig verbouwd. Hierbij maakte de sobere neoclassicistische lijstgevel plaats voor een rijk uitgewerkte façade in beaux-artsstijl die bovendien werd voorzien van een 'bow window' (licht gebogen erker), uitgevoerd in gewapend beton.⁶⁸

Vooreerst werd de achterbouw (en vermoedelijk ook het interieur) onder handen genomen. Aubert diende in maart 1923 een bouwaanvraag in voor de uitbreiding van de achterbouw, die voordien bestond uit een keuken en toilet op de begane grond en met daarboven de badkamer.⁶⁹ De uitbreiding betrof op de begane grond vermoedelijk een garage, gebaseerd op de afmetingen en het feit dat de ruimte via een brede deur of poort uitgaf op de "ruelle de service", de Oude Fortweg. Via een trap, geplaatst in het sas tussen de oude keuken en nieuwe garage bereikte men een bijkamer boven de garage. Deze ruimte was volgens de ontwerptekening voorzien van een haard met schouwmantel in art-decostijl en stond in verbinding met de badkamer op de verdieping. Het toilet dat voorheen in de keuken stond, kreeg sindsdien een plaats onder de trap in het sas. Het plan toont eveneens aan dat er zich anno 1923 een veranda bevond naast de keuken, een element dat nog niet wordt weergegeven op de plannen van 1894. Het is niet geweten of deze veranda eveneens door Aubert werd ontworpen in 1923, of dat het een oudere toevoeging betreft.

Enkele maanden later, in juni 1923, vroeg Aubert toestemming om ook de straatgevel aan de Parklaan onder handen te mogen nemen. Het resultaat is een imposante en rijk gedecoreerde façade in beaux-artsstijl, met een parement in hoogwaardige natuursteen-imitatie, vermoedelijk in combinatie met echte natuursteen. Hoewel de kroonlijst werd verhoogd en de lekdrempel boven de gelijkvloerse verdieping werd verlaagd, hield de

⁶⁵ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1922/B/33.

⁶⁶ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1894/B/37.

⁶⁷ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1924/A/18.

⁶⁸ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1923/B/76.

⁶⁹ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1923/B/24.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

architect schijnbaar rekening met de verhoudingen en gevelritmiek van het ensemble dat zich hier ooit bevond. Zo bleven de inplanting en basisvorm van de raamopeningen (behoudens de toevoeging van het bow window op de eerste verdieping) ongewijzigd en bleef de hardstenen plint behouden. Door de (weliswaar aangepaste) geblokte pilasters en schijnvoegen op de begane grond te behouden heeft men nog steeds een gevoel van eenheid en zoekt het ontwerp aansluiting bij de vormgeving van de flankerende gevels. De toevoeging van het bow window accentueert de brede rechtertravee, die uitspringt t.o.v. de verdiepte deurtravee, hetgeen eveneens wordt benadrukt door een verspringing in de kroonlijst. De geprofileerde kroonlijst van de erker is afgewerkt met een tandlijst en een bekronend fries, volgens de ontwerpplannen oorspronkelijk voorzien van vier verticale rondbogige accenten die vandaag verdwenen zijn, maar nog te zien zijn op een foto uit 1978.⁷⁰

Het schrijnwerk uit 1923, zoals nog te zien op een foto uit 1982, bleef niet bewaard.⁷¹ Op het moment van de foto-opname betrof het wit geschilderd schrijnwerk met een T-vormige opdeling, waarbij het vast bovenlicht van gekleurd glas of reliëfglas was voorzien. De vensters in het bow window waren ook voorzien van een gelijkaardig bovenlicht en waren vermoedelijk vast en hadden daarom slechts een tweeledige opdeling. Het raam onder het bow window was mogelijks reeds in 1982 aangepast en niet langer voorzien van decoratief glas in het bovenlicht. De deur, die ook in 1923 werd toegevoegd en weergegeven is op het gevelontwerp, bleef integraal bewaard.

De linkse woning (nr. 86) behield grosso modo haar oorspronkelijke gevelritmiek, waarbij de muuropeningen, pilasters en doorlopende lekdrempel en dorpel bewaard bleven. De gevelafwerking met schijnvoegen op de begane grond en de pilasters, als ook de raamomlijstingen, zijn vervangen door een vlakke gevelbeploistering met geschilderde imitatievoegen. De hardstenen plint werd verlaagd. Hierbij verdween de voetschraper en voegde men twee metalen verluchttingsroosters toe. De gevel behield echter de originele geprofileerde houten kroonlijst op klossen. Tenslotte vermelden we het schrijnwerk dat volledig werd vervangen door standaard wit schrijnwerk in kunststof met één bewegend deel en vast bovenlicht. De deur behield haar bovenlicht maar het houtwerk werd vervangen door een exemplaar in zwarte kunststof.

De rechtse woning (nr. 82) behield grotendeels haar authentieke gevelafwerking, met uitzondering van de kroonlijst en het schrijnwerk. Ook de standaard ijzeren voetschraper bleef bewaard. De kroonlijst zit mogelijks nog (deels) verscholen onder het huidige exemplaar in kunststof. Standaard schrijnwerk in witte kunststof met één bewegend deel en vast bovenlicht verving het originele houten schrijnwerk, met twee bewegende delen en een vast bovenlicht met tweeledige roedeverdeling, zoals nog te zien op een foto uit 1982.⁷² De houten voordeur, vermoedelijk een toevoeging uit het interbellum, bleef wel behouden.

Parklaan 80

Imposant burgerhuis in Neo-Vlaamse-renaissancestijl uit 1897 in opdracht van Omer Van Lierde, hofbouwkundige ("Professeur à l'école d'horticulture de l'état à Gand").⁷³ Voor de bouw van dit uitzonderlijk ruim burgerhuis kocht hij reeds op 29 oktober 1894 twee percelen (lot 38 en deel van lot 37, van Serie I) waarvan het eerste perceel reeds extra breed was. De bouwaanvraag dateert van 13 mei 1896, maar het pand zou pas voltooid zijn in 1897 (zie datering boven de deur). De architect is onbekend, maar de mogelijkheid bestaat dat een zekere Jean Raes ("Elève à l'école d'horticulture") het pand ontwierp, aangezien deze de bouwaanvraag ook heeft ondertekend.

⁷⁰ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 54-68, 13.11.1978.

⁷¹ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 80, 01.05.1982.

⁷² Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 80, 01.05.1982.

⁷³ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1896/B/18.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

De voorgevel werd nagenoeg volledig uitgevoerd zoals ontworpen, tot en met de gietijzeren windhaan. De enige uitzonderingen zijn het smeedijzeren hekwerk van de balkons dat soberder werd uitgevoerd of werd vervangen en de windborden in de geveltop die werden verwijderd of mogelijk nooit zijn uitgevoerd. Het zeer fijn uitgewerkte originele schrijnwerk en glas met geslepen randen bleef overal bewaard.

De bouwaanvraag leert dat het pand een interessante plattegrond heeft, geënt op de klassieke enkelhuisindeling. De gang rechts geeft achtereenvolgens toegang tot het salon, de eetkamer en de wintertuin. Achter laatstgenoemde bevindt zich de keuken die uitgaat op de tuin. De aanbouw tegen de achtergevel in imitatie-vakwerkbouw (vermoedelijk uitgevoerd in cementrustiek) staat niet op de bouwplannen vermeld, maar dateert mogelijk ook van ca. 1900.

Parklaan 78

Neoclassicistisch burgerhuis gebouwd in opdracht van Alex. Callant-Leger (Coupure 61, Gent) op lot 37 van Serie I. De bouwaanvraag dateert van 8 november 1895, de werken waren afgerond in mei 1896.⁷⁴ Aannemer De Cock nam de bouwwerken voor zijn rekening, maar het is onduidelijk of hij ook de plannen tekende. De gedetailleerde ontwerp-tekening van de gevel werd exact gevolgd, met uitzondering van de deur en het benedenvenster die een vlak in plaats van getoogd zijn afgewerkt. De originele gevelafwerking bleef volledig bewaard. Behoudens de voordeur werd al het originele schrijnwerk vervangen, hetgeen nog te zien is op een foto uit 1982.⁷⁵

Parklaan 76-76A

Neoclassicistisch burgerhuis uit 1895 (bouwaanvraag goedgekeurd op 17 augustus 1895) in opdracht van Gustaaf D'Hondt (uit Sint-Denijs-Westrem) op lot 36 van Serie I door een onbekende architect.⁷⁶ Op enkele details na geeft het gevelontwerp de uitgevoerde situatie weer. De detaillering van waterlijsten, de roede-verdelingen van de vensters en het motief van het smeedijzeren hekwerk zijn anders uitgevoerd. De gevelafwerking bleef volledig bewaard, met uitzondering van het schrijnwerk van de vensters, dat vervangen werd door exemplaren in witte kunststof. De originele toestand wordt weergegeven op een foto uit 1978.⁷⁷

Parklaan 44-72

Appartementsgebouw uit het midden van de jaren 1970, gebouwd op de locatie van twee burgerhuizen die hiervoor werden gesloopt.⁷⁸

Het linkse (meest westelijke) burgerhuis werd in 1894 opgetrokken voor Louis Mast uit Gent (Bellevuestraat 100) door een onbekende architect.⁷⁹ Hij kocht voor 2675,40 frank een perceel van 178,36 m² bestaande uit lot 35 en deel van lot 34 van Serie I.⁸⁰ De bouwplannen tonen een voorgevel van twee traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak (nok parallel aan de straat) met op de verdieping een slanke erker met ijzeren steunelementen en een bekronend balkon. Het pand bezat een atypische plattegrond

---

⁷⁴ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1895/B/40.

⁷⁵ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 78, 01.09.1982.

⁷⁶ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1895/B/27.

⁷⁷ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 48-50, 13.11.1978.

⁷⁸ Op een foto uit 1978 van de aanpalende woning (Parklaan 42, heden gesloopt) is het bijna afgewerkte appartementsgebouw te zien (Bron: Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 42, 13.11.1978).

⁷⁹ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1894/B/12.

⁸⁰ Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.R.028.62, Rues. P. Boulevard du Parc. 1893-1896.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

waarbij het trappenhuis haaks op de laterale gang was ingeplant en zo het salon en de eetkamer van elkaar scheidde. Achterin op het perceel bevond zich een werkhuis, dat door een kleine koer was gescheiden van het woonhuis.

Het rechtse burgerhuis werd opgetrokken in 1898 (vermoedelijk ook 1899 gezien de bouwaanvraag dateert van 11 november 1898).⁸¹ Henri De Marez uit Ledeberg (Eggermontstraat 26) liet het pand bouwen op een deel van lot 34 van Serie I (168,60 m²) dat hij kocht bij notaris Roland voor 2781,90 frank. De architect is onbekend.⁸² Het gevelontwerp zoals bewaard bij de bouwaanvraag werd aanvankelijk geweigerd. Het is niet duidelijk of het ontwerp nog werd aangepast, of uitgevoerd als ontworpen. Het betrof een neoclassicistische gevel van twee traveeën en drie bouwlagen met een erker en bekronend balkon. De voordeur had vermoedelijk een bekronend tegeltableau en het venster erboven was voorzien van een driehoeksfronton.

Parklaan 42-42E

Postmodern woonhuis, gebouwd in het laatste kwart van de 20ste eeuw ter vervanging van een burgerhuis uit 1899 ontworpen door Emile De Weerd.

Het burgerhuis werd opgetrokken voor Prosper Gallet uit Gent (Rue du Jardin 39), een handelaar ("Commission-Exportation"), gehuwd met Josephine De Vos (Bruxelles, Rue Archimede 12). Zij kocht een perceel van 172,46 m² bestaande uit delen van lot 33 en 34 van Serie I bij notaris Ferdinand Nowé voor 2845,58 frank.⁸³ De bouwaanvraag dateert van 25 november 1898, waardoor het pand vermoedelijk in 1899 werd opgetrokken.⁸⁴ Prosper Gallet bouwde rond dezelfde periode ook een huis in de Fortlaan in 1901⁸⁵ en in de Fortstraat in 1904.⁸⁶

De onbepleisterde bakstenen gevel werd uitgevoerd zoals ontworpen en telde twee traveeën en drie bouwlagen.⁸⁷ De rechtertravee werd verlengd in een puntgevel en werd verder benadrukt door een houten erker op metalen steunen en een bekronend balkon. De plattegrond was deze van een typisch enkelhuis. Het stadsarchief bewaart een alternatief gevelontwerp. De potloodtekening toont een gespiegelde gevelindeling waarbij de topgevel zich links en de deurtravee zich rechts bevindt.⁸⁸

Parklaan 28-40

Oorspronkelijk een samenstel van vier identieke burgerhuizen, vermoedelijk gebouwd als opbrengsteigendom, volgens de bouwaanvraag daterend van 1898.⁸⁹ De rijhuizen werden opgetrokken voor Leopold Canon, een majoor (wonende in de Citadellaan in Gent). Hij kocht vier percelen grond (lot 30 (deel), 31, 32 en 33 (deel) van Serie I, in totaal 696,25 m²) voor 12575,34 frank bij notaris Cruyt op 12 december 1898.⁹⁰ Oorspronkelijk betrof het een uniforme gevelwand van vier lijstgevels met elk drie traveeën en drie en een halve bouwlaag (souterrain). De panden zijn alle aangepast, waarbij de eerste woning (nr. 34-40) nog het meest beantwoordt aan het oorspronkelijke gevelontwerp.⁹¹

---

⁸¹ Stadsarchief Gent, Bouwanvragen particuliere woningen, G12, 1898/B/65.

⁸² Stadsarchief Gent, Reeks G, 3616.

⁸³ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3617.

⁸⁴ Stadsarchief Gent, Bouwanvragen particuliere woningen, G12, 1898/B/71.

⁸⁵ Stadsarchief Gent, Bouwanvragen particuliere woningen, G12, 1901/F/8.

⁸⁶ Stadsarchief Gent, Bouwanvragen particuliere woningen, G12, 1904/F/3.

⁸⁷ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 42, 13.11.1978.

⁸⁸ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3617.

⁸⁹ Stadsarchief Gent, Bouwanvragen particuliere woningen, G12, 1899/B/2.

⁹⁰ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3616.

⁹¹ Stadsarchief Gent, Bouwanvragen particuliere woningen, G12, 1899/B/2.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

De woning nr. 34-40 heeft een bepleisterde gevel van drie traveeën en drie en een halve bouwlaag (souterrain) die horizontaal wordt geritmeerd door doorlopende lekdrempels en bepleisterde lijsten onder een houten kroonlijst op klossen en een tandlijst. Centraal op de eerste verdieping bevindt zich een houten erker op twee gesculpteerde consoles. De rechthoekige houten erker heeft een neoclassicistische afwerking met panelen, hoekpilasters en een overkragende kroonlijst op klossen. De souterrain is afgewerkt met een hardstenen plint die doorloopt in de hardstenen omlijsting boven de twee keldervensters. Daarboven is de gevel afgewerkt met imitatie metselwerk. De hoge toegangsdeur heeft dezelfde hoogte als de vensters van de bel-etageverdieping. De houten vleugel deur bestaat uit twee paneeldeuren met daarboven een zone met twee cirkelvormige bovenlichten en vervolgens een klassiek rechthoekig bovenlicht. Naast de deur zijn een wateraansluiting en voetschraper bewaard. De bel-etageverdieping is afgewerkt met doorlopende imitatievoegen en telt twee rechthoekige vensteropeningen zonder omlijsting en met guillotineramen. De ramen op de twee bovenliggende verdiepingen hebben een rechthoekige geprofileerde omlijsting. De deur en guillotineramen zijn origineel terwijl het ander schrijnwerk werd vernieuwd.

De woning nr. 32 heeft een sterk aangepast gevelparement maar bewaart de gevelritmiek, kroonlijst en het merendeel van het schrijnwerk. De bepleisterde gevel kreeg vermoedelijk tijdens het interbellum een nieuw gevelparement in (imitatie?) baksteen. De nieuwe voordeur is kleiner, heeft een hardstenen omlijsting en een vierledig bovenlicht. De erker is vernieuwd, vermoedelijk met een draagstructuur in beton.

De woning nr. 30 bewaart de originele gevelindeling en -afwerking, met uitzondering van twee keldervensters die vervangen zijn door een garagepoort. Alle schrijnwerk bleef bewaard, met uitzondering van de keldervensters en de voordeur die werd verlaagd waardoor deze vandaag een tweeledig bovenlicht heeft.

De woning nr. 28 bewaart de originele gevelindeling en -afwerking, met uitzondering van twee keldervensters die vervangen zijn door een garagepoort. Alle schrijnwerk bleef bewaard, met uitzondering van de keldervensters. De trapezoidale erker verschilt van de andere bewaarde erkers bij nr. 34-40 en 30 en is mogelijk reeds bij de bouw anders uitgevoerd.

Parklaan 20-26

Het neoclassicistisch burgerhuis werd opgetrokken voor Léon Devigne, handelaar ("koffyhouder") uit Gent (Kortedagsteeg 25).⁹² De bouwaanvraag dateert van 8 november 1899 waardoor het pand wellicht in 1900 tot stand kwam.⁹³ Architect Jules Ledoux en aannemer Adolphe Vercauter bouwden het rijhuis op delen van loten 29 en 30 van Serie I. Devigne kocht het perceel van 165,21 m² voor 3383,81 frank bij notaris Van Zantvoorde. Volgens de bouwaanvraag is de plattegrond deze van een klassiek enkelhuis met een laterale gang die toegang geeft tot het salon en de eetkamer. Achter de gang bevindt zich de keuken met schotelhuis en toilet. Tussen de eetplaats en keuken is een terras dat uitgaat op de tuin. De voorgevel werd niet volledig uitgevoerd zoals ontworpen. Zo is de mansardeverdieping met dakvenster niet uitgevoerd en vervangen door een souterrainverdieping, vermoedelijk om de hoogte van de daklijst te doen aansluiten bij deze van de aanpalende panden. De deur en het venster van de bel-etageverdieping zijn origineel. Het overige schrijnwerk werd vernieuwd, maar met behoud van de oorspronkelijke opdelingen (met uitzondering van het kelderraam) volgens een foto uit 1978.⁹⁴

⁹² Stadsarchief Gent, Reeks G, 3615.

⁹³ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1899/B/41.

⁹⁴ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 20-40, 13.11.1978.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

Parklaan 8-18D

Eclectisch getinte eenheidsbebouwing van drie woonhuizen, ontworpen door Jules-Pascal Ledoux in 1899 (volgens archiefstukken en gevelopschrift).⁹⁵ De bouwheren, A. & P. Frère uit Gent (Rue de Brabant, 22), bouwden deze opbrengstwoningen op het resterende perceel tussen de reeds bestaande bebouwing (lot 27, 28 en deel van lot 29 van Serie I) waardoor de totale gevellengte 14,20 meter meet. De volgens artikel 10 van het lastenkohier minimaal vereiste gevellengte van vijf meter werd hiermee niet gehaald, maar de bouwaanvraag werd toch goedgekeurd op 30 maart 1899. Het ensemble omvat drie woningen maar is ontworpen als één geheel met een geaccentueerd middenrisaliet met puntgevel en centrale erker, geflankeerd door twee lijstgevels. Ten behoeve van de symmetrie is één van de vier toegangsdeuren blind.

De indrukwekkende en gedetailleerde gevel werd uitgevoerd zoals deze werd ontworpen door Ledoux. Alleen het smeedijzeren hekwerk voor de balkons kent een ander patroon en het smeedwerk voor de deurvensters van nr. 8 en 18-18D is weggelaten of later verwijderd. Niet alleen de gevelafwerking bleef zeer goed bewaard, maar ook alle schrijnwerk is nog aanwezig. De decoratieve betegeling onder en boven het venster in de puntgevel is grotendeels verdwenen, en de dakkapel boven het rechterpand (nr. 8) is vervangen door een modern dakraam.

Parklaan 2, 4, 6 en Fortlaan 94, 95, 96 en 97.

Zoals reeds vermeld werden de percelen aan de Fortlaan en het noordelijk deel van de Parklaan samen verkaveld in de zogenaamde 'Serie I'. Op de hoek van beide boulevards kocht de Gentse fabrikant/handelaar Victor Loontjens (Burgstraat 26) een erg ruim perceel bestaande uit lot 24 (Fortlaan), lot 25 (groot hoekperceel) en lot 26 (Parklaan).⁹⁶ Hij liet er aan de zijde van de Fortlaan een burgerhuis bouwen met een indrukwekkende tuin of lusthof op de straathoek en aan de Parklaan. Het was bovendien het eerste pand dat werd opgericht aan de pas verkavelde Parklaan.⁹⁷ De bouwaanvraag beschreef het burgerhuis als "een gesticht met lusthof" bekend onder de naam "Trocadero".⁹⁸ Op een postkaart van de Fortlaan is dit huis te zien met boven de erker een uithangbord "au Trocadero", hetgeen doet vermoeden dat dit 'gesticht' mogelijk een (semi)openbaar karakter had (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 9). Uit de bouwaanvraag van 15 maart 1894 weten we dat het oorspronkelijke plan een woonhuis voorzag aan de Fortlaan met een paviljoen dat aansloot bij de rijwoningen aan de Parklaan. Langs de Parklaan en op de straathoek was een ruime tuin, afgeschermd door hekwerk tussen ijzeren hekpijlers, met een toegangshek op de straathoek tussen twee bakstenen hoekpijlers. Het onderkelderde burgerhuis had een voorgevel aan de Fortlaan van drie traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak, met links (aan de tuinzijde) een eenlaagse aanbouw onder lessenaarsdak. De voorgevel had een geaccentueerde middentravee met suprapositie van toegangsdeur, erker en bekronend balkon en dakvenster. Het paviljoen werd geweigerd door het stadsbestuur op basis van de voorschriften in het lastencohier (Cahier des charges pour la vente des terrains communaux (28 avril 1891) dat stelde dat langsheen de rooilijn uitsluitend een huis, afsluitingsmuur of hekwerk mocht worden gebouwd, waarvan het ontwerp moest worden goedgekeurd door het college van burgemeester en schepenen.⁹⁹ Het paviljoen werd vervangen door "eene grielje", het hekwerk, dat te zien is op een postkaart van ca. 1901 (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 7). Dat Loontjens een bemiddelde eigenaar moet zijn geweest wordt bevestigd doordat hij ook het hoekperceel aan de zijde van het Parkplein aankocht. Net als dit hoekperceel werd ook het lusthof Trocadero vervangen door 20ste-eeuwse bebouwing. Op het ruime hoekperceel

⁹⁵ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1899/B/13.

⁹⁶ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3616.

⁹⁷ Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Mutatieschetsen Gent, afdeling H (Gent), 1894/3.

⁹⁸ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1894/B/3.

⁹⁹ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1894/B/3.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

worden ca. 1935 vijf modernistische woonhuizen opgetrokken. Er zijn voor deze panden geen bouwaanvragen bewaard maar via het kadasterarchief kon hun bouwgeschiedenis toch worden achterhaald. In 1933, vier jaar na het overlijden van E. Cruyt-Loontjens¹⁰⁰, sloopte men het lusthof Trocadero en werd het vrijgekomen perceel verkaveld in zes loten. Op dat moment werden de woningen Parklaan 4 en Fortlaan 94 gebouwd.¹⁰¹ In 1934 voegde men twee onbebouwde percelen aan de Fortlaan samen¹⁰² waarop men twee jaar later de woning Fortlaan 95 bouwde.¹⁰³ In 1937 is het volledige perceel bebouwd met de bouw van woning Parklaan 6 en het hoekpand Parklaan 2 - Fortlaan 96-97. De dateringen in het kadaster zijn echter geen exacte bouwdatum en slaan vaak op het voorgaande jaar. Dit wordt bevestigd door een gevelsteen in de plint van woonhuis Parklaan 6 dat "1936" als bouwjaar vermeldt, en niet 1937. De gevelsteen van het hoekpand leest "1935", hetgeen twee jaar afwijkt van de datering 1937 uit het kadaster. Een lange constructieperiode is een mogelijke verklaring voor deze anomalie. In ieder geval weten we met zekerheid dat het volledige bouwblok tot stand kwam tussen 1933 en 1937.

Vier van de vijf woningen zijn gesigineerd. Parklaan 6 en Fortlaan 94 werden ontworpen door Geo. Pauwels, het hoekpand Parklaan 2-Fortlaan 96-97 door Raoul Van Houtte en het woonhuis in de Fortlaan 95 is van Emile De Nil.

Woonhuis Parklaan 4: Recent werd een mansardeverdieping toegevoegd op het plat dak van het woonhuis Parklaan 4. De oorspronkelijke situatie is gedocumenteerd door een foto van 1978.¹⁰⁴

Hoekpand Parklaan 2-Fortlaan 96-97: Het schrijnwerk van het hoekpand werd grotendeels vernieuwd, op enkele uitzonderingen na zoals het hoekvenster op de eerste verdieping.

Woonhuis Fortlaan 95: De garagepoort werd vernieuwd.

Woonhuis Fortlaan 94: De garagepoort werd vernieuwd. De kroonlijst kreeg een nieuwe omlijsting in kunststof waarachter zich mogelijk nog de originele kroonlijst bevindt.

Parklaan 127-135

De bebouwing op de hoek van de Parklaan met de Burggravenlaan (vroeger Kleistraat) behoorde aanvankelijk niet tot de geplande aanleg van de Parklaan. Reeds in 1896, nog voor de bebouwing van de zuidzijde van de Parklaan (Serie II), verkavelde men dit hoekperceel dat eveneens in eigendom van de stad was. Op de gemeenteraadzitting van 7 februari 1896 omschreef men het perceel als "[...] un terrain ayant peu de profondeur, mais assez bien de façade. [...] Les maisons qu'on érigea sur ces lots, cacheront les vieilles constructions de la rue de l'Argile [Kleistraat] et constitueront un embellissement qui ne pourra que favoriser la vente des autres terrains que la Ville possède le long du boulevard du Parc."¹⁰⁵ Aanvankelijk zou men het perceel verkavelen in drie loten, maar uiteindelijk kwam een hoekpand (café) met drie bescheiden rijwoningen tot stand.¹⁰⁶ De vier opbrengsteigendommen werden samen ontworpen door de Gentse aannemer S. Detaeye & Cie. De bouwaanvraag van 21 mei 1896 werd echter opgesplitst omdat de panden eigendom waren van twee afzonderlijke bouwheren. De drie woonhuizen waren eigendom

---

¹⁰⁰ Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Staat der Eigendomsoverdrachten Gent, afdeling H (Gent), 1933, 17-18.

¹⁰¹ Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Mutatieschetsen Gent, afdeling H (Gent), 1933/28.

¹⁰² Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Mutatieschetsen Gent, afdeling H (Gent), 1934/9.

¹⁰³ Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Mutatieschetsen Gent, afdeling H (Gent), 1936/16.

¹⁰⁴ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Hoek Parklaan-Fortlaan, 06.12.1978.

¹⁰⁵ Universiteit Gent, Fonds Vliegende Bladen, BIB.VLBL.HFI.R.028.62, Rues. P. Boulevard du Parc. 1893-1896 en BIB.VLBL.HFI.B.63.36, Boulevards. Boulevard du Parc.

¹⁰⁶ Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Mutatieschetsen Gent, afdeling H (Gent), 1896/3bis en 1897/6.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

van Seraphin Detaeye & Cie¹⁰⁷, het hoekpand van Theophiel Moens.¹⁰⁸ Bijgevolg werden de plannen voor de bouwaanvragen letterlijk in twee geknipt.

De ligging aan het Parkplein bij het klein Sint-Pietersstation verklaart de functie van het hoekpand als café. Het hoekpand had een koer aan de zijde van de Burggravenlaan afgescheiden door een bakstenen muur met centraal een getoogde deur. Vandaag is deze muur bepleisterd en voorzien van een bekronende balustrade. Aan deze koer waren het trappenhuis en toiletten gelegen. De drie woonhuizen zijn bescheiden en identiek qua indeling. Door de vorm van het perceel zijn de panden echter ongelijk qua grootte waarbij het linkse (oostelijke) pand het kleinste en het rechterpand het grootst is. Zowel voor het hoekpand als de rijhuizen werd het neoclassicistische gevelontwerp minder rijk uitgevoerd dan op de bouwplannen wordt weergegeven. Men koos voor minder uitgewerkte vensteromlijstingen en borstweringen en een vlakke bepleistering op de verdiepingen.

Woonhuis Parklaan 127: Het originele schrijnwerk bleef bewaard, met uitzondering van het kelderraam.

Woonhuis Parklaan 129-131: Het schrijnwerk werd vervangen. De klossen van de kroonlijst werden verwijderd.

Woonhuis Parklaan 133: Het schrijnwerk werd vervangen.

Hoekpand, Parklaan 135: Het schrijnwerk is vernieuwd en het benedenvenster in de eerste travee is blind gemaakt. Het venster boven de deur is omgevormd tot een deurvenster met moderne balustrade. De voormalige koer is vermoedelijk geïncorporeerd in het pand waarna de muur voorzien is van een bepleistering, een venster en een bekronende balustrade.

Parklaan 99-105, 107-111, 113-121 en 123

Ensemble van vier eclectische woonhuizen ontworpen door Prosper Buyck in 1900. Het complex heeft een interessant gevelperspectief dat een trapsgewijze overgang maakt van de rooilijn aan de straat naar deze van de achterin gelegen woningen met een voortuin. Vooral de twee linkse woningen (nrs. 99-105 en 107-111) vormen een visuele eenheid. De Gentse architect, P. Buyck (Rue des Femmes St. Pierre 38) was zowel architect als bouwheer van deze vier rijhuizen die vermoedelijk als opbrengstwoningen werden gebouwd. Het is onduidelijk of de Gentse aannemer "Vve Louis De Waele et Fils (Entrepreneurs – Pêcherie 145, Gand)" wiens naam in het bouwdoosje wordt vermeld het volledige complex heeft opgericht of alleen een herstelling uitvoerde.¹⁰⁹ De voorgevels werden niet conform de bouwtekening opgetrokken, maar vertonen enkele belangrijke verschillen. De algemene gevelrimtiek en bouwhoogte werd wel gevolgd, maar vooral in de vormgeving van muuropeningen, schrijnwerk, erkers en balkons zijn grote verschillen op te merken. Sinds 1900 ondergingen de panden enkel aanpassingen.

Parklaan 99-105: Geen wijzigingen.

Parklaan 107-111: De uivormige torenspits op het hoektorentje is verwijderd. Het schrijnwerk werd vernieuwd, met behoud van de originele roedeverdelingen.

Parklaan 113-121: Het keldervenster werd omgevormd tot garagepoort. Het schrijnwerk van het dakvenster werd vernieuwd en het dakvenster werd uitgebreid met een moderne uitbouw. De bepleisterde muurdelen boven de deur en tussen de twee bovenliggende

---

¹⁰⁷ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1896/B/20.

¹⁰⁸ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1896/B/21.

¹⁰⁹ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1900/B/50.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

vensters waren mogelijk oorspronkelijk voorzien van sgraffitopanelen. Het paneel van de rechterdeurvleugel is aangepast met brievengluven.

Parklaan 123: Het schrijnwerk op de bovenste verdieping werd vernieuwd, de originele toestand is te zien op een foto uit het Onroerend Erfgoedarchief (zonder datum, vermoedelijk ca. 1980).¹¹⁰ Het betrof twee deurvensters, gescheiden door een zwaar uitgewerkte middenstijl met hoekconsoltjes. De ramen waren uitgewerkt zoals de nog bestaande voorbeelden, met kleine roedeversdeling en bovenlichten in groen reliëfglas. De voordeur werd vermoedelijk tijdens het interbellum vernieuwd. Het bovenlicht is origineel. Er is een moderne dakkapel toegevoegd.

Parklaan 83-89 en 93-95

Samenstel van twee nagenoeg identieke burgerhuizen, ontworpen door architect Georges Vereecken in 1901. De panden werden opgericht op loten 4 en 5 van Serie II (resp. 209,2 en 188,89 m²). De Gentse architect G. Vereecken (Van Eyckstraat 56) was zowel architect als bouwheer en kocht de percelen bij Notaris Van Schoote op 31 december 1900 voor 9555 frank.¹¹¹ De bouwaanvraag dateert van januari 1901 maar reeds in maart werden de plannen aangepast.¹¹² Aanvankelijk zou de erkeruitbouw driezijdig worden uitgevoerd, met afgeronde hoeken. Dit in tegenstelling tot de uitgevoerde vijfzijdige uitbouw. Tenslotte zijn er enkele verschillen op te merken tussen dit aangepaste ontwerp en de uitgevoerde toestand. Zo werd het smeedwerk van de bel-etageverdieping beperkt tot de grote raampartij en werd het smeedwerk op de balkons uitgevoerd in natuursteen. De vormgeving van de bovenlichten aan de voordeur en de bovenliggende vensters werd ook anders uitgewerkt. De huidige dubbele balkonvensters onder de kroonlijst zouden aanvankelijk enkele vensterdeuren zijn die zouden worden verlengd in de dakvensters. Het schrijnwerk bleef vermoedelijk volledig bewaard bij het rechterpand (Parklaan 93-95), maar mogelijk werd het vernieuwd op het balkon en in het dakvenster. Bij het linkerpand (Parklaan 83-89) is alleen de voordeur origineel. De aanleg van de voortuin bleef bij het rechterpand intact, maar met vernieuwd plaveisel. De voortuin van het linkerpand kreeg een volledig afwerking zonder plantenperken. Het hekwerk van beide voortuinen bleef bewaard, met uitzondering van de toegangshekken. Een opmerkelijk detail is de (sgraffito?) beschildering onder de kroonlijsten die bestaat uit telkens één hoofd gevat in een cirkel, waarbij deze hoofden elkaar aankijken (recent gerestaureerd bij het rechterpand).

Parklaan 41-81

Appartementsgebouw uit de jaren 1970, gebouwd op de locatie van drie burgerhuizen die hiervoor werden gesloopt.¹¹³ De drie rijhuizen werden gebouwd op (delen van) loten 6, 7, 8 en 9 van Serie II waarbij de nummering en afbakening van de loten niet exact werd gevolgd.¹¹⁴

Het linkse (meest oostelijke) burgerhuis werd in 1901 opgetrokken voor Remi Baetslé-De Potter, een apotheker uit Gent (Keizer Karelstraat 54). Lot 9 werd op 18 december 1899 reeds aangekocht door een zekere Mr. De Reycke, die het op zijn beurt doorverkocht aan Mr. Baetslé. De bouwaanvraag dateert van 26 juni 1901. Het burgerhuis had een rijk gedecoreerde voorgevel in art-nouveaugetint eclecticisme en telde twee (à drie) traveeën

---

¹¹⁰ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 107-123, s.d.

¹¹¹ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3602.

¹¹² Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1901/B/4.

¹¹³ Op een foto van de naburige panden uit 1978 is het appartementsgebouw reeds te zien (Bron: Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 39, 13.11.1978).

¹¹⁴ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3602.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

en vier bouwlagen. De architect is onbekend, maar de naam van de aannemer "F. Goossaert – Entrepr[eneur]" is wel terug te vinden op de bouwplannen.¹¹⁵

Het centrale burgerhuis werd in het najaar van 1900 opgetrokken voor R. Van Damme, een Gents fotograaf (Veldstraat 10). De bouwaanvraag dateert van 17 mei 1900 en betreft lot 8 van Serie II. Architect Ch. Masereel (zie ook Parklaan 92) ontwierp een eclectisch burgerhuis met een voorgevel van twee traveeën en drie en een halve bouwlaag. Het grote rozetvormige bovenlicht van de voordeur is het opvallendste kenmerk van het ontwerp.¹¹⁶

Het rechtse burgerhuis dateerde van 1899 en werd ontworpen door architect Charles Van Driessche voor Gentenaar P. Rullens (Kortrijksesteenweg 278). Op een perceel dat bestond uit gelijke delen van lot 6 en 7 van Serie II bouwde Van Driessche een rijhuis met een indrukwekkende art-nouveaugevel.

Parklaan 39

Dit art-nouveauburgerhuis werd in 1901 opgericht naar ontwerp van architect Jules-Pascal Ledoux. Het werd gebouwd op lot 10 van Serie II in opdracht van Fr. Hoste-Coppens (Rue de Brabant 20, Gand). De bouwaanvraag dateert van 16 juni 1900 en op de gevel is een tegeltableau aangebracht met opschrift "1900". In de gecementeerde plint is echter volgend opschrift te lezen: "Jules P. Ledoux / Architecte / 1901". Uit de archiefstukken blijkt dat het pand pas in 1901 werd voltooid. De werken werden ook vertraagd door dat op 9 maart 1901 een deel van de gevel en schoorsteen naar beneden kwam.¹¹⁷ De natuurstenen geveltop van dit pand is vandaag gedemonteerd en geplaatst in de voortuin. Dit gebeurde naar verluidt reeds in de jaren 1960 of 1970, hetgeen wordt bevestigd door een foto uit 1978 waarbij de geveltop reeds werd verwijderd.¹¹⁸ Behalve de geveltop liggen er in de voortuin nog minstens een tiental hardstenen blokken afkomstig van de gevel. Een deel van het typische en waardevolle houten schrijnwerk werd recent (ergens tussen 2004 en 2012) vervangen door kunststof met een beperkte verwijzing naar het origineel. Meer bepaald werd het schrijnwerk van vijf rondboogvensters vervangen: één op de eerste verdieping, drie op de tweede verdieping en één in de geveltop. Het kleine raam in de dakkapel werd vernieuwd, hetgeen volgens de bouwaanvraag oorspronkelijk voorzien was van een luik maar reeds in 1978 tot raam was omgevormd.¹¹⁹ De eenvoudige rechthoekige raamdelen van de erker zijn ook vernieuwd, maar de sierlijke bovenlichten en de raamstructuur bleven behouden. De gevel is vandaag volledig wit beschilderd, op enkele raamomlijstingen na. Naar alle waarschijnlijkheid waren de natuurstenen elementen zoals waterlijsten, doorlopende banden, vleugelstukken en consoles niet beschilderd. Mogelijk waren de bakstenen en bepleisterde delen evenmin beschilderd, of anders afgewerkt. De aanleg van de voortuin met plantenperken bleef behouden, maar het plaveisel werd vernieuwd. Het smeedijzeren hekwerk bleef bewaard, met inbegrip van het dubbele toegangshek.

Parklaan 37-37C

Dit architecturaal opvallend burgerhuis werd in 1901 ontworpen door Achilles Van Hoecke-Dessel. De bouwaanvraag van bouwheer G. De Voldere is helaas verloren gegaan in het stadsarchief.¹²⁰ Met zijn zichtbare constructieve en decoratieve ijzeren onderdelen (onder meer voor de ophanging van de erker, de lateien en de balustrades) gecombineerd met verzorgde detailleringen in de natuurstenen elementen is deze gevel een subtiele vertaling van de Gentse art nouveau waarvan Van Hoecke-Dessel één van de belangrijkste

---

¹¹⁵ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1901/B/43.

¹¹⁶ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1900/B/24.

¹¹⁷ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1900/B/30.

¹¹⁸ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 39, 13.11.1978.

¹¹⁹ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 39, 13.11.1978.

¹²⁰ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1901/B/95.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

vertegenwoordigers was. Het pand is gaaf bewaard en de sgraffitopanelen werden recent gerestaureerd. Het originele schrijnwerk bleef grotendeels bewaard. Desondanks gebeurden er ook enkele kleine aanpassingen. Het originele plaveisel bleef niet bewaard maar de huidige aanleg en vorm van de plantenperken verwijzen nog naar de originele toestand. In het dak zijn twee moderne dakramen aan de straatzijde. Het schrijnwerk van de keldervensters werd vernieuwd. Er zijn geen dievenijzers aanwezig, het is onduidelijk of dit ooit het geval is geweest. De bovenlichten van het originele schrijnwerk van de bel-etagevensters zijn hun roedeverdeling verloren. Een foto uit 1978 toont aan dat destijds een erotische privéclub gevestigd was in het pand.¹²¹ Op dat moment waren de ruiten op de bel-etage afgedekt, hetgeen mogelijk de oorzaak is van het verdwijnen van de bovenlichten.

Parklaan 35

Dit eclectisch burgerhuis werd in 1901 ontworpen door architect Ernest Van Hamme. De bouwheer was Fr. René Vandeputte-Hage, een nijverheidsbestuurder wonende te Parijs (Rue du Faubourg Saint-Denis nr. 207). Omwille van praktische redenen nam diens broer Mr. Caron-Vandeputte, een Gents fabriekseigenaar (Fabrique de Pipes, Articles pour Fumeurs) wonende in de Veldstraat 49 in Gent), de opvolging van de bouwwerken op zich.¹²² Men bouwde op lot 12 van Serie II, een perceel van 333,30 m² (gekocht voor 7200 frank bij notaris Fobe).¹²³ De bouwaanvraag dateert van november 1901 waardoor het pand wellicht in 1902 werd opgetrokken. Aanvankelijk was er discussie over de bouwhoogte die volgens de bouwvoorschriften minstens 10,5 meter tussen voetpad en kroonlijst moest bedragen. De bouwheer kon verkrijgen dat het ontwerp met twee bouwlagen en een mansardeverdieping werd aanvaard, mits een lichte verhoging van de gevel zodat de bouwvoorschriften werden gerespecteerd. Vreemd genoeg zal de bouwheer enkele jaren nadien, in 1909 toelating vragen om het pand alsnog met één bouwlaag te verhogen waardoor de huidige situatie ontstond.¹²⁴ Het enige verschil met de bouwplannen zijn de vensters van de tweede verdieping die rondbogig in plaats van rechthoekig zijn uitgevoerd. De gevel werd recent (ca. 2011-2012) gereinigd. De drie bol- en eivormige bekroningen van het dakvenster zijn verdwenen. De originele aanleg en het plaveisel van de voortuin bleef bewaard. Ook het hekwerk met dubbel toegangshek is nog aanwezig.

Parklaan 33

Dit burgerhuis is het enige pand in de Parklaan met dubbelhuisopstand en heeft tevens een uitzonderlijk brede voorgevel. Het werd in 1901 ontworpen door architect Emile De Weerd in een verfijnde eclectische belle-époquearchitectuur. De bouwheer, H. Nypels (wonende Quai des Moines 52, Gand), was de directeur van de voormalige dierentuin van Gent. Hij kocht hiervoor lot 13 en 14 van Serie II en diende in juni 1901 een bouwaanvraag in.¹²⁵ Het gevelontwerp toont een rijkere afwerking van de drie dakvensters, bestaande uit houten vleugelstukken en bekronende lijsten. Het is niet duidelijk of dit ooit werd uitgevoerd of wanneer deze elementen precies zijn verdwenen (sowieso reeds voor 1978).¹²⁶ Het rechter dakvenster werd vermoedelijk na de bouw aangepast tot balkonvenster, waarbij deze werd voorzien van een balustrade in smeedwerk en waarvoor het onderliggend faiencetegeltablauw werd doorbroken. Dit is slechts een weinig visueel storende ingreep gezien de toevoeging van het sierlijke smeedwerk. Alle origineel schrijnwerk bleef behouden, als ook twee houten rolluiken op de begane grond in de eerste travee. Het bovenlicht van het derde dakvenster verloor haar roedeverdeling. Delen van de smeedijzeren balustrade van het centrale dakvenster zijn beschadigd en/of verloren.

---

¹²¹ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 35-37, 13.11.1978.

¹²² Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1901/B/88.

¹²³ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3608.

¹²⁴ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1909/B/29.

¹²⁵ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1901/B/41.

¹²⁶ Onroerend Erfgoed Gent, Inventarisarchief, Gent, Parklaan 33, 13.11.1978.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

Door de verwilderde begroeiing in de voortuin is het onmogelijk vast te stellen of het originele plaveisel en indeling bewaard bleef. De smeedijzeren omheining met centraal dubbel toegangshek bleef wel bewaard. Het hekwerk heeft een zweepslagmotief en is identiek aan dat van de panden Parklaan 5-23 van dezelfde architect.

Parklaan 27-31D

Dit eclectisch burgerhuis werd in 1901 opgericht voor F. Borst (Nederscheldekaai 42, Gent) door een onbekend architect (bouwaanvraag dateert van juni 1901).¹²⁷ In vergelijking met de gevelontwerpen zijn bepaalde geveldetaileringen anders uitgewerkt, maar de verschillen zijn beperkt. Het smeedwerk van het balkon en houtsnijwerk van de erkers hebben een andere vormgeving en de oculus in de linkertravee is een toevoeging aan het ontwerp. Oorspronkelijk was de gevel onbeschilderd, vergelijkbaar met het aanpalende pand nr. 25. De huidige verflaag verbergt de materiaalpolychromie bekomen door een gecombineerd gebruik van natuursteen, plaaster en bakstenen. Rollagen en baksteenverbanden zoals het visgraatmotief onder de kroonlijst zijn hierdoor niet meer waarneembaar. Het originele schrijnwerk bleef overal bewaard, behalve de souterrain waar een garagepoort werd ingebracht. Voorheen bevond zich hier een getoogd kelderraam met een geprofileerde omlijsting met diamantkop als sluitsteen. De bovenlichten van de vensters op de tweede verdieping zijn afgedekt met een houten beplanking. De smeedijzeren bekroning van de dakkapel is verdwenen. De ommuurde voortuin werd opgeofferd voor parkeerplaatsen, waarbij ook het plaveisel en hekwerk verdween. Alleen langs de grens met nr. 25 bleef het hekwerk bewaard.

Parklaan 25

In maart 1899 diende André Bontinck (Rue Digue de Brabant 53, Gand) een bouwaanvraag in voor de bouw van een burgerhuis op lot 15 (deel) en 16 van Serie II.¹²⁸

Het gevelontwerp uit de bouwaanvraag werd grotendeels gevolgd, op enkele details na zoals de omvorming van de gekoppelde bel-etagevensters tot balkonvensters met bijhorende smeedijzeren balustrade. De uitwerking van de voordeur en erker verschilden eveneens van het ontwerp. Het is uitzonderlijk dat ook een ontwerp-tekening van de achtergevel aan het bouw-dossier werd toegevoegd.

In 1912 was het pand wellicht in eigendom van Oswald Deschamphelaere (1866-1937), een Gents rubberfabrikant die uitermate actief was in het Gentse liberale verenigingsleven en zich onder meer inzette tijdens de wereldtentoonstelling van 1913.¹²⁹ Hij diende in april 1912 een bouwaanvraag in "*de placer une loggia à la façade de la maison Bd. Du Parc 17 et de construire une annexe sur la cour de cette maison.*"¹³⁰ De uitgevoerde werken bestonden uit een verfraaiing van de voorgevel en de aanbouw van een bureau en veranda tegen de achtergevel. De voordeur bleef behouden, maar werd voorzien van nieuw smeedwerk en een glas-in-loodraam in het bovenlicht dat de skyline van Gent uitbeeldt. Het overige schrijnwerk werd eveneens vernieuwd en voorzien van bovenlichten met roedeverdeling. De bovenlichten van de bel-etageramen kregen bijzonder fijne glas-in-loodramen in geometrische art-nouveauvormgeving. De driezijdige erker werd vervangen door het huidige exemplaar met afgeronde hoeken. De erker wordt gedragen door een hardstenen vloerplaat op drie consoles. De penant tussen de bel-etagevensters werd hiertoe vervangen door een gesculpteerde hardstenen deelzuil die de centrale console schraagt. De smeedijzeren balustrade van het balkon op de erker werd vernieuwd. Het smeedwerk van de bel-etage (uit 1899) bleef vermoedelijk behouden.

Een tweede bouwaanvraag van Oswald Deschamphelaere uit 1920 voor de bouw van een 'bow window' onder de bestaande erker werd geweigerd aangezien een uitbouw in de

---

¹²⁷ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1901/B/39.

¹²⁸ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1899/B/7.

¹²⁹ VERDEGEM C. 2009: *Biografie: Oswald De Schamphelaere (1866-1937)*, onuitgegeven masterscriptie, Universiteit Gent.

¹³⁰ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1912/B/19.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

voortuin verboden was vanwege een erfdiensbaarheid vastgelegd in de bouwvoorschriften van de verkaveling.¹³¹ Vermoedelijk werd het venster boven de voordeur tijdens de verbouwing van 1912 omgevormd tot klein half rond balkon met smeedijzeren balustrade. Dit kon echter niet archivalisch worden gedocumenteerd.¹³² Alle houten schrijnwerk bleef behouden, maar de rechthoekige vensters op de verdiepingen verloren hun roedeverdeling. De twee keldervensters met dievenijzers werden vervangen door een verdiepte garagepoort. De aanleg van de voortuin en het hekwerk werden hiervoor opgeofferd.

Parklaan 5-23

In 1898 liet Jules Hye (Kortrijksesteenweg 18, Gent) een aanzienlijk gebouwencomplex optrekken van zeven opbrengstwoningen. Het ensemble werd door architect Emile De Weerdt ontworpen en geconcipeerd als een uniforme gevelwand met symmetrische opbouw.¹³³ Men bouwde op lot 16, 17, 18, 19 en 20 van Serie II.¹³⁴ Bij de bouw van het ensemble in 1898 was deze zijde van de Parklaan nog onbebouwd, op het hoekcomplex aan het Parkplein na (Parklaan nr. 127-135). De tussenliggende percelen zouden tussen 1899 en 1901 worden ingevuld. Aan de oostelijke zijde bevond zich de Belvédère, een café en uitkijkpunt van het Citadelpark daterend van voor de verkaveling van de Parklaan (cfr. supra). Omdat het complex de huizenrij aan deze zijde afsloot werd de architect gevraagd om een bijkomend ontwerp voor de zijpuntgevel in te dienen. Alleen de top van deze zijgevel is vandaag nog zichtbaar. De dakkapellen waren voorheen afgedekt met zink en voorzien van een gietijzeren bekroning. De topgevels van de risalieten hadden gelijkaardige bekroningen, zoals te zien op een postkaart (1909-1922) (zie bijlage 5.3. bij het inhoudelijk dossier, afbeelding 5).¹³⁵

De voortuinen van nummers 5 en 7-7A behielden hun origineel plaveisel in okerkleurige tegels, samen met hun oorspronkelijke aanleg met smalle bloemenperken langs het hekwerk en een centraal zeshoekig perk. Bij nummers 11-11K, 13-15K en 17-19 bleef het plaveisel niet bewaard, maar is er toch nog een verwijzing naar de originele aanleg door het patroon van de vloertegels of bloemenperken. Bij nummers 9-9K en 21-23 is zowel het plaveisel als de aanleg vernieuwd. Het smeedijzeren hekwerk is bij alle panden bewaard, maar alleen bij nummers 7-7A en 21-23 bleven ook de dubbele toegangshekken bewaard. Het pand 7-7A heeft dus de best bewaarde voortuin waar alle originele elementen nog aanwezig zijn.

De sgraffitopanelen met imitatie-tegeltafbeeldingen zijn overal bewaard, maar zijn bij de meeste panden erg vervaagd. Bij nummers 11-11K en 21-23 werden deze panelen recent gerestaureerd.

Het schrijnwerk bleef niet integraal bewaard, hierna volgt een overzicht per huisnummer:

Parklaan 5: Het schrijnwerk bleef vermoedelijk volledig bewaard, mogelijk met vervanging van het glas. De deur en dievenijzers van het kelderraam bleven eveneens bewaard.

Parklaan 7-7A: Het schrijnwerk op de eerste twee bouwlagen bleef volledig bewaard, met inbegrip van de voordeur en dievenijzers van het kelderraam. Het schrijnwerk van de

---

¹³¹ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1920/B/28.

¹³² In ieder geval dateert dit element van voor 1920, aangezien het wordt weergegeven op de bouwaanvraag van oktober 1920 (Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1920/B/28).

¹³³ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1898/B/33.

¹³⁴ Stadsarchief Gent, Reeks G, 3612.

¹³⁵ STAR s.d.: *Gand - Le Boulevard du Parc (SCMS_PBK_1982)* [online], <http://www.beeldbank.stad.gent> (geraadpleegd op 1 oktober 2016).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

tweede verdieping en de dakkapellen werd vermoedelijk vernieuwd, maar met behoud van de originele verdelingen.

Parklaan 9-9K: Het schrijnwerk werd volledig vernieuwd en versoberd, deels met behoud van de originele verdelingen. Alleen de voordeur bleef bewaard, met uitzondering van het smeedwerk. De ramen van de dakkapellen verloren hun opdeling. De houten balustrades met smeedijzeren invulling werden vernieuwd en versoberd. Bij het balkon op de eerste verdieping ging het smeedwerk verloren. De dievenijzers van het kelderraam bleef wel bewaard.

Parklaan 11-11K: Het schrijnwerk werd volledig vernieuwd, met behoud van de originele verdelingen. Alleen de voordeur bleef bewaard, met uitzondering van het smeedwerk. Het is echter onduidelijk of de deur oorspronkelijk voorzien was van smeedwerk. De dievenijzers van het kelderraam bleven wel bewaard. De houten erker bleef grotendeels behouden, maar ingevuld met nieuwe raampartijen.

Parklaan 13-15K: Het schrijnwerk bleef vermoedelijk volledig bewaard, mogelijk met vervanging van het glas. De deur bleef integraal bewaard. De dievenijzers van het kelderraam zijn verwijderd.

Parklaan 17-19: Het schrijnwerk bleef volledig bewaard, maar heeft dringend onderhoud nodig. De deur bleef bewaard. De dievenijzers van het kelderraam zijn verwijderd.

Parklaan 21-23: Het schrijnwerk bleef vermoedelijk volledig bewaard, mogelijk met vervanging van het glas. De deur en dievenijzers van het kelderraam bleven bewaard.

Parklaan 1 – 3, Krijgslaan 2

Tussen 1922 en 1924 zal men het hoekperceel met de Krijgslaan verkavelen en dichtbouwen. De hoek bleef aanvankelijk onbebouwd omdat zich hier de Belvédère bevond (cfr. supra). Het hoekperceel werd aan de Parklaan begrensd door het gebouwencomplex Parklaan 5-23 ontworpen door Emile De Weerd. Het pand Krijgslaan 4, opgericht in 1916 naar ontwerp van Ernest Van Hamme, vormde de zuidelijke aflijning. Er werden drie burgerhuizen in beaux-artsstijl opgericht, alle naar ontwerp van Emile De Weerd voor G. de Hemptinne (Onderbergen 50, Gent). Parklaan 3 werd opgericht in 1922 en heeft een typische enkelhuisplattegrond.¹³⁶ Het aanpalende rijhuis (Parklaan 1) werd samen met het hoekpand (Krijgslaan 2) opgetrokken in 1924 (bouwaanvraag dateert van december 1923) en zijn elk voorzien van een garage in de Krijgslaan.¹³⁷ Via een interne toegang is het rijhuis (Parklaan 1) verbonden met de garage in de Krijgslaan. De voortuinstrook aan de Parklaan werd doorgetrokken en voorzien van smeedijzeren hekwerk in bijpassende vormgeving. De ontwerpplannen van het smeedwerk en de tuinaanleg bleven bewaard in het bouw dossier. Het hekwerk is identiek voor de drie panden en bleef bewaard, met inbegrip van de dubbele toegangshekken. Het originele plaveisel van de voortuinen bleef niet bewaard bij Parklaan 1 en 3. De voortuin van Krijgslaan 2 is overwoekerd waardoor dit niet kon worden vastgesteld. Het is opmerkelijk dat de volledige huizenrij Parklaan 1-23 en hoekhuis Krijgslaan 2 door dezelfde architect werden ontworpen in twee zeer verschillende, maar desondanks compatibele bouwstijlen. Volgens de bouwplannen was het hoekpand voorzien van een overhoekse gevelbekroning bestaande uit een rechthoekig met ovale blindnis onder rondboogfronton met bolbekroning, gevat tussen vleugelstukken en twee topstukken in het verlengde van de pilasters die de hoektraveeën omlijnen. Het is onduidelijk wanneer dit element werd verwijderd. De balustrade boven de garages is anders uitgevoerd dan ontworpen en telt twee in plaats van vier urnen. De drie panden bewaren hun origineel en typerend schrijnwerk, met uitzondering van drie benedenvensters rechts van de voordeur van het pand Krijgslaan 2.

¹³⁶ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1922/B/58.

¹³⁷ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1923/B/170.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

1.3.1. De Parklaan met omgeving

De Parklaan is een straat van ca. 35 meter breed, gelegen op een helling. Aan de noordoostelijke zijde is een pleinvormige verbreding met twee met bloemen beplante vluchtheuvels. Aan beide zijden is deze straat afgeboord met aaneengesloten bebouwing bestaande uit rijhuizen. Langs het grootste deel van de zuidelijke zijde zijn de huizen verdiept ingeplant ten opzichte van de rooilijn waardoor zij voorzien zijn van een voortuin met smeedijzeren hekwerk. Centraal in de straat is een langwerpige plantsoen voorzien van tweeëndertig gekandelaarde platanen. Tussen de rijhuizen en het plantsoen is aan beide zijden een rijbaan en een voetpad. Beide rijen tellen 16 bomen. De bomen staan op een plantafstand van 10 meter van elkaar. De afstand tussen de rijen bedraagt 10 meter, de afstand tussen de grens van het openbaar domein en de platanen is aan beide zijden 12 meter.

Parklaan 98-98A

Neo-Vlaamse-renaissancegetint burgerhuis (kunstenaarswoning), volgens gevelcartouches en bouwaanvraag van 1893. De straatgevel telt twee traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak (leien, nok parallel aan de straat). Het bakstenen gevelparement wordt verlevendigd met doorlopende standstenen speklagen en detaillering, boven een plint in blauwe hardsteen die deels vlak en deels in bossage is afgewerkt. De gevel wordt geritmeerd door een smalle deurtravee onder een eenvoudige kroonlijst (voorheen op klossen) met rondboogfries, en een brede rechtertravee met houten erker op de verdieping (voorheen met bekronend balkon). De rechtertravee wordt verlengd in een topgevel met voluten, trappen en een bekronend driehoeksfronton met pinakel.

Op de benedenverdieping zijn de licht getoogde toegangsdeur en breed benedenvester gevat in een gecanneleerde geriemde natuurstenen omlijsting met als sluitsteen resp. een diamantkop en een cartouche met voorstelling van een schilderspalet met verfborstels (verwijzing naar het beroep van de bouwheer, namelijk kunstschilder). De overige vensters hebben een hardstenen dorpel op zandstenen consooltjes die een eierlijstfries flankeren, met uitzondering van het voormalige deurvenster van het balkon, dat later werd verkleind. Het smal rechthoekig venster op de eerste verdieping van de deurtravee heeft een geprofileerde zandstenen latei onder geblokte ontlastingsboog met zandstenen diamantkoppen. De met zink afgedekte houten erker heeft een hardstenen vloerplaat gesteund door twee rijk versierde voluutvormige consoles in zandsteen die een gecanneleerd zandstenen fries flankeren. De houten erker is rijk gedecoreerd met neo-Vlaamse-renaissancemotieven in houtsnijwerk zoals rolwerk, cartouches en wortelmotieven. In het centrale paneel is een cartouche met spreuk weergegeven (vandaag deels dichtgeschilderd) die luidt "Kunst ha[xxx] Gunst / Gunst [xxxxx] Kunst". In de bovenverdieping bevinden zich twee rondboogvensters met zandstenen diamantkoppen, waarvan deze in de rechtertravee benadrukt wordt door een geprofileerde zandstenen lijst eindigend in twee consooltjes. In de zwikken boven dit rondboogvenster bevinden zich twee zandstenen cartouches met opschriften "JAER" en "1893". De geveltop van de erkertravee is voorzien van een klein rechthoekig zolderraam onder een geprofileerde zandstenen latei met zandstenen boogveld met waaiermotief onder diamantkop. Boven de kroonlijst van de deurtravee bevindt zich een kleine houten dakkapel onder spits zadeldak bedekt met leien. De oorspronkelijke ijzeren bekroning is verdwenen. De houten voordeur heeft twee deurvensters met sierlijk smeedwerk en een centrale deurtrekker met ingewerkte brievengleuf. Het bovenlicht is voorzien van reliëfglas en een tussendorpel met eierlijst.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

Parklaan 96

Dit rijkelijk versierd neoclassicistisch rijhuis heeft een voorgevel van twee traveeën en twee en een halve bouwlaag (souterrain) onder een mansardedak met oeil-de-boeuf en dakvenster. De bepleisterde bakstenen gevel bestaat uit een smalle deurtravee links en een brede rechtertravee met balkon op de tweede verdieping, onder een houten kroonlijst op klossen en een tandlijst. De verdiepingen worden gemarkeerd door doorlopende lekdrempels in blauwe hardsteen. De hoge hardstenen plint en de gelijkvloerse verdieping zijn afgewerkt met horizontale banden in resp. blauwe hardsteen en plaasterwerk. Het balkon bestaat uit een hardstenen vloerplaat op twee rijk uitgewerkte consoles (vermoedelijk natuursteen). De decoratieve gietijzeren balustrade is gevat tussen twee rechthoekige hoekzuilen, die hun oorspronkelijke bolvormige bekroningen zijn verloren. Het getoogd keldervenster is gevat in een vlakke omlijsting met voluutvormige hoekconsoles en sluitsteen. De getoogde deur is bekroond met een diamantkop als sluitsteen. Het betreft een monochroom beschilderde houten paneeldeur met van onder naar boven: een vierkant paneel met diamantkop, een rechthoekig paneel met brievenleuf en handvat, een centraal deurvenster met decoratief smeedijzeren hekwerk onder een waterlijst op twee consooltjes. Hierboven draagt een kroonlijst met afwisselend consoles en schijfmotieven het bovenlicht.

Het venster op de bel-etage is getoogd met een diamantkop als sluitsteen en heeft een borstwerking met geprofileerde spiegel. De vensteropeningen op de verdieping zijn gevat in een rechthoekige verdiepte omlijsting met diamantkoppen en schijfmotieven onder geprofileerde bekroningen op consoles. Het schrijnwerk van het balkonvenster behield mogelijk originele elementen zoals de verdiepte middenstijl met diamantkop. Boven de kroonlijst bevindt zich het mansardedak met links een oeil-de-boeuf en rechts een dakkapel gevat tussen twee pilasters en voluten, onder een boogfronton met bekroning in de vorm van een bol met pin.

Rechts onder in de plint bevindt zich een ijzeren voetschraper. Het schrijnwerk is vermoedelijk vernieuwd, maar behield grotendeels de oorspronkelijke roedeverdeling.

Parklaan 94-94H

Burgerhuis met een sterk versoberde gevel. Dit rijhuis heeft een straatgevel van twee traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). De bakstenen gevel is afgewerkt met een recente vlakke bepleistering. Links bevindt zich de smalle deurtravee terwijl de brede rechtertravee wordt bepaald door een erker op de eerste verdieping. De lage hardstenen plint is voorzien van een ijzeren voetschraper. De doorlopende lekdrempels en een waterlijst tussen het gelijkvloers en de eerste verdieping ritmeren de gevel. De erker op voluutvormige natuurstenen consoles werd sterk vereenvoudigd en vervangen door kunststof. De getoogde gevelopeningen van de gelijkvloerse verdieping zijn ontdaan van hun omlijsting. De drie overige getoogde vensters zijn gevat in een geprofileerde omlijsting die doorloopt in de borstwerking, met rijk uitgewerkte consolevormige sluitstenen met bladwerk. Houten kroonlijst op tandlijst boven vier rijk uitgewerkte consoles (ter hoogte van de vensteromlijstingen) met tussenin vier rechthoekige spiegels. Het bovenlicht van de voordeur is voorzien van een glas-inloodpaneel met voorstelling van een op- of ondergaande zon.

Parklaan 92

Neoclassicistisch burgerhuis met een voorgevel van twee traveeën en drie bouwlagen onder een mansardedak (pannen en leien, nok parallel aan de straat). Het mansardedak is een toevoeging uit 1922. Het rijhuis heeft een bepleisterde voorgevel met imitatievoegen, een lage hardstenen plint en doorlopende dorpels en waterlijsten, onder een houten kroonlijst op klossen. De voorgevel is opgebouwd uit een smalle deurtravee links en een bredere uitspringende hoofdtravee rechts met centrale erker en bekronend balkon. De brede vleugel deur heeft een vast bovenlicht geschraagd door drie voluutvormige consooltjes. Beide deurvleugels zijn voorzien van panelen met

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

diamantkoppen en deurvensters met ijzeren grille, handvaten en in de rechterdeurvleugel is een brievenleuf. In de plint bevinden zich resp. links en rechts van de deur een wateraansluiting en een ijzeren voetschraper. De rechthoekige vensters zijn ontdaan van hun omlijstingen, met uitzondering van een geprofileerde waterlijst boven het venster van de eerste verdieping. De aangepaste erker bestond volgens de bouwaanvraag uit hout en is vermoedelijk versteend. De hardstenen vloerplaat en zware rijkelijk gedecoreerde consoles bleven wel bewaard. De balustrade van het balkon is eveneens versteend. De oorspronkelijke gietijzeren balustrade is vervangen door een exemplaar uit steen (of beton) en doorbroken met zes vierkante uitsparingen met decoratief smeedwerk met florale motieven. Het mansardedak heeft twee rechthoekige dakvensters gevat in een houten omlijsting. Ze zijn geflankeerd door vleugelstukken onder een geprofileerde kroonlijst op twee consoltjes (identiek aan deze in de voordeur).

Parklaan 86

Oorspronkelijk een samenstel van drie identieke enkelhuizen uit 1894, samen met nummers 84 en 82. Het rijhuis heeft een pilastergevel van twee traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). De straatgevel heeft een vernieuwde gevelafwerking die bestaat uit een vlakke bepleistering met geschilderde imitatievoegen. Daarboven bevindt zich de houten kroonlijst op klossen. Verder markeren een doorlopende lekdrempel en waterlijst de eerste verdieping waarboven zich de penanten en verdiepte muurvlakken met de vensteropeningen bevinden. Eenvoudige getoogde muuropeningen met hardstenen dorpels.

Parklaan 84

Oorspronkelijk samen met nr. 82 en 86 een samenstel van drie identieke enkelhuizen uit 1894, met vernieuwde gevel in beaux-artsstijl uit 1923. De straatgevel telt twee traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). Imposante en rijk gedecoreerde façade in beaux-artsstijl met een parement in hoogwaardige natuursteen-imitatie, vermoedelijk in combinatie met echte natuursteen. De gevel is opgebouwd uit een smalle deurtravee links en een brede rechtertravee met 'bow window' op de eerste verdieping. Hoewel de kroonlijst werd verhoogd en de lekdrempel boven de gelijkvloerse verdieping werd verlaagd, hield het nieuwe ontwerp rekening met de verhoudingen en gevelritmiek van het ensemble dat zich hier ooit bevond. Zo bleven de inplanting en basisvorm van de raamopeningen (behoudens de toevoeging van het bow window) ongewijzigd en werd de hardstenen plint behouden (met toevoeging van een geprofileerde bovenrand). Door de (weliswaar aangepaste) geblokte pilasters en schijnvoegen op de begane grond te behouden heeft men nog steeds een gevoel van eenheid en zoekt het ontwerp aansluiting bij de vormgeving van de flankerende gevels. De toevoeging van het bow window accentueert de brede rechtertravee, die uitspringt t.o.v. de verdiepte deurtravee, hetgeen eveneens wordt benadrukt door een verspringing in de kroonlijst (dewelke is voorzien van klossen). Het bow window en bekronend venster zijn gevat in een doorlopende omlijsting van geblokte pilasters eindigend in met tandlijsten en festoenen verrijkte imposten die een geblokt rondboogvormig hoofdsteld dragen en verticaal worden verlengd in twee consoles onder en twee natuurstenen bekroningen boven de kroonlijst. De licht gebogen erker –of bow window– is intern uitgevoerd in gewapend beton¹³⁸, rust op twee naar binnen gekeerde consoles en is voorzien van een drielicht boven een borstwering met gecanneleerde panelen. De geprofileerde kroonlijst van de erker is afgewerkt met een tandlijst en een bekronend fries in hout dat slechts deels behouden bleef. De geveltop wordt verder geaccentueerd door het bekronend venster boven het bow window. Het getoogd venster is gevat in een rondbogige nis met plantenmotieven uitgewerkte archivolt en een voluutconsole als sluitsteen. De getoogde deuropening heeft een consolevormige sluitsteen. Het betreft een beschilderde houten deur bestaande uit een basis versierd met geprofileerde panelen met cirkelmotieven en

---

¹³⁸ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen particuliere woningen, G12, 1923/B/76.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

een brievenleuf, met daarboven een groot deurvenster met sierlijk ijzeren traliwerk. De rijk uitgewerkte ijzeren voetschraper uit 1923 en de wateraansluiting bleven eveneens bewaard. Het bovenliggende getoogde venster werd verlevendigd met een borstwering die aansluit bij deze van het bow window en wordt bekroond door een geprofileerde lijst op twee consoles. Het venster op de tweede verdieping heeft een sobere geprofileerde borstwering en sculpturale korfbogige bekroning met consolevormige sluitsteen.

Parklaan 82

Oorspronkelijk een samenstel van drie identieke enkelhuizen uit 1894, samen met nummers 84 en 86. Het rijhuis heeft een pilastergevel van twee traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). De gelijkvloerse verdieping is voorzien van een hardstenen plint en schijnvoegen. De houten voordeur, vermoedelijk een toevoeging uit het interbellum, bleef behouden. Het betreft een geverniste houten deur met groot getoogd deurvenster afgewerkt met hekwerk met geometrische art-decomotieven en centraal monogram "DK" gevat in een cirkel. Onderaan voorzien van een brievenleuf, bovenaan met vast bovenlicht met achter het vensterglas een veelkleurig glas-in-loodpaneel. Daarnaast bevindt zich het getoogde benedenvenster met hardstenen dorpel en vernieuwd schrijnwerk. De gelijkvloerse verdieping wordt van de bovenliggende verdiepingen gescheiden door middel van een uitgesproken doorlopende lekdrempel en doorlopende dorpels in blauwe hardsteen. Daarboven bevinden zich de geblokte penanten (met subtiel geprofileerde imposten) met tussenin de verdiepte muurvlakken met de vensteropeningen. Het betreft getoogde muuropeningen met hardstenen dorpels en vernieuwd schrijnwerk, waarvan deze op de eerste verdieping verbonden zijn door een bekronende omlijsting.

Parklaan 80

Imposant burgerhuis uit 1897 in neo-Vlaamse-renaissancestijl. De voorgevel telt twee traveeën en drie bouwlagen, onder een zadeldak (kunstleien, nok parallel aan de straat). De gevel wordt gemarkeerd door de brede linkertravee met verjongende erker en bekronende balkons die eindigt in een puntgevel met sterk uitkragende daklijst. De smalle deurtravee eindigt in een houten kroonlijst met tollen. De bakstenen gevel heeft een sterk gesculpteerde hardstenen plint en wordt geritmeerd door doorlopende dorpels en speklagen. Verder wordt het gevelparement verlevendigd door gele en groen-blauwe geglazuurde bakstenen. De houten erker rust op een hardstenen vloerplaat en zware gesculpteerde hardstenen consoles. Tussen de consoles bevindt zich het grote rechthoekige benedenvenster met houten schrijnwerk met originele roede-verdeling en glas-in-loodramen als bovenlichten. De erker is uitgewerkt met fijn houtsnijwerk en bewaart zijn originele opdeling met rondbogige bovenlichten. De borstwering is afgewerkt met een balustrade en de hoekelementen met wortelmotieven. De sterk uitkragende kroonlijst wordt geschraagd door consoles met tollen met tussenin faiencetegels. Het bekronend balkon op de bovenliggende verdieping heeft een houten balustrade met smeedijzeren hekwerk en hoge vensterdeuren bekroond door een gelijkaardige kroonlijst op consoles met tollen. Daarboven een kleiner balkon met gelijkaardige balustrade als de onderliggende verdieping. De vensterdeur van deze bovenste verdieping is bekroond met een fries van faiencetegels onder een geprofileerde houten waterlijst. Aan weerszijden van de vensterdeur zijn diamantkoppen in de gevel ingewerkt. De houten paneeldeur heeft twee identieke deurvensters met fraai rondbogig bovenlicht met spaken. Verder bleven ook de brievenleuf en deurgreep bewaard. De rechthoekige deuropening wordt bekroond met een houten hoofdgestel in de vorm van een driehoekfronton met bekroning, steunend op consoles met daartussen een cartouche die leest "JAER 1897". De twee bovenliggende vensters zijn identiek, met uitzondering van de met hekwerk versierde borstwering op de eerste verdieping. Beide behielden hun schrijnwerk en hebben een geprononceerde ligger en een bekroning, identiek aan dit van het venster in de geveltop. Alle schrijnwerk in de voorgevel bleef bewaard.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

Parklaan 78

Neoclassicistisch burgerhuis met een voorgevel van twee traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). Het rijhuis heeft een bepleisterde voorgevel met rechthoekige muuropeningen boven hardstenen dorpels onder een eenvoudige houten kroonlijst. De gelijkvloerse verdieping is voorzien van een hardstenen plint met daarboven schijnvoegen. Het schrijnwerk van de deur bleef bewaard en bestaat uit een houten paneeldeur met groot deurvenster met metalen grille en centraal een deurtrekker met ingewerkte brievenleuf. Deze deur is gevat in een brede omlijsting onder een vast bovenlicht. Links van de deur is een uitsparing voor een voetschraper. In de linkertravee is boven het benedenvenster een balkon aangebracht. Dit rust op twee gesculpteerde consoles en is voorzien van decoratief smeedijzeren hekwerk. De vensters op de eerste verdieping hebben een geprofileerde omlijsting onder geprofileerde kroonlijsten op consoles. De twee bovenliggende vensters hebben alleen een doorlopende profilering aan de bovenranden.

Parklaan 76-76A

Dit neoclassicistisch rijhuis heeft een voorgevel van twee traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). De bepleisterde gevel bestaat uit een smalle verdiepte deurtravee links en een brede rechtertravee met erker en bovenliggend balkon, onder een houten kroonlijst met tandlijst en fries met schijfmotieven. De gevel is voorzien van schijnvoegen waarbij de rechtertravee wordt afgelijnd door negblokken. De gelijkvloerse verdieping wordt gemarkeerd door een doorlopende lekdrempel in blauwe hardsteen en een fries met schijfmotieven. De hardstenen plint heeft een geprofileerde bovenrand en bewaart een wateraansluiting en metalen voetschraper. De voordeur bestaat uit een houten paneeldeur met schijfmotief, een groot deurvenster met decoratief smeedwerk en centraal een deurtrekker met ingewerkte brievenleuf. Deze deur is gevat in een brede omlijsting onder een vast bovenlicht met achterliggend glas-in-loodpaneel. De houten erker rust op een vloerplaat en twee kleine consoles in blauwe hardsteen. De erker bewaart zijn structuur met decoratieve panelen, een diamantkop en schijfmotieven, onder een uitkragende geprofileerde (verweerde) kroonlijst op klossen. Het schrijnwerk is vernieuwd. Bovenop de erker bevindt zich het balkon met decoratieve smeedijzeren balustrade. De rechthoekige vensters hebben hardstenen dorpels en hebben diverse omlijstingen. Het benedenvenster heeft geen omlijsting. Het venster boven de voordeur is gevat in een geprofileerde omlijsting met daarboven schijfmotieven en een geprofileerde waterlijst op klossen. De twee vensters op de tweede verdieping zijn gevat tussen kleine pilasters met subtiel geprofileerde kapitelen.

Parklaan 44-72

Modern appartementsgebouw uit het midden van de jaren 1970 van acht bouwlagen. Dit gebouw heeft geen erfgoedwaarde.

Parklaan 42-42E

Pand uit het laatste kwart van de 20ste eeuw in postmoderne stijl, met een gevel van twee traveeën en drie bouwlagen. Hoewel dit een verdienstelijke architectuur betreft, heeft dit pand geen erfgoedwaarde.

Parklaan 34-40

Deel van een uniforme gevelwand van vier identieke burgerhuizen, gebouwd in 1898. Het burgerhuis heeft een bepleisterde gevel van drie traveeën en drie en een halve bouwlaag (souterrain) onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). De gevel wordt horizontaal geritmeerd door doorlopende lekdrempels en bepleisterde lijsten onder een houten kroonlijst op klossen en een tandlijst. Centraal op de eerste verdieping bevindt zich

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

een houten erker op twee gesculpteerde consoles. De rechthoekige houten erker heeft een neoclassicistische afwerking met panelen, hoekpilasters en een overkragende geprofileerde kroonlijst op klossen. De souterrain is afgewerkt met een hardstenen plint die doorloopt in de hardstenen omlijsting boven de twee keldervensters. Daarboven is de gevel afgewerkt met imitatie metselwerk. De hoge toegangsdeur heeft dezelfde hoogte als de vensters van de bel-etageverdieping. De houten vleugel deur bestaat uit twee paneel deuren met daarboven een zone met twee cirkelvormige bovenlichten en vervolgens een klassiek rechthoekig bovenlicht. Naast de deur zijn een wateraansluiting en voetschraper bewaard. De bel-etageverdieping is afgewerkt met doorlopende imitatievoegen en telt twee rechthoekige vensteropeningen zonder omlijsting en met guillotineramen. De ramen op de twee bovenliggende verdiepingen hebben een rechthoekige geprofileerde omlijsting. De deur en guillotineramen zijn origineel terwijl het ander schrijnwerk werd vernieuwd.

Parklaan 32

Deel van een uniforme gevelwand van vier identieke burgerhuizen, gebouwd in 1898 en aangepast tijdens het interbellum. De voorgevel telt drie traveeën en drie en een halve bouwlaag (souterrain) onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). De gevel wordt horizontaal geritmeerd door doorlopende lekdrempels onder een houten kroonlijst op klossen en een tandlijst. Centraal op de eerste verdieping bevindt zich een vijfzijdige erker (vermoedelijk uitgevoerd in beton) onder een geprofileerde kroonlijst. De souterrain is afgewerkt met een hardstenen plint die doorloopt in de hardstenen omlijsting boven de twee keldervensters en de vernieuwde deur. Daarboven is de gevel afgewerkt met vernieuwde schijnvoegen. De hoge toegangsdeur is verlaagd waardoor een groot vierledig bovenlicht werd gecreëerd. De bepleisterde gevel kreeg vermoedelijk tijdens het interbellum een nieuw gevelparement in (imitatie?) baksteen. De rechthoekige vensteropeningen hebben geen omlijstingen en hebben vernieuwd schrijnwerk, met uitzondering van de twee guillotineramen op de bel-etageverdieping.

Parklaan 30

Deel van een uniforme gevelwand van vier identieke burgerhuizen, gebouwd in 1898. Het burgerhuis heeft een bepleisterde gevel van drie traveeën en drie en een halve bouwlaag (souterrain) onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). De gevel wordt horizontaal geritmeerd door doorlopende lekdrempels en bepleisterde lijsten onder een houten kroonlijst met tandlijst (klossen verwijderd). Centraal op de eerste verdieping bevindt zich een houten erker op twee gesculpteerde consoles. De rechthoekige houten erker heeft een neoclassicistische afwerking met panelen, hoekpilasters en een overkragende kroonlijst op klossen. De souterrain is afgewerkt met een hardstenen plint met daarboven vlak pleisterwerk (voorheen voorzien van imitatie metselwerk). De hoge toegangsdeur heeft dezelfde hoogte als de vensters van de bel-etageverdieping. Van het schrijnwerk van deze deur bleef alleen het bovenlicht bewaard. Naast de deur zijn een wateraansluiting en voetschraper bewaard. De bel-etageverdieping is afgewerkt met doorlopende imitatievoegen en telt twee rechthoekige vensteropeningen zonder omlijsting en met guillotineramen. De ramen op de twee bovenliggende verdiepingen hebben een rechthoekige geprofileerde omlijsting, op de eerste verdieping met gecanneleerde borstweringen. Alle schrijnwerk is origineel, met uitzondering van de twee keldervensters die vervangen zijn door een garagepoort en de voordeur die werd verlaagd waardoor deze vandaag een tweeledig bovenlicht heeft.

Parklaan 28

Deel van een uniforme gevelwand van vier identieke burgerhuizen, gebouwd in 1898. Het burgerhuis heeft een bepleisterde gevel van drie traveeën en drie en een halve bouwlaag (souterrain) onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). De gevel wordt horizontaal geritmeerd door doorlopende lekdrempels en bepleisterde lijsten onder een houten kroonlijst op klossen en met tandlijst. Centraal op de eerste verdieping bevindt zich

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

een trapezoidale houten erker op twee kleine gesculpteerde consoles. De rechthoekige houten erker heeft een neoclassicistische afwerking met panelen, hoekpilasters en een overkragende geprofileerde kroonlijst op klossen. De souterrain is afgewerkt met een (overschilderde) hardstenen plint met daarboven imitatie metselwerk, doorbroken door een garagepoort. De hoge toegangsdeur heeft dezelfde hoogte als de vensters van de bel-etageverdieping. De houten vleugeldeur bestaat uit twee paneeldeuren met daarboven een zone met twee cirkelvormige bovenlichten en vervolgens een klassiek rechthoekig bovenlicht met reliëfglas. Naast de deur is een voetschraper bewaard. De bel-etageverdieping is afgewerkt met doorlopende imitatievoegen en telt twee rechthoekige vensteropeningen zonder omlijsting en met guillotineramen. De ramen op de twee bovenliggende verdiepingen hebben een rechthoekige geprofileerde omlijsting, op de eerste verdieping met gecanneleerde borstweringen. Alle schrijnwerk is origineel, met uitzondering van de twee keldervensters die vervangen zijn door een garagepoort.

Parklaan 20-26

Neoclassicistisch burgerhuis uit 1900 ontworpen door Jules Ledoux in 1899. Het rijhuis heeft een bepleisterde gevel van twee traveeën en drie en een halve bouwlaag (souterrain) onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). De gevel wordt horizontaal geritmeerd door doorlopende lekdrempels en bepleisterde lijsten onder een houten kroonlijst met tandlijst op consoles met tussenin twee rechthoekige geprofileerde spiegels. De gevel is opgebouwd uit een deurtravee links en een bredere uitspringende rechtertravee met op de eerste verdieping een erker met bekronend balkon. De rechthoekige houten erker steunt op twee kleine gesculpteerde consoles en heeft een neoclassicistische afwerking met panelen, hoekpilasters en een geprofileerde kroonlijst met daarboven de decoratieve smeedijzeren. De souterrain is afgewerkt met een hardstenen plint met daarboven vlak pleisterwerk, doorbroken door een keldervenster en de hoge toegangsdeur. De houten vleugeldeur bestaat uit een paneeldeur, een deurvenster met decoratief smeedwerk en centraal een deurtrekker. Deze deur is gevat in een brede omlijsting onder een fries met schijfmotieven en een bovenlicht met reliëfglas. Naast de deur is een voetschraper bewaard. De bel-etageverdieping is afgewerkt met schijnvoegen en heeft één rechthoekige vensteropening met vlakke omlijsting en origineel schrijnwerk met zesdelige raamopdeling. De ramen op de twee bovenliggende verdiepingen hebben een rechthoekige geprofileerde omlijsting met borstweringen met schijfmotief. De deur en het venster van de bel-etageverdieping zijn origineel. Het overige schrijnwerk werd vernieuwd, maar met behoud van de oorspronkelijke opdelingen (met uitzondering van het kelderraam).

Parklaan 8-18D

Eclectisch getinte eenheidsbebouwing van drie woonhuizen, volgens gevelopschrift in 1899 ontworpen door Jules-Pascal Ledoux. Het ensemble heeft een verankerde bakstenen voorgevel van zes traveeën met drie bouwlagen (vier in het middenpand) onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat; Haaks op de straat bij het middenpand). *De centrale woning* is uitgewerkt als middenrisaliet met bekronende puntgevel terwijl de beide licht verzonken zijpanden zijn opgebouwd volgens spiegelbeeldschema onder een houten kroonlijst op klossen en bekronende dakkapel onder leien en gietijzeren bekroning (alleen bewaard in het linkerpand). De gevels worden horizontaal geritmeerd door doorlopende lekdrempels en natuurstenen banden in een combinatie van blauwe hardsteen en beschilderde natuursteen (blauwe hardsteen of zandsteen). Alle muuropeningen zijn afgewerkt door een ontlastingsboog in gele baksteen (sommige met sluitsteen) en behielden hun origineel houten schrijnwerk met bovenlichten met kleine roedeverdeling en groen reliëfglas. Op twee rondboogvensters na zijn alle muuropeningen rechthoekig met natuurstenen hoekconsolletjes.

De centrale woning is uitgewerkt als middenrisaliet met bekronende puntgevel met voluutvormige vleugelstukken, een overhoeks topstuk met siervaas. In de beschilderde natuurstenen onderbouw met lage hardstenen plint bevinden zich een deuropening, een

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

venster en een tot venster omgevormde deuropening. In de bossageplint zijn een kelderraam en twee ijzeren voetschrapers bewaard, samen met de gevelsteen met opschrift "Jul. Pasc. Ledoux / architecte / 1899". De vensters zijn voorzien van houten rolluiken en de paneeldeur heeft schijfmotieven, twee deurvensters met smeedwerk en een centrale deurtrekker. De bovenliggende tussenverdieping heeft twee gekoppelde waarbij de centrale kolom een natuurstenen sluitsteen heeft met gebeeldhouwd "duiveltje" of vleermuis. Hierboven bevindt zich de houten erker met bekronend smeedijzeren balkonhek. De erker steunt op drie natuurstenen consoles en zichtbare metalen balken. Het verzorgde houtsnijwerk heeft neoclassicistische en neo-Vlaamse-renaissancekenmerken onder een overkragende kroonlijst op consoles met gekoppelde tollens. Op het balkon zijn twee gekoppelde vensterdeuren. De geveltop bewaart tenslotte een zoldervenster met een verdiepte borstwering en bekronend boogveld (voorheen van tegels voorzien).

De twee zijpanden zijn identiek opgebouwd volgens spiegelbeeldschema. De gelijkvloerse verdieping heeft een hogere hardstenen bossageplint, doorbroken door een souterrainvenster onder een linteel met guttae en voorzien van gietijzeren dievenijzers (alleen bewaard bij het rechterpand, nummer 8). Daarboven het benedenvenster van de bel-etageverdieping met verdiepte borstwering met tegels met eglomiséschilderingen¹³⁹ tussen natuurstenen pilasters. De voordeur met bolkozijnbovenlicht is hoger dan deze in het middenpand. De houten toegangsdeur heeft een identieke vormgeving, maar zonder de deurvensters en met een andere deurtrekker. Er bleef ook een ijzeren voetschraper bewaard. De eerste verdieping wordt gemarkeerd door een balkon op een hardstenen vloerplaat en twee natuurstenen consoles. Het gietijzeren balkonhek is gevat tussen twee gesculpteerde natuurstenen hoekpijlers. Twee gekoppelde vensterdeuren, identiek aan deze in het middenpand. Op de tweede verdieping zijn twee gekoppelde vensters waarbij de verdiepte borstweringen voorzien zijn van tegels met gelijkaardige eglomiséschilderingen. In het dak bevindt zich een spitse dakkapel onder leien met ijzeren bekroning (alleen bewaard bij het linkerpand, nummer 18-18D).

Parklaan 6

Modernistisch rijhuis van drie bouwlagen onder plat dak, volgens gevelsteen in 1936 ontworpen door architect Geo. Pauwels. Strak gevelontwerp, gekenmerkt door een gevelbrede loggia-uitbouw op de eerste verdieping (gecombineerde erker en terras). De horizontale lijnvoering van het gevelontwerp wordt benadrukt door de verdiepte lintvoegen, houten kroonlijst op klossen en buisleuning van de terrassen. Gevelparement van gele baksteen in halfsteensverband op een lage hardstenen plint met accenten in blauwe hardsteen en wit beschilderde betonnen banden. De plint bewaart een laag keldervenster met dievenijzer, een wateraansluiting, voetschraper en gevelsteen met opschrift "GEO. PAUWELS / ARCHITECTE / GAND 1936". De gelijkvloerse verdieping wordt gekenmerkt door een groot erkerraam met bovenlichten met een hardstenen dorpel en hoekpijlers, geflankeerd door een verdiepte portiek. De houten voordeur heeft een groot deurvenster met geometrisch smeedwerk. De uitbouw op de eerste verdieping heeft een erker met bovenlichten en vermoedelijk centraal guillotinaam. Het aansluitend terras heeft een gekoppelde deur en venster en is afgewerkt met een metalen buisleuning. In het gevelvlak boven de erker is een horizontaliserende houten kroonlijst op klossen. Daarboven het dakterras met metalen buisbalustrade tussen twee opgaande muurdelen. Het origineel schrijnwerk bleef behouden.

Parklaan 4

Modernistisch rijhuis met enkelhuisopstand van twee traveeën en vier (oorspronkelijk drie) bouwlagen onder mansardedak (oorspronkelijk plat dak), volgens kadaster gebouwd in

---

¹³⁹ Schriftelijke informatie verkregen van dr. Mario Baeck, expert Belgische vloer- en wandtegels (23 november 2016).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

1933. De gevel is opgebouwd uit een brede linkertravee met driezijdige erkeruitbouw en een smallere rechtertravee met verdiepte portiek onder een eenvoudige kroonlijst in kunststof. Het gevelparement in rode baksteen wordt verlevendigd door een lage hardstenen plint en wit beschilderde betonnen banden met horizontaliserende werking. De verdiepte portiek met afgeschuinde dagkanten wordt door betonnen elementen onderverdeeld in een deur, flankerend venster en langwerpige bovenlicht. De deur heeft een groot deurvenster met decoratief smeedwerk. De venster en het bovenlicht hebben decoratieve dievenijzers. Links van de deur is een voetschraper bewaard. De begane grond is verder voorzien van twee gekoppelde rechthoekige vensters boven hardstenen dorpels. De eerste verdieping wordt bepaald door een driezijdige erkeruitbouw in beton met bakstenen parement op de borstwering en een subtiel uitkragende kroonlijst, identiek schrijnwerk als op de begane grond. Het venster boven de deur heeft ook gelijkaardig schrijnwerk boven een hardstenen dorpel en met omlijsting in baksteen onder een betonnen linteel. De voormalige zolderverdieping onder de kroonlijst is volledig uitgewerkt in beton met horizontale banden en voorzien van een strook met drie bandvensters. In het dak werd recent een extra mansardeverdieping toegevoegd met leien, voorzien van een overdekt dakterras en een dakvenster. Alle schrijnwerk is bewaard en bestaat uit gevernist houten ramen met vaste bovenlichten met kleine roedeverdeling. Op de zolderverdieping betreffen het kleine ramen zonder bovenlicht.

Parklaan 2 en Fortlaan 96-97

Beeldbepalend modernistisch hoekpand, volgens gevelsteen in 1935 ontworpen door architect Raoul Van Houtte. Dit appartementsgebouw heeft een gevel van drie bouwlagen en vijf traveeën aan de Parklaan, één overhoekse travee en drie traveeën aan de Fortlaan, onder een plat dak. Strak gevelontwerp, gekenmerkt door een gevelbrede uitbouw op de verdiepingen bestaande uit een combinatie van in- en uitspringende erkervolumes en terrassen met buisleuning. De verdiepingen worden extra benadrukt door een verschillend gevelparement op de begane grond en de verdiepingen, resp. donkerpaarse en gele bakstenen metselwerk. De horizontale lijnvoering van het gevelontwerp wordt bekomen door de lage hardstenen plint, beschilderde betonnen banden en doorlopende dorpels, de bandvensters en de sterk overkragende kroonlijst. De gevel wordt geritmeerd door rechthoekige vensteropeningen, op de begane grond met hardstenen dorpels. De eerste twee traveeën aan de Parklaan zijn verticaliserend uitgewerkt, met een verdiepte eerste travee met garagepoort met bovenlicht. Daarnaast een deur met brede hardstenen omlijsting onder twee grote patrijspooten. Naast de deur is een gevelsteen met opschrift "RAOUL VAN HOUTTE / ARCHITECTE 1935". Aan de Fortlaan zijn nog twee smalle deuren. Het houten schrijnwerk is grotendeels vervangen, maar sporadisch bewaard zoals bij het hoekvenster op de eerste verdieping.

Fortlaan 95

Modernistisch woonhuis, volgens kadaster daterend van 1936. Het rijhuis heeft een gevel drie bouwlagen onder een plat dak en wordt gekenmerkt door een gevelbrede massieve uitbouw op de eerste en tweede verdiepingen. De gelijkvloerse verdieping is volledig uitgewerkt in blauwe hardsteen en bestaat uit een verdiepte portiek met afgeronde dagkanten, waarin zich een gekoppelde deur en garagepoort bevinden. De garagepoort is recent. De gevel is links onderaan gesigneerd met: "EMILE / DE NIL / ARCH GENT". De originele deur bleef bewaard. Het betreft een houten deur met vijf horizontale deurvensters tussen twee vaste elementen met zijlichten. Tussen de deur en garagepoort is de blauwe hardsteen gecanneleerd en voorzien van een ingewerkte brievenleuf. De eerste verdiepingen hebben een gevelparement in oker-geel bakstenen metselwerk en zijn volledig ingenomen door een gevelbrede driezijdige erkeruitbouw met bekronend balkon, gescheiden door een betonnen waterlijst. De drie gekoppelde vensters van het balkon zijn gevat in een geprofileerde omlijsting (witte natuursteen of beschilderde beton?) onder een overkragende geprofileerde kroonlijst uit hout. De gevel wordt afgewerkt door een weinig

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

overkragende kroonlijst (in beton?) met afgeronde hoeken. Het oorspronkelijke houten schrijnwerk bleef bewaard, op de garagepoort na.

Fortlaan 94

Modernistisch woonhuis, volgens kadaster daterend van 1933 en rechts onderaan de gevel gesigneerd met "GEO. PAUWELS / ARCHITECTE / GAND". Het rijhuis telt drie traveeën en drie (ongelijke) bouwlagen, onder een plat dak. De twee rechtertraveeën omvatten het eigenlijke woonhuis, dat op de verdieping wordt bepaald door een gevelbrede massieve erkeruitbouw met bekronend balkon. De eerste travee, links van het woonhuis, huisvest de garage en bestaat uit drie lage verdiepingen en een dakterras. Het gevelparement in rode baksteen wordt verlevendigd door een hardstenen plint met bossage, hardstenen banden en dorpels in zwarte geglazuurde tegels. Het woonhuis heeft een begane grond met hardstenen plint met bossage, doorbroken met een rechthoekig venster boven hardstenen dorpel en een licht verdiepte portiek. De portiek bestaat uit een brede getrapte hardstenen omlijsting met daarin een houten deur met groot deurvenster en smeedwerk met geometrisch motief. De bovenliggende verdiepingen worden bepaald door een gevelbrede erkeruitbouw met bekronend balkon met buisleuning. Het balkon heeft drie gekoppelde vensters (mogelijk vensterdeuren) onder een waterlijst (blauwe hardsteen of beton). De gevel wordt afgewerkt door een sterk overkragende (vernieuwde) kroonlijst. De garagetravee heeft een hoge hardstenen plint doorbroken door een (vernieuwde) garagepoort. Daarboven twee identieke licht uitspringende erkers met in- en uitspringende vensters boven dorpels in zwarte geglazuurde tegels. De erkeruitbouw wordt afgewerkt met een waterlijst (blauwe hardsteen of beton) met daarboven de buisleuning van het dakterras tussen twee opgaande muurdelen en met een uitkragende dorpel in zwarte geglazuurde tegels. Het originele houten schrijnwerk bleef overal bewaard, met uitzondering van de garagepoort.

Parklaan 135

Neoclassicistisch hoekpand (café) gelegen op de hoek van de Parklaan met de Burggravenlaan. Het pand heeft een voorgevel van drie bouwlagen en twee traveeën aan de Parklaan, één overhoekse travee en twee traveeën aan de Burggravenlaan met aanpalend eenlaags volume (voorheen de muur van de koer). De bepleisterde gevel is voorzien van doorlopende bepleisterde banden en waterlijsten, heeft een begane grond met imitatievoegen en een houten kroonlijst op klossen met tandlijst onder een zadeldak (pannen, nok telkens parallel aan de straat). De gelijkvloerse verdieping telt vier vensters en een toegangsdeur, die zich op hoek bevindt, allen zonder omlijsting en met hardstenen dorpels. De (beschilderde) hardstenen plint heeft vier getoogde kelderramen. De vijf vensters per verdieping zijn gevat in een rechthoekige geprofileerde omlijsting boven hardstenen dorpel, op de eerste verdieping met consolevormige sluitsteen.

Parklaan 127, 129-131 en 133

Uniforme gevelwand bestaande uit drie identieke neoclassicistische rijhuizen, gelijktijdig met het hoekpand Parklaan 135 opgericht in 1896. De gevel van elk rijhuis telt twee traveeën en drie en een halve bouwlaag (souterrain) onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). De bepleisterde gevel is afgewerkt met schijnvoegen op de gelijkvloerse verdieping, imitatievoegen op de eerste verdieping en vlakke bepleistering op de tweede verdieping, onder een houten kroonlijst op klossen met tandlijst. De gelijkvloerse verdieping heeft een hardstenen plint en is voorzien van een deuropening en een rechthoekig venster met hardstenen dorpel, beide zonder omlijsting. De twee vensters per verdieping zijn gevat in een rechthoekige geprofileerde omlijsting boven hardstenen dorpel, op de eerste verdieping met consolevormige sluitsteen. Alleen bij het linkse pand (Parklaan 127) bleef het originele schrijnwerk bewaard, met uitzondering van het kelderraam). Het betreft een houten paneeldeur met brievengleuf en ijzeren deurraampje

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

onder een vast bovenlicht. Het benedenraam is driedelig met bovenlicht, de overige ramen hebben een klassieke T-opdeling. Alleen het kelderraam van het rechterpand (Parklaan 133) is voorzien van dievenijzers.

Parklaan 123

Eclectisch getint burgerhuis, opgericht in 1900 door architect Prosper Buyck als deel van een ensemble van vier eclectische woonhuizen. Het betreft een rijhuis met een voorgevel van twee traveeën en drie en een halve bouwlaag onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). Het gevelparement uit okerkleurige en witte geglazuurde baksteen in staand verband wordt verlevendigd door een plint (blauwe hardsteen en pleisterwerk) en horizontale banden en waterlijsten in beschilderde natuursteen en/of pleisterwerk. De voorgevel wordt horizontaal geleed voor een waterlijst boven de bel-etageverdieping, waarbij de bovenliggende verdiepingen uitgewerkt zijn als pilastergevel, onder een houten kroonlijst op consoles en klossen. We maken een onderscheid tussen de brede linkertravee die wordt geaccentueerd door een erker op de eerste verdieping, met een bekronend balkon, en een smalle deurtravee rechts. De beschilderde plint is doorbroken met een keldervenster met eenvoudig schrijnwerk. Hierboven bevindt zich het rechthoekige bel-etagevenster met verdiepte sponning, uitgewerkt als balkon met decoratieve smeedijzeren balustrade. De vensterdeuren hebben een kleine roedeverdeling en vaste bovenlichten met roedeverdeling en groen reliëfglas. Op de eerste verdieping bevindt zich de rechthoekige houten erker op gesculpteerde consoles. De erker heeft een eenvoudige vormgeving met paneelversieringen en een overkragende kroonlijst. Het schrijnwerk heeft met kleine roedeverdeling heeft bovenlichten met roedeverdeling en groen reliëfglas. De tweede verdieping heeft een balkon met smeedijzeren balustrade met art-nouveaувormgeving. Het rechthoekige balkonvenster met consoltjes heeft vernieuwd schrijnwerk. De deuropening is bovenaan afgewerkt met hoekconsoltjes onder een rollaag met geprofileerde lijst. Daarboven bevindt zich een verdiepte nis met sponning. De houten voordeur (vernieuwd tijdens het interbellum) is voorzien van een deurvensters met smeedwerk in geometrische vormgeving, onder een (origineel) bovenlicht. Het langwerpige getoogde venster op de eerste verdieping heeft een verdiepte sponning onder een rollaag met hoekstenen en geprofileerde lijst. De verdiepte borstwering is afgewerkt met een (vervaagd) sgraffitopaneel met art-nouveaувormgeving. Het schrijnwerk heeft een kleine roedeverdeling met bovenlicht in groen reliëfglas. Het bovenliggende venster is eenvoudiger uitgewerkt. Het betreft een langwerpig getoogd venster onder een rollaag en met geprofileerde dorpel. Het schrijnwerk van het kelderraam, de bel-etageverdieping, de erker, de voordeur (vernieuwd tijdens het interbellum) en het venster op de eerste verdieping is origineel.

Parklaan 113-121

Eclectisch getint burgerhuis, opgericht in 1900 door architect Prosper Buyck als deel van een ensemble van vier eclectische woonhuizen. Het betreft een rijhuis met een voorgevel van twee traveeën en drie en een halve bouwlaag onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). Het gevelparement uit okerkleurige en witte geglazuurde baksteen in staand verband wordt verlevendigd door een hardstenen plint en horizontale banden en waterlijsten in beschilderde natuursteen en/of pleisterwerk. De pilastergevel is opgebouwd uit twee verdiepte traveeën van ongelijke breedte. De brede linkertravee wordt geaccentueerd door een erker op de eerste verdieping, met een bekronend balkon, onder een houten kroonlijst op consoles en klossen. De smalle deurtravee rechts accentueert het trappenhuis en is uitgewerkt als één langgerekte venstertravee die wordt verlengd in een dakvenster. De hardstenen plint is doorbroken met een garagepoort. Hierboven bevindt zich het rechthoekige bel-etagevenster met verdiepte sponning, uitgewerkt als balkon met vensterdeuren en decoratieve smeedijzeren balustrade. Op de eerste verdieping bevindt zich de rechthoekige houten erker op gesculpteerde consoles. De erker heeft een eenvoudige vormgeving met paneelversieringen, geprofileerde roeden en een

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

geprofileerde kroonlijst. Het raamwerk met vaste bovenlichten heeft aan de voorzijde een zedelijke opdeling. De tweede verdieping heeft een balkon met smeedijzeren balustrade met art-nouveaувormgeving. Het rechthoekige balkonvenster is uitgewerkt als kruisvenster met consooltjes in de bovenhoeken. Het schrijnwerk bestaat uit twee vensterdeuren met vaste bovenlichten, gescheiden door een zwaar uitgevoerde middenstijl. De zone tussen dit balkonvenster en de kroonlijst is bepleisterd en afgewerkt met een geprofileerde lijst. De smalle rechtertravee bestaat uit een suprapositie van de voordeur, twee grote vensters en een dakvenster. De houten vleugel deur is voorzien van twee deurvensters met decoratief smeedwerk, twee brievengleuven, één (oorspronkelijk twee?) deurtrekker en panelen met art-nouveaувormgeving (waarvan één paneel aangepast is met moderne brievengleuven). Het vaste bovenlicht met hoekconsooltjes is vijfledig opgedeeld door verticale roeden. Hierboven bevindt zich een verdiept bepleisterd muurvlak (vermoedelijk oorspronkelijk een sgraffitopaneel) onder een getoogde rollaag onder geprofileerde lijst. De twee bovenliggende vensters zijn gevat in één nis met verdiepte sponning onder een getoogde rollaag met hoekconsooltjes en consolevormige sluitsteen. De vensters zijn bescheiden door een bepleisterd muurdeel, mogelijk oorspronkelijk voorzien van een sgraffitopaneel. Het schrijnwerk met roedeverdeling heeft telkens één centraal bewegend deel. De deurtravee wordt verlengd in een rechthoekig dakvenster met gesculpteerde hoekstijlen onder een geprofileerde kroonlijst. Het dakvenster is uitgewerkt als balkon en is voorzien van een decoratieve smeedijzeren balustrade. Behoudens het dakvenster en de garagepoort is alle schrijnwerk origineel.

Parklaan 107-111

Burgerhuis, opgericht in 1900 door architect Prosper Buyck als deel van een ensemble van vier eclectische woonhuizen. Dit pand vormt een visueel geheel met het aanpalende rijhuis (Parklaan 99-105) waarmee het samen een opvallend gevelperspectief heeft dat een trapsgewijze overgang maakt van de rooilijn aan de straat naar deze van de achterin gelegen woningen met een voortuin. De getrapte voorgevel telt vier en een halve bouwlaag (souterrain), één smalle zijtravee en een straatgevel van twee traveeën onder een houten kroonlijst met sierlijke klossen. Daarboven bevindt zich het mansardedak (leien) met rechthoekig dakraam boven de rechtertravee. De twee overhoekse traveeën worden verlengd in een achzijdig hoektorentje, vandaag vlak afgedekt maar voorheen voorzien van een uivormige bekroning. De gevel is opgedeeld in een smalle zijtravee links uitkijkend op het terras van het naburig pand en aan de straatzijde een smalle deurtravee links en een brede rechtertravee met souterrain. Het gevelparement bestaat uit okerleurige en witte geglazuurde bakstenen in staand verband doorbroken met waterlijsten en doorlopende banden (beschilderde natuursteen of pleisterwerk). De souterrain heeft een hardstenen plint. De muuropeningen in de smalle traveeën zijn getoogd onder een rollaag met natuurstenen hoekstenen. De verdiepte borstweringen van de smalle vensters op het eerste en tweede verdiep en de boogvelden boven de vensters op het tweede verdiep zijn voorzien van sgraffitopanelen. De vensters in de rechtertravee zijn rechthoekig. Op de eerste verdieping betreft het een eenvoudig venster zonder omlijsting, daarboven een licht uitspringende driezijdige erker onder een kroonlijst. Daarboven op de derde verdieping bevindt zich een drieledig venster met hoekconsooltjes en centrale vensterdeur met smeedijzeren borstwering. De zijtravee die uitgeeft op het terras van het aanpalend burgerhuis is ter hoogte van de eerste verdieping voorzien van een groot verdiept paneel met decoratief art-nouveauschilderwerk op linnen, ingekleefd in een pleisterlaag.

Parklaan 99-105

Dit pand vormt een visueel geheel met het aanpalende rijhuis (Parklaan 107-111) waarmee het samen een opvallend gevelperspectief heeft dat een trapsgewijze overgang maakt van de rooilijn aan de straat naar de achterin gelegen woningen met een voortuin. De getrapte voorgevel telt twee traveeën (en één smalle zijtravee) en vier en een halve bouwlaag (souterrain) onder een houten kroonlijst met sierlijke klossen. Daarboven bevindt zich het

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

mansardedak (leien) met rechthoekig dakraam boven de rechtertravee. De gevel is opgedeeld in een smalle deurtravee links, een smalle zijtravee en een brede rechtertravee met souterrain, waarboven zich een terras bevindt. Het gevelparement bestaat uit okerkleurige en witte geglazuurde bakstenen in staand verband doorbroken met waterlijsten en doorlopende banden (beschilderde natuursteen of pleisterwerk). De souterrain heeft een hardstenen plint, vier kelderramen met decoratieve dievenijzers en een bekronend smeedijzeren balustrade. De muuropeningen in de smalle traveeën zijn getoogd onder een rollaag met natuurstenen hoekstenen. De verdiepte borstweringen van de smalle vensters op het eerste en tweede verdiep en de boogvelden boven de vensters op het tweede verdiep zijn voorzien van sgraffitopanelen. De vensters in de rechtertravee zijn rechthoekig met hoekconsooltjes en hebben grote raampartijen met bovenlichten in reliëfglas. Op de eerste en tweede verdieping betreft het vensterdeuren, waarbij de tweede verdieping afgeschermd is door sierlijk smeedijzeren hekwerk identiek aan dat van het onderliggende terras. De houten voordeur is voorzien van twee deurvensters met sierlijk smeedwerk, onder een vast bovenlicht. Rechts is een wateraansluiting bewaard.

Parklaan 93-95

Eclectisch burgerhuis uit 1901, gebouwd samen met nr. 83-89 als deel van een samenstel van twee identieke rijhuizen. Het pand is achterin op het perceel gelegen en heeft een voortuin omheind met decoratief smeedijzeren hekwerk. Het originele aanleg met plantenperken bleef bewaard. Nabij de voordeur is een metalen voetschraper ingewerkt. Het rijhuis heeft een voorgevel van twee traveeën en drie en een halve bouwlaag onder mansardedak (leien). Het gevelparement in beige geglazuurde baksteen in staand verband wordt verlevendigd door een lage hardstenen plint en horizontale banden en waterlijsten in beschilderde natuursteen en/of pleisterwerk. De gevel is opgebouwd uit een smalle deurtravee links die door middel van een afgeronde hoek met ezelsoor overgaat naar de uitspringende rechtertravee. Deze brede travee wordt geaccentueerd door een monumentale erkeruitbouw die het souterrain, bel-etage en eerste verdieping omvat, met als bekroning een ruim balkon. De deuropening is afgewerkt met hoekconsooltjes onder een latei met schijfmotieven. Daarboven bevindt zich een bolkozijn als bovenlicht met tussenstijl en onder een rollaag. De houten vleugeldeur is afgewerkt met schijfmotieven, bewaart twee brievenleuven en twee deurvensters met decoratief smeedwerk, onder een vast bovenlicht met mat glas. De twee bovenliggende smalle rechthoekige vensters hebben beide verdiepte sponningen en zijn voorzien van eenvoudig schrijnwerk met bovenlicht. Het venster op de eerste verdieping heeft een verdiepte borstwering en bovenaan een rollaag. Het venster van de tweede verdieping heeft een geprofileerde dorpel en bovenaan hoekconsooltjes. De vijfzijdige erkeruitbouw heeft zichtbare metalen steunbalken en is voorts volledig in natuursteen uitgewerkt. De vensters van het souterrain zijn afgeschermd met decoratieve dievenijzers. De smalle korfboogvormige vensters van de twee bovenliggende verdiepingen hebben stenen tussendorpels, met uitzondering van het brede centrale venster van de bel-etage. Dit korfboogvormige venster is uitgewerkt als balkon met smeedijzeren hekwerk in art-nouveauvormgeving. Het bescheiden uitgewerkt schrijnwerk bestaat uit één vensterdeur gevat tussen twee vaste beglaasde zijpanelen onder een groot bovenlicht. Het bekronend balkon op de tweede verdieping heeft een houten (?) korfboogbalustrade tussen zeszijdige hoekstijlen. De twee balkonvensters met hoekconsooltjes en verdiepte sponning zijn gescheiden door een bakstenen middenstijl met verguld Korinthisch kapiteel. Onder de kroonlijst is een bepleisterde zone met (sgraffito?) beschildering bestaande uit de voorstelling van een hoofd in profiel (blanke man die naar links kijkt) gevat in een rode cirkel en een oranje rechthoek, geflankeerd door florale motieven tegen een lichtblauwe achtergrond. Het mansardedak springt uit ter hoogte van de rechtertravee en heeft centraal een rechthoekig dakvenster tussen geprofileerde pilasters onder een licht gebogen overkragende kroonlijst.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

Parklaan 83-89

Eclectisch burgerhuis uit 1901, gebouwd samen met nr. 93-95 als deel van een samenstel van twee identieke rijhuizen. Het pand is achterin op het perceel gelegen en heeft een voortuin omheind met decoratief smeedijzeren hekwerk. Het rijhuis heeft een voorgevel van twee traveeën en drie en een halve bouwlaag onder mansardedak (leien). Het gevelparement in beige geglazuurde baksteen in staand verband wordt verlevendigd door een lage hardstenen plint en horizontale banden en waterlijsten in beschilderde natuursteen en/of pleisterwerk. De gevel is opgebouwd uit een smalle deurtravee links die door middel van een afgeronde hoek met ezelsoor overgaat naar de uitspringende rechtertravee. Deze brede travee wordt geaccentueerd door een monumentale erkeruitbouw die het souterrain, bel-etage en eerste verdieping omvat, met als bekroning een ruim balkon. De deuropening is afgewerkt met hoekconsoltjes onder een latei met schijfmotieven. Daarboven bevindt zich een bolkozijn als bovenlicht met tussenstijl en onder een rollaag. De houten vleugel deur is afgewerkt met schijfmotieven, bewaart twee brievengleuven en twee deurvensters met decoratief smeedwerk, onder een vast bovenlicht met mat glas. De twee bovenliggende smalle rechthoekige vensters hebben beide verdiepte sponningen. Het venster op de eerste verdieping heeft een verdiepte borstwering en bovenaan een rollaag. Het venster van de tweede verdieping heeft een geprofileerde dorpel en bovenaan hoekconsoltjes. De vijfzijdige erkeruitbouw heeft zichtbare metalen steunbalken en is voorts volledig in natuursteen uitgewerkt. De vensters van het souterrain zijn afgeschermd met decoratieve dievenijzers. De smalle korfboogvormige vensters van de twee bovenliggende verdiepingen hebben stenen tussendorpels, met uitzondering van het brede centrale venster van de bel-etage. Dit korfboogvormige venster is uitgewerkt als balkon met smeedijzeren hekwerk in art-nouveaувormgeving. Het bekronend balkon op de tweede verdieping heeft een houten (?) korfboogbalustrade tussen zeszijdige hoekstijlen. De twee balkonvensters met hoekconsoltjes en verdiepte sponning zijn gescheiden door een bakstenen middenstijl met Korinthisch kapiteel. Onder de kroonlijst is een bepleisterde zone met (sgraffito?) beschildering bestaande uit de voorstelling van een hoofd in profiel (man met donkere huidskleur die naar rechts kijkt) gevat in een rode cirkel en een beige rechthoek, geflankeerd door florale motieven tegen een lichtblauwe achtergrond. Het mansardedak springt uit ter hoogte van de rechtertravee en heeft centraal een rechthoekig dakvenster tussen geprofileerde pilasters onder een licht gebogen overkragende kroonlijst.

Parklaan 41-81

Modern appartementsgebouw uit de jaren 1970 van acht bouwlagen. Dit gebouw heeft geen erfgoedwaarde.

Parklaan 39

Zeer rijk uitgewerkt art-nouveauburgerhuis uit 1900-1901. Het pand ligt dieper ten opzichte van de rooilijn en heeft een met decoratief smeedijzeren hekwerk omheinde voortuin. Het tweedelig toegangshek bevindt zich centraal in de afsluiting. De originele aanleg bleef bewaard, bestaande uit een centraal zeshoekig plantenperk en een perk langsheen de scheiding met nr. 37-37C. Het rijhuis heeft een voorgevel van twee traveeën en vier en een halve bouwlaag onder zadeldak (leien, nok parallel aan de straat). Het bakstenen gevelparement is wit beschilderd maar wordt op de bel-etageverdieping verlevendigd door bepleisterde banden afgewisseld met horizontale banden in geglazuurde baksteen, die elk op hun beurt bestaan uit een rij groene bakstenen tussen twee rijen gele bakstenen. De natuurstenen dorpels en waterlijsten (al dan niet met zweepslagmotief) worden verlengd in horizontale banden. Door de huidige beschildering zijn deze nog nauwelijks waarneembaar. Voorts zijn de rollagen boven de meeste gevelopeningen uitgewerkt in wit-groene geglazuurde baksteen en zijn er drie decoratieve faiencetegeltafels. De art-nouveaulijnvoering wordt doorgevoerd in alle aspecten van de gevel, zoals het schrijnwerk, de zeer kunstige muurankers, het hekwerk en de

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

zweeps slagvormige aflijning van de gevelaccenten, waterlijsten en de geveltop. De voorgevel is opgebouwd uit een brede licht uitspringende linkertravee met topgevel. Deze travee bestaat uit één verdiepte nis (Brugse travee) dat het souterrain-venster, bel-etagevenster, houten erker, bekronend balkon met gekoppelde vensters en het topvenster omvat. De smalle rechtertravee omvat de voordeur met bovenlicht en een nis met twee smalle vensters boven elkaar. Deze travee is voorzien van een houten kroonlijst met daarboven een kleine dakkapel (leien).

De lage (natuurstenen of gecementeerde) plint is beschilderd en bewaart de inscriptie "Jules P. Ledoux / Architecte / 1901". Het souterrainvenster onder zichtbare I-balk met bloemen is gevat tussen een omlijsting in wit-rode geglazuurde baksteen met hoekconsooltjes. Het bewaart zijn origineel schrijnwerk met afgerond raamwerk en eenvoudige dievenijzers. Daarboven het getoogd bel-etagevenster, uitgewerkt als balkon met sierlijk smeedijzeren balustrade. Het getoogde venster boven een natuurstenen vloerplaat is gevat in een omlijsting van wit-rode geglazuurde baksteen onder een rollaag van wit-groene geglazuurde baksteen onder een natuurstenen waterlijst met zweeps slagmotief. Het originele art-nouveauschrijnwerk met balkondeuren en sierlijk bovenlicht met kleine roedeverdeling en gekleurd reliëfglas bleef bewaard. De driezijdige houten erker op de eerste verdieping is fijn uitgewerkt met houtsnijwerk en roedeverdeling in art-nouveaувormgeving. De rechthoekige raamdelen werden vernieuwd, maar de bovenlichten met groen reliëfglas bleven behouden. Boven de eenvoudige kroonlijst van de erker bewaart het bovenliggende balkon een sierlijk smeedijzeren balustrade. Twee gekoppelde rondboogvensters geven uit op dit balkon. De vensters zijn samen met het bovenliggende rondboogvenster gevat in dezelfde nis met aflijnende waterlijst met zweeps slagmotief. Tussen deze venster is een vijfzijdig faiencetegeltablauw waarop het bouwjaar "1900" op banderol staat afgebeeld tussen florale motieven. De puntgevel is afgelijnd met een sierlijke waterlijst met zweeps slagmotief en voluutvormige schouderstukken. Deze lijnvoering loopt door in de geveltop, die is afgenomen en in de voortuin is geplaatst. Verder bevinden zich in de voortuin nog minstens een tiental blokken in blauwe hardsteen die tot de gevel behoren.

De rondbogige deuropening afgewerkt met een rollaag in wit-groene geglazuurde baksteen. Hierboven is een gebogen en beglaasde ijzeren luifel. De houten deur heeft een zeer dynamische vormgeving en is voorzien van twee ongelijke deurvensters met smeedwerk en een driedelig bovenlicht met kleine roedeverdeling en reliëfglas. De deur bewaart twee deurtrekkers met ingebouwde brievenleuf, een deurbel met leeuwenkopje. Vlakbij is een voetschraper ingewerkt in de plint. Boven de luifel is een bolkozijn als bovenlicht met natuurstenen omlijsting en waterlijst met zweeps slagmotief. Beide delen van het bovenlicht zijn afgewerkt met rollaagjes in wit-groene geglazuurde baksteen en sierlijk gebogen dievenijzers. De twee bovenliggende rondboog vensters zijn gevat in eenzelfde vensternis, bovenaan afgewerkt met een rollaag met wit-groene geglazuurde bakstenen onder een waterlijst met zweeps slagmotief. De borstweringen van deze vensters zijn afgewerkt met faiencetegeltablauws. Het onderste tablauw stelt een bloemmotief voor in typische art-nouveaувormgeving. In het bovenste en tevens grootste tablauw is een pauze te zien. Boven de korte geprofileerde houten kroonlijst bevindt zich in het verlengde van deze vensters een kleine dakkapel (schilddak, leien).

Parklaan 37-37C

Het pand ligt verdiept ten opzichte van de rooilijn en heeft een met decoratief smeedijzeren hekwerk omheinde voortuin. Het toegangshek bevindt zich links, tegenover de voordeur. De aanleg van de voortuin is niet bewaard maar de indeling verwijst nog naar de oorspronkelijke toestand. De kwaliteitsvolle lijstgevel telt drie traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). Het gevelparement bestaat uit okerkleurige baksteen in kruisverband, verrijkt met grijze gesmoorde baksteen voor de vensteromlijstingen (behalve op de tweede verdieping) en blauwe hardsteen en bleke natuursteen voor constructieve onderdelen zoals dorpels, banden, lijsten en hoek- en sluitstenen. De gevelopeningen van de begane grond en het souterrain zijn allen gevat in een omlijsting van grijs-zwarte baksteen, onder dito rollagen, met natuurstenen dorpels

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

en hoekstenen. De rechthoekige deuropening heeft een gebogen zandstenen waterlijst met daarboven een groot bovenlicht met afgeronde benedenhoeken en onder metalen latei met bloemen. Het schrijnwerk van de deur bestaat uit twee identieke deurvleugels met dubbele deurvensters met decoratief smeedwerk en reliëfglas, onder een klein tweeledig bovenlicht met cirkelvormig smeedwerk en reliëfglas. Verder bleven twee deurtrekkers en één brievenleuf bewaard. Naast de deur is een gevelsteen met opschrift: "VAN HOECKE-DESSEL / 1902 ARCHITECTE". Het bovenlicht heeft een kleine roedeverdeling met rondboogmotief en reliëfglas. De begane grond bestaat verder uit twee identieke rechthoekige vensternissen met afgeschuinde sponning onder metalen lateien. De keldervensters zijn van de bovenliggende bel-etagevensters gescheiden door een rollaag en hardstenen dorpel. Het schrijnwerk van de bovenliggende vensters is uitgewerkt als balkondeuren met bovenlicht en een borstwering in decoratief smeedijzeren hekwerk. De eerste verdieping heeft een centrale houten erker met bekronend balkon, geflankeerd door twee identieke florentijnse boogvensters met sgraffitopanelen in de boogvelden. De driezijdige houten erker heeft een uitkragend onderstel (afdak) met leien op een metalen balk met bloemen en twee zeer rijk uitgewerkte smeedijzeren consoles. Het schrijnwerk heeft bovenlichten met kleine roedeverdeling voorzien van okerkleurig reliëfglas. De erker is bekroond met een driezijdig schilddak met leien en een bekronende trapeziumvormige smeedijzeren balustrade. De flankerende florentijnse boogvensters hebben een afgeschuinde sponning en omlijsting in grijs-zwarte baksteen boven een banderolvormige dorpel en onder een metalen tussendorpel met bloemen. Het boogveld onder zandstenen sluitsteen met metalen bloem is ingevuld met een sgraffitopaneel (imitatie-faiencetegeltabelau) met art-nouveauvormig plantenmotief in groen en okertinten. Het schrijnwerk bestaat uit kruisramen met bovenlichten in okerkleurig reliëfglas. De tweede verdieping is gevat tussen twee grote versneden consoles uit bak- en zandsteen die de houten kroonlijst op klossen met consoltjes ondersteunen. De vensterpartij op deze verdieping bestaat uit vijf gekoppelde vensters onder één gedeelde metalen latei met bloemen. De vensters zijn van elkaar gescheiden door pilasters met natuurstenen voet en kapiteel en verkleinen naar buiten toe, waarbij het centrale venster een dubbele balkondeur is. De afgeronde dorpels van de flankerende vensters zijn sierlijk uitgewerkt met een centrale watergeultje. Het schrijnwerk is voorzien van bovenlichten met een ongelijke roedeverdeling en okerkleurig reliëfglas.

Parklaan 35

Het pand ligt verdiept ten opzichte van de rooilijn en heeft een voortuin omheind met smeedijzeren hekwerk met strak geometrische vormgeving. Het dubbel toegangshek bevindt zich links, tegenover de voordeur. De voortuin bewaart de oorspronkelijke aanleg met plantenperken en het origineel plaveisel bestaande uit een okerkleurige betegeling. De lijstgevel telt twee traveeën en drie bouwlagen onder een mansardedak (leien, nok parallel aan de straat). Het gevelparement bestaat uit beige geglazuurde baksteen in kruisverband en wordt horizontaal geleed door bepleisterde banden en waterlijsten, doorlopende lekdrempels en een enkele rij rode en groene geglazuurde bakstenen. Bovenaan is de gevel afgelijnd met een overkragende houten kroonlijst met tandlijst, in de rechtertravee op consolevormige klossen. De gevel is opgebouwd uit een smalle deurtravee links en een uitspringende rechtertravee met balkon op de eerste verdieping. De begane grond is afgewerkt met een hardstenen plint met bossage. De verhoogde begane grond is opengewerkt met een voordeur en een gekoppeld bel-etagevenster, alle onder een rondboogige geblokte geprofileerde omlijsting, bij de voordeur met consolevormige sluitsteen. De voordeur is een vleugel deur met panelen met schijfmotieven en deurvensters met metalen grille, met daarboven een vast bovenlicht met glas-in-lood. Verder bleven ook twee deurtrekkers met ingewerkte brievenleuven en een uitzonderlijk sierlijke en vrijstaande voetschraper bewaard. De gekoppelde bel-etagevensters zijn gevat tussen twee pilasters en gescheiden door een halfronde tussenzuil, alle met ionische kapitelen. Origineel schrijnwerk met bijzondere glas-in-loodramen met geometrisch motief. De eerste verdieping heeft links een rondboogvenster met verdiepte sponning en onder een rollaag met donkergroene geglazuurde bakstenen en sluitsteen, ingevuld met

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

T-ramen. De borstwering is gedecoreerd met twee diamantkoppen. De rechtertravee wordt benadrukt door een massieve halfronde balkonuitbouw met rondboogbalustrade. Palladiaans balkonvenster met eenvoudige pilasters onder een geprofileerde omlijsting met sluitsteen voor het centrale rondboogvenster. Origineel schrijnwerk en balkondeuren met vast bovenlicht. De tweede verdieping heeft twee identieke rondboogvensters met hardstenen dorpels en onder rollaag met sluitsteen, ingevuld met houten T-ramen. De gevel is afgelijnd met een geprofileerde waterlijst met daarboven de kroonlijst. Het mansardedak heeft links een oeil-de-boeuf en rechts een rechthoekig dakvenster tussen geblokte hoekpilasters met voluutvormige vleugelstukken, onder een kroonlijst met rondboogfronton.

Parklaan 33

Dit burgerhuis met dubbelhuisopstand heeft een voor de Parklaan uitzonderlijk brede voorgevel. Het pand ligt verdiept ten opzicht van de rooilijn en heeft een omheinde voortuin. Het smeedijzeren hekwerk heeft een zweeps slagmotief. Het dubbel toegangshek bevindt zich centraal, tegenover de voordeur. De voorgevel telt drie traveeën en drie bouwlagen onder een mansardedak (leien, nok parallel aan de straat). De symmetrisch opgebouwde lijstgevel heeft een door pilasters gemarkeerd middenrisaliet dat de kroonlijst doorbreekt met een bekronend en fraai uitgewerkt dakvenster onder getoogde kroonlijst. De eerste en derde travee worden eveneens verlengd in dakvensters, uitgevoerd in hout en minder rijk uitgewerkt dan het middenrisaliet. De linkertravee heeft twee gekoppelde vensters op de begane grond met daarboven een houten erker op de verdieping met bekronend balkon en dakvenster. De middentravee bestaat uit een deur, een venster op de verdieping en een bekronend dakvenster met balkondeur. De begane grond van de rechtertravee is uitgewerkt als bow window, met groot bekronend balkon op de verdieping en tenslotte een als balkondeur uitgewerkt dakvenster. Het gevelparement bestaat uit witte geglazuurde baksteen in kruisverband, horizontaal belijnd met rijen grijs-zwarte baksteen, witte bepleisterde banden en doorlopende hardstenen waterlijsten en lekdrempels. De houten kroonlijst met tandlijst rust op klossen met tussenin verdiepte panelen. Deze rechthoekige panelen zijn omlijnd met grijs-zwarte baksteen en bevatten veelkleurige faiencetegelttableaus met art-nouveaumotieven.

De twee gekoppelde vensters in de linkertravee hebben bovenaan een omlopende vlak bepleisterde omlijsting onder een waterlijstje en een geblokte rollaag met grijs-witte baksteen. De originele guillotineramen en houten rolluiken bleven bewaard. De bovenliggende houten erker op massieve conische voet is driezijdig met drie identieke raampartijen bestaande uit een rechthoekig vensterglas met drieledig bovenlicht. Op het leien dakje bevindt zich de driezijdige smeedijzeren balustrade van de bovenliggende balkondeur van het dakvenster. Het dakvenster doorbreekt de kroonlijst en omvat een beglaasde vleugel deur met drieledig bovenlicht, gevat in een neoclassicistische omlijsting.

Het middenrisaliet bewaart de voordeur in een gelijkaardige omlijsting als de benedenvensters in de linkertravee. De houten vleugel deur bestaat uit twee identieke deurvleugels met diamantkop, deurtrekker met brieven gleuf en deurvenster met decoratief smeedwerk, onder een vast bovenlicht. Het venster op de verdieping en bovenliggend dakvenster zijn gevat in één verdiepte rondboognis met afgeronde hoeken onder een rollaag in witte en grijs-zwarte baksteen. Beide rechthoekige vensters hebben een bekronende houten waterlijst op uitgewerkte consoles. De borstwering van het venster en het boogveld van het dakvenster zijn voorzien van verdiepte panelen met veelkleurige faiencetegelttableaus met florale motieven in art-nouveaувormgeving. Beide vensters hebben T-ramen, bij het dakvenster uitgewerkt als balkondeuren en voorzien van een decoratieve smeedijzeren balustrade.

De rechtertravee heeft een driezijdig bow window onder een neoclassicistische kroonlijst met tandlijst op klossen waartussen zich rechthoekige spiegels bevinden. Het bekronend heeft een vermoedelijk houten balustrade met art-nouveaувormig smeedwerk. Het

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

balkonvenster bewaart haar origineel zesdelig schrijnwerk en wordt bekroond met een houten kroonlijst tussen uitgewerkte consoles. Het dakvenster heeft een gelijkaardige omlijsting en smeedwerk als dit in de linkertravee, maar is smaller en heeft schrijnwerk met vast bovenlicht zonder roedeverdeling.

Parklaan 27-31D

Dit eclectisch burgerhuis uit 1901 ligt verdiept ten opzichte van de rooilijn omwille van haar voormalige omheinde voortuin, waarvan alleen het smeedijzeren hekwerk langsheen de grens met nummer 25 bewaard bleef. De hoge voorgevel telt twee traveeën en vier en een halve bouwlaag onder mansardedak (leien, nok parallel aan de straat). De gevel is opgebouwd uit een smalle deurtravee met deur en bovenlicht, een venster op de eerste en tweede verdieping met oculus onder de kroonlijst. De brede uitspringende rechtertravee heeft een souterrain (voorheen met kelderraam), bel-etagevenster, erker op de eerste verdieping, bekronend balkon en dakkapel. Deze rechtertravee is gevat tussen pilasters met bescheiden basementen en kapitelen per bouwlaag, op decoratieve consoles ter hoogte van de bel-etage. De bakstenen gevel wordt verlevendigd met natuurstenen diamantkoppen, doorlopende lekdrempels en bepleisterde banden, onder een sterk overkragende kroonlijst op klossen met tollen, die alleen wordt doorbroken ter hoogte van de dakkapel. Het souterrain heeft een natuurstenen plint met negblokken, onder een waterlijst. De deur, het bovenlicht en bel-etagevenster zijn korfboogvormig in een omlijsting met diamantkoppen en met sluitstenen (diamantkop en console). De vleugel deur heeft twee identieke deurvleugels met paneelversiering, deurtrekkers met brievenleuven en korfboogvormige deurvensters met smeedwerk, onder een vast bovenlicht. Het bovenlicht boven natuurstenen dorpel bewaart haar schrijnwerk zonder roedeverdeling. Het grote bel-etagevenster is uitgewerkt als balkon met smeedijzeren balustrade. Het schrijnwerk bestaat uit twee beglaasde balkondeuren tussen vaste beglaasde boven- en zijlichten. De driezijdige houten erker op de eerste verdieping rust op grote gesculpteerde consoles en een hardstenen vloerplaat. Het houtwerk heeft een neoclassicistische vormgeving en is ingevuld met grote ramen. Het bekronend balkon heeft een decoratieve smeedijzeren balustrade. De drie overige vensters (twee in de linkertravee en één op het balkon) zijn getoogd of korfboogvormig boven hardstenen dorpels en hebben een tussendorpel met hoekconsooltjes en een blind boogveld onder een rollaag met diamantkoppen. Ze bewaren hun originele T-ramen, bij het balkon uitgewerkt als balkondeuren. De oculus heeft een diamantkop als sluitsteen. De dakkapel, en bij uitbreiding de gehele mansarde verdieping, ligt verdiept ten opzichte van het gevelvlak. De dakkapel heeft een afdakje met uitgewerkte houten hoekzuiltjes onder een aangekapt zadeldak (leien). Het raam heeft een rondboogvormig bovenlicht.

Parklaan 25

Eclectisch burgerhuis uit 1899, met aanpassingen uit 1912. Het pand ligt verdiept ten opzichte van de rooilijn omwille van haar voormalige omheinde voortuin. De voorgevel telt twee traveeën en drie en een halve bouwlaag. Het gevelparement in rode baksteen wordt horizontaal belijnd door een hardstenen plint (met voetschraper), horizontale banden in witte baksteen en een houten kroonlijst op klossen. De smalle deurtravee links ligt verdiept ten opzichte van de brede rechtertravee met suprapositie van souterrain, gekoppelde bel-etagevensters met balkon, erker, bekronend balkon en dakvenster onder trapgevel met overhoeks topstuk. Alle muuropeningen zijn rechthoekig met hardstenen dorpel, afgeschuinde hardstenen linteel (op de benedenverdieping met hoekconsooltjes) onder ontlastingsboog in witte baksteen en met hardstenen diamantkoppen ter hoogte van de tussendorpels van de ramen. De voordeur is een vleugel deur met paneelversieringen, twee deurtrekkers met brievenleuf en deurvensters met smeedwerk. Het vaste bovenlicht is van de deur gescheiden door een hardstenen tussendorpel en is ingevuld met een glas-inloodraam dat de skyline van Gent met zonnestrallen voorstelt. Het bovenliggende venster is uitgewerkt als half rond balkon met vloerplaat en console in blauwe hardsteen. De gebogen smeedijzeren balustrade en de beglaasde balkondeuren met bovenlicht bleven

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

bewaard. Boven de souterrain zijn twee gekoppelde bel-etagevensters tussen een gesculpteerde halfzuil in blauwe hardsteen. De ramen zijn uitgewerkt als balkondeuren met bovenlichten met glas-in-loodramen in identieke geometrische art-nouveaumotieven. Het uitkragende balkon in blauwe hardsteen rust op een console. De houten erker heeft zeer verzorgd houtsnijwerk en afgeronde hoeken en gebogen glasplaten. Het geheel heeft een neoclassicistische afwerking en rust op een geprofileerde hardstenen vloerplaat op drie consoles. Boven de kroonlijst is een gebogen smeedijzeren balustrade van het bovenliggende balkon. Het houten schrijnwerk van de overige vensters bestaat uit T-ramen, al dan niet uitgewerkt als balkondeuren.

Parklaan 5-23

Gebouwencomplex bestaande uit zeven woonhuizen met een uniforme gevelwand van drie en een halve bouwlaag (souterrain) en vijftien traveeën met een totale lengte van ongeveer 46 meter, onder een zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat). Elk woonhuis telt twee traveeën, behalve het centrale pand dat er drie telt. De gevelwand is symmetrisch opgebouwd en bestaat uit een lijstgevel met twee zijrisalieten van elk één travee met een puntgevel (met schouderstukken en overhoeks topstuk) en één middenrisaliet van drie traveeën waarbij de middelste travee verlengd wordt in een dakvenster met puntgevel (met schouderstukken en overhoeks topstuk). Deze risalieten zijn op de eerste verdieping voorzien van trapeziumvormige erkers met bekronend balkon, in de zijrisalieten zijn de bel-etagevensters uitgewerkt als balkonvensters met balustrade, terwijl dit bij het middenrisaliet twee rechthoekige vensters zijn met een borstwering in smeedwerk in een natuurstenen omlijsting. De lijstgevels tussen de risalieten zijn eveneens symmetrisch opgebouwd en tellen elk vijf traveeën. Deze zijn opgebouwd uit een centrale deurtravee met rechthoekige houten erker en bekronend balkon. De flankerende traveeën zijn breder en hebben een souterrainvenster en een balkon zowel op de bel-etage als de eerste verdieping, alle gevat in één vensternis onder florentijnse boog. Daarboven op de tweede verdieping zijn drie gekoppelde vensters onder ontlastingsboogjes. De volgende flankerende traveeën zijn opnieuw smallere deurtraveeën met deur, bovenlicht en rechthoekige vensters op de twee verdiepingen.

Het gevelparement uit wit geglazuurde baksteen in staand verband wordt verlevendigd door parallelle banden in rood (voor de risalieten) en groen geglazuurde baksteen (voor de tussenliggende lijstgevels). Voor de risalieten werd rood voegwerk gebruikt. In de rollagen en ontlastingsbogen boven de vensters vinden we witte en okerkleurige bakstenen terug. De houten kroonlijst heeft tussen de klossen rechthoekige kaders in groene en rode baksteen, afhankelijk van de plaats. In het dak zijn boven elke lijstgevel vier spitse dakkapellen met houten timpaan en halfronde windborden. Alle gevelopeningen hebben een zichtbare metalen latei met bloemen op natuurstenen hoekconsoltjes, behoudens de deuren die een natuurstenen linteel of tussendorpel hebben. De bovenlichten van de deuren in de vierde, negende en de twaalfde travee zijn uitgewerkt als bolkozijn. Alle balkons steunen op zichtbare ijzeren balken en consoles. De balustrades zijn uitgevoerd in hout met decoratief smeedwerk. Onder de balkons op de eerste verdieping en op de borstwering van de vensters op de verdiepingen zijn sgraffitopanelen aangebracht (imitatie faiencetegeltaleaus met florale art-nouveaumotieven). De houten erkers in de risalieten hebben eenvoudig schrijnwerk met bovenlichten onder een kroonlijst en leien afdak. De twee rechthoekige erkers in vierde en twaalfde travee zijn sierlijker uitgewerkt en hebben bovenlichten met art-nouveauvormige roedeverdeling, eveneens onder kroonlijst en leien afdak. De souterrainvensters hebben drieledige ramen en dievenijzers, behalve in het middenrisaliet waar er twee rechthoekige souterrainvensters zijn. De balkonvensters zijn opgebouwd uit een centrale balkondeur met bovenlicht tussen twee vaste raamstijlen met consoles en vaste zijlichten, eveneens met bovenlicht. De overige rechthoekige vensters en bovenlichten hebben eenvoudig schrijnwerk met een bovenlicht. De deuren in de tweede, zesde, tiende en veertiende travee zijn getoogd en voorzien van paneelversiering met schijfmotieven, een brievenleuf en twee rondbogige deurvensters met smeedwerk en (al dan niet gekleurd) reliëfglas. De overige deuren zijn rechthoekige vleugeldeuren met

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

paneelversiering, deurtrekker en twee rechthoekige deurvensters met smeedwerk en (al dan niet gekleurd) reliëfglas.

Het centrale venster op de tweede verdieping van het middenrisaliet is samen met het bovenliggende dakvenster gevat in een vensternis onder florentijnse boog belijnd met natuurstenen waterlijsten. Op de borstwering tussen beide vensters is een verdiept boogveld met sgraffitopaneel met florale art-nouveaumotieven in natuurstenen omlijsting. In de zijrisalieten hebben de balkonvensters van de tweede verdieping een florentijnse boog in rode baksteen als bekroning. Dit vensters ligt verdiept in een vensternis, eveneens een florentijnse boog, afgelijnd met witte en okerkleurige bakstenen en natuurstenen waterlijst onder een blinde oculus.

Elk woonhuis van dit ensemble heeft een omheinde voortuin. De smeedijzeren balustrade met dubbel toegangshek heeft een zweeps slagmotief (identiek aan dat van het burgerhuis Parklaan 33, van dezelfde architect). Waar dit bewaard bleef heeft de voortuin een aanleg bestaande uit een centraal zeshoekig bloemenperk en langwerpige bloemenperken langsheen het hekwerk. Het originele plaveisel bestaat uit okerkleurige tegels die rechtop worden geplaatst ter afboording van de bloemenperken.

Parklaan 3

Dit burgerhuis in beaux-artsstijl vormt visueel een samenstel met de aanpalende woning links (Parklaan 1). Het pand ligt verdiept ten opzichte van de rooilijn en heeft een met smeedijzeren hekwerk omheinde voortuin. Het hekwerk met geometrische vormgeving bewaart het dubbele toegangshek dat zich links bevindt, tegenover de voordeur. De voorgevel telt twee traveeën en drie en een halve bouwlaag (souterrain) onder plat dak, afgewerkt met een kroonlijst op klossen en met tandlijst. De gevelopbouw bestaat uit een deurtravee links en een brede rechtertravee uitgewerkt als bow window. Voor het gevelparement werd natuursteen gecombineerd met decoratieve cementering met imitatievoegen. Souterrain en begane grond worden gemarkeerd door doorlopende lekdrempels in blauwe hardsteen.

Behoudens de voordeur zijn alle gevelopeningen rechthoekig en voorzien van borstweringen en omlijstingen in beaux-artsstijl (zoals bloemenkransen, festoenen, gecanneleerde friezen). Het schrijnwerk bleef integraal bewaard en bestaat uit guillotineramen met bovenlichten met kleine roedeverdeling. De rondbogige voordeur heeft een decoratieve omlijsting met flankerende consoles onder een kroonlijst met rechthoekig bovenlicht. De metalen voordeur met bovenlicht is haast volledig beglaasd en afgewerkt met fijn smeedwerk in beaux-artsvormtaal. Het bow window is doorgetrokken van souterrain tot kroonlijst. De gebogen uitbouw is op elke verdieping voorzien van drie vensteropeningen gescheiden door deelzuilen.

Parklaan 1

Dit burgerhuis in beaux-artsstijl vormt visueel een samenstel met de aanpalende woning rechts (Parklaan 3). Het pand ligt verdiept ten opzichte van de rooilijn en heeft een met smeedijzeren hekwerk omheinde voortuin. Het hekwerk met geometrische vormgeving bewaart het dubbele toegangshek dat zich rechts bevindt, tegenover de voordeur. De voorgevel telt twee traveeën en drie en een halve bouwlaag (souterrain) onder plat dak, afgewerkt met een kroonlijst op klossen en met tandlijst. De gevelopbouw bestaat uit brede linkertravee met bow window op de eerste verdieping en bekronend balkon en een smalle deurtravee rechts. Voor het gevelparement werd natuursteen gecombineerd met decoratieve cementering met imitatievoegen. Er is een hardstenen plint en het souterrain en de begane grond worden gemarkeerd door doorlopende lekdrempels, eveneens in blauwe hardsteen.

Behoudens het bovenlicht van de voordeur, zijn alle gevelopeningen rechthoekig en voorzien van borstweringen en omlijstingen in beaux-artsstijl (zoals bloemenkransen, festoenen, gecanneleerde friezen). Het schrijnwerk bleef integraal bewaard. Het souterrain heeft eenvoudige houten ramen. De bel-etage is voorzien van één grote raampartij bestaande uit drie guillotineramen met bovenlichten met kleine roedeverdeling, gescheiden

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

door geprofileerde middelstijlen. De vier vensters op de eerste verdieping (waarvan drie voor het bow window, van elkaar gescheiden met halfzuilen) zijn identieke guillotineramen met bovenlichten met kleine roedeverdeling. Het balkonraam op de tweede verdieping is een kruisraam, door deelzuilen gescheiden van twee zijlichten, allen met bovenlichten met kleine roedeverdeling. Het hoogste venster in de rechtertravee is eveneens voorzien van een kruisraam met gelijkaardige bovenlichten. De rechthoekige voordeur heeft een decoratieve omlijsting met flankerende consoles onder een kroonlijst met ellipsvormig bovenlicht en kleine roedeverdeling. De metalen voordeur met bovenlicht is haast volledig beglaasd en afgewerkt met fijn smeedwerk in beaux-artsvormtaal. Links hiervan is een wateraansluiting bewaard. Het balkon is voorzien van een gebogen smeedijzeren balustrade in geometrische vormtaal.

Krijgslaan 2

Dit burgerhuis in beaux-artsstijl op de hoek van de Parklaan met de Krijgslaan is toegankelijk langs laatstgenoemde straat. Aan de Parklaan ligt het pand verdiept ten opzichte van de rooilijn en heeft een met smeedijzeren hekwerk omheinde voortuin die aansluit op de rooilijn van de Krijgslaan. Ook het toegangshek op de straathoek bleef bewaard. Het pand bestaat uit een hoofdvolume van drie bouwlagen en twee traveeën aan de Krijgslaan, drie overhoekse traveeën en één travee aan de Parklaan, over de volledige hoogte uitgewerkt als bow window. Een tweelaags volume met twee garagepoorten op de begane grond en drie vensters op de verdieping, afgewerkt met een balustrade met urnen op de hoekzuiltjes, maakt de verbinding met de rijhuizen in de Krijgslaan. Het gebouw heeft platte daken en een kroonlijst op tandlijst (deels hout, deels gecementeerd), bij het bow window met klossen. De driezijdige hoekpartij wordt benadrukt door pilasters die boven de daklijst worden doorgetrokken (met triglifien onder de kroonlijst). Voor het gevelparement werd natuursteen gecombineerd met decoratieve cementering met imitatievoegen. De gevel wordt horizontaal belijnd door een plint, waterlijsten en doorlopende lekdrempels in blauwe hardsteen. Alle gevelopeningen zijn rechthoekig, op de eerste verdieping voorzien van borstweringen met gecanneleerde friezen, op de tweede verdieping met festoenen. De vensteropeningen op de begane grond en tweede verdieping hebben kruisramen en op de eerste verdieping zijn het guillotineramen, alle met bovenlichten met kleine roedeverdeling. De garages hebben originele houten garagepoorten bestaande uit twee deurvleugels met paneelversiering met schijfmotief onder bovenlichten met kleine roedeverdeling. In de plint bleef ook een wateraansluiting bewaard. De rechthoekige voordeur heeft een decoratieve omlijsting met flankerende consoles. De metalen voordeur is haast volledig beglaasd en afgewerkt met fijn smeedwerk in beaux-artsvormtaal.

1.3.2. Laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen

Twee bomenrijen gekandelaarde bomen staan in het midden de Parklaan. Beide rijen tellen 16 bomen. De bomen staan op een plantafstand van 10 meter van elkaar. De afstand tussen de rijen bedraagt 10 meter, de afstand tussen de grens van het openbaar domein en de platanen is aan beide zijden 12 meter. De onverharde plantvakken hebben een afmeting van 2,5 meter op 3,5 meter. Tussen de plantvakken bevinden zich met kasseien verharde parkeerplekken. In de as van de laan loopt een pad in dolomiet met een betonnen opkanting. Er staan in deze omgeving enkele parkeermeters.

De bomen laanbeplanting is volledig, alle standplaatsen zijn ingevuld. Het betreffen gewone platanen (*Platanus x hispanica*), een kruising tussen de oosterse plataan en de westerse plataan. Op twee bomen na hebben alle platanen een zeer knoestige stam en een brede stamvoet. Deze bomen leunen vermoedelijk dichter aan bij de oosterse plataan. Boom nummers 3 en 7 hebben een egalere stam. Deze leunen genetisch dichter aan bij de westerse plataan. Genetisch onderzoek kan hierover uitsluitsel geven.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

De meeste bomen zijn de originele bomen, aangeplant op het einde van de 19de eeuw. Nadien werden enkele bomen vervangen. Bomen nummer 14, 16, 31 en 32 zijn jongere inboetingen.

Een gedetailleerde opmeting van de stamomtrekken van de 32 bomen is opgegeven in bijlage 5.4. bij dit dossier. De vier inboetingen buiten beschouwing gelaten hebben de bomen een gemiddelde omtrek van 292 cm (gemeten op 150 cm). De knothoogte bedraagt ongeveer 15 meter. De hoogte van de takvrije stam is ongeveer 5,3 meter tot 6 meter.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

1.4.1. De Parklaan met omgeving

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens meerdere plaatsbezoeken op 6 juli 2016, 7 juli 2016, 18 oktober 2016, 6 december 2016 en 9 december 2016. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

Behoudens verborgen gebreken, bevindt het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt zich in een goede fysieke toestand.

Sommige smeedijzeren elementen aan de gevels, schrijnwerk, daken of als afsluiting van de voortuin zijn toe aan onderhoud. Sommige van deze elementen zijn deels beschadigd of verdwenen, zoals aangegeven in dit dossier. De afsluiting tussen Parklaan 11-11K en 13-15K helt over naar één zijde.

Sommige sgraffitopanelen hebben dringend conservatie en herstel nodig, vooral bij sommige huizen van het gebouwencomplex Parklaan 5-23.

De meeste tegeltableaus bevinden zich op het eerste zicht vermoedelijk in een betere staat, maar dit kan alleen door nadere inspectie worden bevestigd. De tegels met eglomiséschilderingen (Parklaan nummers 8 en 18-18D) vertonen wel sporen van degradatie en vereisen een gespecialiseerde aanpak. De hechting van de tegeltableaus kon niet worden onderzocht.

Bepaalde houten elementen hebben onderhoud nodig. Vooral de houten erker van het burgerhuis Parklaan 76-76A heeft onderhoud nodig. Het originele hout- en schrijnwerk van het burgerhuis Parklaan 17-19 heeft zeer dringend onderhoud nodig.

Het burgerhuis Parklaan 33 is sinds jaren onbewoond waardoor de fysieke toestand zichtbaar achteruitgaat. De voortuin is overwoekerd.

1.4.2. Laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens plaatsbezoeken op 29/10/2014, 22/09/2016 en 20/10/2016. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd (met uitzondering van 20/10/2016). Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

De fysieke toestand werd enkel op uiterlijke kenmerken geëvalueerd op het moment van de plaatsbezoeken d.d. 22/09/2016 en 20/10/2016. De platanen beschikken over het algemeen over een goede vitaliteit, structuur en conditie. Boom nummer 8 vertoont in een

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

holte aan de voetstam eikhaas of reuzenzwam, wat kan wijzen op wortelrot. Er boven werd tonderzwam vastgesteld (determinatie Tom Joye 20/10/2016).¹⁴⁰

Bomen nummer 14, 16, 31 en 32 zijn jongere inboetingen die door lichtconcurrentie schuin groeien.

De standplaats van de bomen is belast door de parkeervakken. De kleine onverharde zone rond de bomen lijdt aan bodemverdichting door de parkeerdruk. De met kasseien verharde zone tussen de bomen is gedeeltelijk waterdoorlaten en is vermoedelijk tevens de zone waar de hoofdwortels zich bevinden. Aan enkele bomen zijn kettingen vastgemaakt. De weg tussen de bomenrij en de huizenrij is telkens verhard met asfalt.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

2.1.1. De Parklaan met omgeving

2.1.1.1. De Parklaan binnen de historische en stedenbouwkundige context

In 1830 droegen de steden en landschappen van het jonge België de architecturale en stedenbouwkundige sporen van vorige politieke regimes. Zowel voor het platteland als de steden was de stedenbouwkundige structuur echter nog overwegend middeleeuws. Bouwblokken en stratenpatronen waren organisch gegroeid en steden kenden een strakke aflijning die bepaald werd door hun militaire verdedigingswerken. Net als sommige andere grote en kleinere steden, droeg Gent de gevolgen van de eerste industrialiseringsgolf. De vroeg 19de-eeuwse stad was overbevolkt, ongezond en barste zowel fysiek als maatschappelijk uit haar voegen.¹⁴¹

Een reeks stedenbouwkundige hervormingen zouden gestaag verandering brengen in deze onhoudbare situatie, te beginnen met de Gemeentewet van 1836 die de gemeenten toeliet rooilijnen vast te leggen, bouwreglementen op te stellen en bouwvergunningen af te leveren. Een aanvulling uit 1844 stelde hen in staat om algemene wegenplannen op te stellen. Zeker na de afschaffing van de octrooirechten in 1860 kwamen de urbanisatie in een stroomversnelling terecht, mede onder impuls van een opkomende industriële burgerij. De wetten van 1858 en 1867 op de onteigening per zone en van 1835 en 1879 op de onteigening voor openbaar nut werden dankbaar toegepast voor de stadssaneringsprojecten en de urbanisatie van nieuwe wijken en infrastructuur.¹⁴² De uitbouw van een zeer dicht spoorwegennet verliep parallel met deze ruimtelijke reorganisatie. Arbeidersbewoning kende een nieuwe vormgeving in de vorm van rijwoningen die door vastgoedspeculanten werden opgetrokken. Maar ook de rijke burgerij, de nieuwe elite van de 19de eeuw, zocht naar nieuwe woonvormen. Vooral vanaf de tweede helft van de 19de eeuw ontstonden op de uitgestrekte braakliggende terreinen rondom de oude stadscentra, en niet zelden in de buurt van reizigersstations, nieuwe stadswijken met een uitgesproken residentieel karakter. Langsheen de nieuw aangelegde straten en lanen (boulevards) werden talloze bouwpercelen verkaveld. Deze verkavelingsgolf ging gepaard met een speculatiegolf die vooral berekend was op het vermogen van de gewone burgerij.

---

¹⁴⁰ Mondelinge informatie verkregen van Tom Joye, INVERDE, expert bomenbeheer (20 oktober 2016).

¹⁴¹ VAN LOO A. 2003: *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, 398.

¹⁴² VAN LOO A. 2003: *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, 399.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

De klassieke rijwoning met een gevel van vier tot zes meter breed vormde de basiseenheid.¹⁴³

De aanleg van de Parklaan moet in deze context worden beschouwd. Het Gentse stadsbestuur koos heel bewust voor de aanleg van rechte boulevards met een promenade (cfr. supra). De ontwikkeling van een spoorwegverbinding ten zuiden van Gent, aangezet met het eerste Sint-Pietersstation van 1881, was een stimulans voor de verdere uitbouw van deze wijk. De uitbreiding van het nieuwe station -ter vervanging van het inefficiënte kopstation Gent-Zuid- zou in een stroomversnelling komen door de beslissing om in 1913 een wereldtentoonstelling te organiseren in Gent. Het wonen aan deze brede lanen in de buurt van een reizigersstation werd duidelijk als prestigieus ervaren, hetgeen benadrukt moest worden door de verplichte voortuinstrook met decoratief smeedijzeren hekwerk. Deze is nog bewaard langs een deel van de zuidflank van de Parklaan, als ook in de nabijgelegen Prinses Clementinalaan en het volledige Miljoenenkwartier. De grote kavels en strenge bouwvoorschriften moesten het elitaire karakter van de wijk waarborgen. We zien dit gegeven dan ook duidelijk weerspiegeld in het eigenaarsprofiel van de Parklaan. Onder de oorspronkelijke bewoners zijn vooral leden van de welgestelde middenklasse, zeg maar de burgerij, terug te vinden. In de Parklaan wordt deze nieuwe elite o.a. vertegenwoordigd door beoefenaars van vrije beroepen, zoals een apotheker, een fotograaf, een (kandidaat)notaris, enkele professoren of onderwijzers en kunstenaars (schilder, beeldhouwer). Daarnaast vonden ook voorname leden van de 19de-eeuwse maatschappij er hun woonplaats, zoals een legerofficier, een majoor, industriëlen, fabrikseigenaars, handelaars, ondernemers, een opzichter van de veeartsenij en zelfs de directeur van de Gentse dierentuin. Er zijn ook verschillende huizen gebouwd door architecten, aannemers en vastgoedspeculanten.

2.1.1.2. Historische waarde

Vanaf 1892 werd met de Parklaan een brede en rechtstreekse verbinding gecreëerd tussen het reizigersstation en het prestigieuze stadspark, hetgeen deze straat tot één van de meest riantse boulevards van Gent maakte. Het eigenaarsprofiel bestond bijgevolg uit de 19de-eeuwse stedelijke elite van de gegoede burgerij, grootindustriëlen, zakenlui en beoefenaars van de vrije beroepen die werden aangetrokken door deze nieuwe boulevards buiten het overbevolkte stadscentrum. De Parklaan is in dit opzicht een getuige van deze sociaal-demografische verschuiving die Gent kenmerkte op het einde van de 19de eeuw en getuigt van de bewuste politiek van het Gentse stadsbestuur dat door strenge bouwvoorschriften een elitair doelpubliek voor deze wijk nastreefde.

2.1.1.3. Stedenbouwkundige waarde

De Parklaan is een belangrijke getuige van de 19de-eeuwse stadsuitbreiding van Gent, die met de afschaffing van de octrooirechten in 1860 werd ingezet. De bewuste en planmatige aanleg van het Citadelpark en de urbanisering van de omliggende gebieden illustreert de wijze waarop het Gentse stadsbestuur bewust aan stadsplanning deed. Typerend voor de stedenbouwkundige opvattingen van de late 19de eeuw werden op de voormalige stadsvesten en in de omliggende wijken brede boulevards aangelegd die werden afgelijnd door statige burgerhuizen en steevast waren voorzien van één of meer beboomde promenades. Voor de Parklaan is zeer bewust gekozen voor de aanleg als boulevard, die in dit opzicht een bijzonder representatief en gaaf bewaard voorbeeld vormt. De aanleg van de Parklaan is tevens een belangrijke schakel in de stedenbouwkundige ontwikkeling van de wijk Gent-Sint-Pieters waarvoor de aanwezigheid van de spoorlijn Brussel-Oostende een bepalende factor zou blijken. Het eerste reizigersstation in 1881, opgericht aan het Parkplein, fungeerde als een incubator voor deze wijk. De stedenbouwkundige waarde van de Parklaan komt tot uiting in haar strategische inplanting op de helling tussen het hoger gelegen Citadelpark en de vlakte van de Sint-Pieters-Aalstwijk waardoor de Parklaan een

---

¹⁴³ VAN LOO A. 2003: *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, 33.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

interessant perspectief biedt op de omgeving. Haar tracé begeleidt de blik en bepaalt de verhouding tussen open ruimte en gesloten bebouwing. Vanaf het Parkplein, het voormalige stationsplein, vormt de statige boulevard met monumentale bomenrij een natuurlijke geleide naar het hoger gelegen stadsdeel waarbij de bezoeker via een ononderbroken groene leidraad bij de hand wordt genomen. Vanaf de bewust aangelegde brede boulevards met een licht gebogen tracé en een beperkte glooiing wordt een beeldbepalend perspectief gecreëerd op de imposante gevelrijen van de Parklaan. Hetgeen nog wordt versterkt door de monumentale bomenrijen die de laan domineren en een visuele uitloper van het Citadelpark vormen.

2.1.1.4. De architectuur van de Parklaan binnen de architectuurgeschiedenis

De historische context die in bovenstaande beschouwingen wordt geschetst bracht een architectuur naar voren die het resultaat is van een groeiend historisch bewustzijn gecombineerd met het zoeken naar een eigentijdse moderniteit. Het verlaten van de oude architecturale vormen was een moeizaam en traag proces. In de particuliere woningbouw bleef men in loop van de (lange) 19de eeuw teruggrijpen naar de historische vormentalen, zowel door de architecten als hun opdrachtgevers. Voor deze laatste groep, die in de vorige paragraaf werd geïdentificeerd, was architectuur een instrument voor representatie en legitimatie. Hiervoor bleven de aloude historische vormen uiterst geschikt, de grondige veranderingen die de 19de-eeuwse maatschappij onderging niettegenstaande.¹⁴⁴ Parallel met deze ontwikkelingen zou het neoclassicisme en 'de klassieke lijstgevel' echter blijven doorleven. Tijdens de zoektocht naar een volwaardige eigentijdse architectuur, die uiteindelijk pas op het einde van de 19de eeuw zou worden gevonden in de art nouveau, paste men de stijlen van het neoclassicisme en eclecticisme toe. Neostijlen en eclecticisme mogen niet gezien worden als een slaafse heruitvoering van oude stijlen, dan wel als de eigentijdse vertaling van oude vormen, anders geïnterpreteerd.¹⁴⁵ De architectuurgeschiedschrijving ontwikkelde zich als een volwaardige wetenschap waardoor men historische stijlen beter ging begrijpen. Eclecticisme moet gezien worden als een houding waarbij men gebruik maakte van al het beste uit de architectuur van het verleden. Alles wat uit deze stijlen beantwoordde aan eigentijdse eisen van functionele en constructieve rationaliteit bleef bruikbaar voor een volwaardige eigentijdse architectuur.¹⁴⁶ Men gaat specifieke stijlen koppelen aan bepaalde functies en historische stijlkenmerken combineren met eigentijdse materialen en technieken. Anderzijds bestond er van het eclecticisme ook een meer oppervlakkige, formalistische versie waarbij een soort 'onverschilligheid tegenover vorm' ontstond.¹⁴⁷ Het is tegen deze vorm van eclecticisme dat de art nouveau zou reageren. Het ontstaan van de art nouveau was, in haar aanvangsfase nauw verbonden met de idealen van het internationalisme en het progressieve liberalisme, hetgeen niet meer het geval zou zijn met de 'façade art nouveau' die omstreeks de eeuwwisseling tot ontwikkeling kwam.¹⁴⁸ Een nieuwe generatie van architecten democratiseerden de art nouveau en maakten deze toegankelijk voor de burgerij waarbij de uitwerking van de gevels voorging op de complexiteit van het interieur.¹⁴⁹

---

¹⁴⁴ VERPOEST L. & JAN BRAL G. 2008: *Neostijlen en eclecticisme: van het Justitiepaleis tot de Cogels-Osylei*, Tielt, 7.

¹⁴⁵ VERPOEST L. & JAN BRAL G. 2008: *Neostijlen en eclecticisme: van het Justitiepaleis tot de Cogels-Osylei*, Tielt, 9.

¹⁴⁶ VERPOEST L. & JAN BRAL G. 2008: *Neostijlen en eclecticisme: van het Justitiepaleis tot de Cogels-Osylei*, Tielt, 11.

¹⁴⁷ VERPOEST L. & JAN BRAL G. 2008: *Neostijlen en eclecticisme: van het Justitiepaleis tot de Cogels-Osylei*, Tielt, 11.

¹⁴⁸ VAN LOO A. 2003: *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, 33.

¹⁴⁹ VAN LOO A. 2003: *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, 40.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

2.1.1.5. De belle-époque-architectuur in Gent

Met de term belle-époque-architectuur trachten we bovenstaande nuances te vatten in één term waarmee ook de architectuur van de Parklaan kan worden gevat.¹⁵⁰ De belle-époque-architectuur die in Gent tot stand kwam in de periode tussen het de late 19de eeuw en de Eerste Wereldoorlog maakt als het ware deel uit van het straatdecor. Behoudens de klassieke bepleisterde lijstgevel die nog geruime tijd zou doorleven worden de straatgevels opgetrokken veelkleurige (geglazuurde) bakstenen gevelparementen. Gesculpteerde natuursteen en decoratieve smeedijzeren elementen zoals dievenijzers en venstertralijs, balustrades, lateien, consoles en gevelbekroningen. Tenslotte werd ook aan het schrijnwerk bijzonder veel aandacht besteed. Ramen, deuren en erkers vervolledigen niet alleen de interieurafwerking, maar krijgen in bepaalde gevallen een vormgeving die duidelijk bijdraagt tot en aansluit bij de vormgeving van de gevel. De algemene verspreiding van alternatieve raamtypes zoals guillotineramen of schuiframen, naast de klassieke draairamen, droeg bij tot het ontstaan van een nieuwe vormentaal voor dit schrijnwerk, waarbij veel aandacht ging naar de roedeverdelingen van de bovenlichten (Dit is minder het geval bij de neoclassicistische gevels). Het haast theatrale karakter van deze gevelarchitectuur wordt bevestigd door het contrast van de rijk uitgewerkte voorgevels met de achtergevels in al dan niet bepleisterde baksteen. Deze uitgesproken gevelarchitectuur bood, althans in de Gentse context, weinig vernieuwing op het vlak van planindeling. Mede door de klassieke vorm van de smalle aaneengesloten percelen bleef de enkelhuisopstelling de standaard. De gevels tellen doorgaans drie bouwlagen (eventueel met souterrainverdieping of mansardeverdieping). De gevels zijn opgebouwd uit een toegang in de uiterste travee aangevuld met één of twee venstertraveeën. Aan de voorgevels kan men overigens meteen de interieurindeling afleiden. Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen de huizen met een benedenverdieping op de begane grond en de bel-etagewoning. Nagenoeg alle woonhuizen zijn voorzien van een erker, al dan niet met bekronend balkon. Bij de bel-etagewoningen geeft deze erker doorgaans uit op een representatieve ruimte zoals het salon, bij het andere type hoort de erker bij één van de (slaap)kamers op de verdiepingen.

De belle-époque-architectuur wordt gekenmerkt door een exploratie van de polychromie en textuur van de bouwmaterialen die leidde tot een herwaardering van technieken als sgraffito, keramiek, mozaïek en bekleding in steengoed.¹⁵¹ Gevelparementen worden verlevendigd met gekleurd steengoed, sgraffitopanelen en decoratieve tegeltableaus een nieuwe vorm van geveldecoratie op gang. Vaak betreft het vrij bescheiden, maar beeldbepalende accenten. Geveltableaus werden boven de deur, op de borstweringen of onder de kroonlijst aangebracht. Vaak ging het om unieke en op maat gemaakte panelen aangezien de tegelproducenten een ruime keuze aan kleuren, formaten en technieken ter beschikking stelde. Een ander nieuw gevelement was de brievenbus, die met de start van de huis-aan-huis postbedeling van 1895 noodzakelijk werd. Veel brievenbussen zijn sierlijk uitgewerkt in smeedijzeren, brons of messing. Deurtrekkers werden vaak gecombineerd met brievengleuven. Een voetschraper behoorde eveneens tot de standaard geveluitrusting en kreeg niet zelden een verzorgde uitwerking.

2.1.1.6. De architecten

Aan de Parklaan zijn een aantal belangrijke architecten vertegenwoordigd die representatief zijn voor de belle-époque-architectuur in Gent. Hun namen komen terug in alle nieuwe wijken die tussen de late 19de eeuw en vooral in de periode voor de Eerste

---

¹⁵⁰ De volgende paragrafen over de stijlkenmerken van de Gentse belle-époque-architectuur zijn gebaseerd op de bevindingen gepubliceerd in: BONCQUET D., DEROM S. & BAILLIEUL B. 2013: *Bouwkoorts. Tussen twee stations*. In : VAN HERREWEGHE J. (ed.), *Impact. Wereldtentoonstelling Gent 1913*, Gent, 125-155.

¹⁵¹ VAN LOO A. 2003: *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, 40.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

Wereldoorlog werden opgericht. We vermelden hier bijvoorbeeld de wijk tussen de Muinkschelde en het Zuidstation -de zogenaamde 'Dierentuinwijk'- , de Kunstlaan en de ruimere stationswijk, waarbij straten als de Koning Albertlaan, Koningin Astridlaan, Koningin Elisabethlaan en de (als stadsgezicht beschermde) Prinses Clementinalaan gelden als meest sprekende voorbeelden.

Voor de Parklaan konden (voor de belle-epoqueperiode) volgende architecten met zekerheid worden achterhaald:

- Emile De Weerd (9 panden, waarvan 1 gesloopt);
- Prosper Buyck (4 panden);
- Ernest Van Hamme (1 pand);
- Jules-Pascal Ledoux (5 panden);
- Achilles Van Hoecke-Dessel (1 pand);
- Masereel (2 panden, waarvan 1 gesloopt);
- Charles Van Driessche (1 pand, gesloopt);
- Aannemer Seraphin De Taeye & Cie (4 panden);
- Aannemer Georges Vereecken (2 panden);
- Aannemer J. Rooms Van Den Bossche (1 pand);
- Aannemer Victor Van Renterghem (3 panden);

Voor interbellum werden volgende architecten geïdentificeerd:

- Emile De Weerd (3 panden);
- Maurice Aubert (1 pand);
- Geo Pauwels (2 panden);
- Raoul Van Houtte (1 pand);
- Emile De Nil (1 pand);

Emile De Weerd (Gent 1859 – Gent 1936)

Emile De Weerd studeerde aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Gent. Hij realiseerde tal van ontwerpen, voornamelijk in de stad Gent. Hij bouwde zowel vrijstaande burgerhuizen als rijwoningen en eenheidsbebouwing, waaronder opvallend veel hoekpanden. Zijn opdrachtgevers waren voornamelijk afkomstig uit het industriële milieu, voor wie hij niet alleen woonhuizen bouwde maar ook fabriekspanden. De maalterij De Nieuwe Molens (Kolenkaai 58, Brugge en Gasmeterlaan 111-116, Gent), de spinnerij Pipyn (Nieuwevaart 51, Gent) en de katoenspinnerij Galveston aan de Wiedauwkaai (Hurstweg 8, Gent) zijn van zijn hand.¹⁵²

De Weerd bouwde in alle stijlen die de belle-époqueperiode rijk was, afhankelijk van de voorkeur van de opdrachtgever. Hij realiseerde zowel huizen in neoclassicistische stijl (Hoekpand Koning Astridlaan-Oostendelaan te Gent, gesloopt) als stijlzuivere art nouveau (Parklaan 5-23 en Kortrijksesteenweg 584, Gent). Eerder eclectische voorbeelden zijn van hem ook bewaard (Parklaan 33 en Parklaan 42-42E (gesloopt), Gent), evenals woningen in neostijlen (Tentoonstellingslaan 32, Gent). Tijdens het interbellum maakte hij zich ook meester van de beaux-artsstijl, waarvan de panden Parklaan 1-3 en Krijgslaan 2 te Gent voortreffelijke voorbeelden zijn.

De voorbeelden die in de Parklaan van De Weerd zijn bewaard behoren tot zijn betere werken en zijn typerend voor zijn oeuvre en de verscheidenheid aan stijlen die hij beheerste. Zijn verwevenheid met het industriële milieu komt ook naar boven bij zijn

---

¹⁵² BONCQUET D., DEROM S. & BAILLIEUL B. 2013: Bouwkoorts. Tussen twee stations. In : VAN HERREWEGHE J. (ed.), *Impact. Wereldtentoonstelling Gent 1913*, Gent, 151.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

realisaties in de Parklaan. De hoekpanden met de Krijgslaan bouwde hij bijvoorbeeld voor G. de Hemptinne, telg van een familie rijke katholieke textielbazen te Gent.¹⁵³

Andere voorbeelden van zijn omvangrijk oeuvre zijn (niet-exhaustief):¹⁵⁴

- Henegouwenstraat 13, Gent: Neoclassicistisch burgerhuis;
- Parklaan 42, Gent: Eclectisch burgerhuis (gesloopt);
- Voldersstraat 15, Gent: Neoclassicistisch burgerhuis;
- Koningin Astridlaan 12-22, Gent: Eenheidsbebouwing van zes identieke woningen;
- Koning Albertlaan 31, Gent: Burgerhuis in beaux-artsstijl;
- Kouter 175, Gent: Classicistisch bankgebouw;
- Papegaaistraat 48, Gent: Neoclassicistisch burgerhuis;

Prosper (Alfred) Buyck (Gent 1873 – Gent 1938)

Prosper Buyck was de zoon van een metser/aannemer uit Zwijnaarde. Hij volgde een opleiding 'fijn-tekenen' en wiskunde aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Gent. In 1903 huwde hij met de welgestelde Jeanne Camile Bernard. Buyck was bijzonder actief en bouwde vooral in Gent in een voor hem typerende eclectische stijl. Er zijn van zijn hand hoofdzakelijk woonhuizen bekend, waarvan de meerderheid rijhuizen zijn. Zijn ontwerpen hebben doorgaans een heel strakke, functionele gevelindeling. Typerende decoratieve elementen zoals gevelparementen in geglazuurde baksteen, smeedwerk, houten schrijnwerk met typerende roedeverdeling worden met mate toegepast.¹⁵⁵

Andere voorbeelden van zijn omvangrijk oeuvre zijn (niet-exhaustief):¹⁵⁶

- Franklin Rooseveltlaan 456, Gent: Eclectisch burgerhuis;
- Koning Albertlaan 47, Gent: Burgerhuis;
- Iepenstraat 29, Gent: Eclectisch hoekpand-winkelpand;
- Pekelharing 60-64, Gent: Eenheidsbebouwing van drie woonhuizen in art nouveau;
- Charles de Kerchovelaan 193-199, Gent: Eclectisch burgerhuis (gesloopt);
- Muinkkaai 62A-Muiklaan 1, Gent: Eclectisch hoekpand;
- Gordunakaai, Gent: Burgerhuis;
- Hertstraat 30, Gent: Eclectisch hoekpand;
- Muinklaan 13, Gent: Eclectisch burgerhuis;
- Muinklaan 15, Gent: Eclectisch burgerhuis;
- Muinklaan 20, Gent: Eclectisch burgerhuis;
- Muinklaan 22, Gent: Eclectisch burgerhuis;
- Willem Wenemaerstraat 45, Gent: Eclectisch burgerhuis;
- Tentoonstellingslaan 102-104, Gent: Eclectisch hoekpand-winkelpand;
- Oudburg 22-38, Gent: Eclectisch winkelpand;
- Smidsestraat 2-6, Kortrijksesteenweg 130, Gent: Eclectisch hoekpand-winkelpand;
- Fortlaan 81, Gent: Burgerhuis (gesloopt);
- Koestraat 2-10, Gent: Eclectisch hoekpand-winkelpand;
- Parklaan 99, Gent: Eenheidsbebouwing van vier eclectische burgerhuizen;

---

¹⁵³ BOGAERT C., LANCLUS K. & VERBEECK M., 1979: *Cité de Hemptinne* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/103054> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

¹⁵⁴ S.N., s.d.: *De Weerdt, Emile* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/1652> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

¹⁵⁵ BONCQUET D., DEROM S. & BAILLIEUL B. 2013: Bouwkoorts. Tussen twee stations. In : VAN HERREWEGHE J. (ed.), *Impact. Wereldtentoonstelling Gent 1913*, Gent, 150.

¹⁵⁶ S.N., s.d.: *Buck, Prosper* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/570> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

- Karel Van Hulthemstraat 130-132, Gent: Eclectisch burgerhuis;
- Koning Boudewijnstraat 2, Gent: Eclectisch burgerhuis;
- Prinses Clementinalaan 143-149, Gent: Eclectisch burgerhuis;
- Prinses Clementinalaan 157-163, Gent: Eclectisch burgerhuis;
- Verlorenkost 1-3, Gent: Eclectisch hoekcomplex met woningen en hoekpand-winkelpand;
- Paul de Smet de naeyerplein 6: Villa in neoclassicerende stijl;
- Groendreef 8, Lokeren: Eclectisch villa "Ter Beuken";

Achilles Van Hoecke-Dessel (Ledeberg 1871 – Elsene 1918)¹⁵⁷

A. Van Hoecke-Dessel had een opleiding genoten aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Gent. Hij signeerde steeds met zijn naam en deze van zijn echtgenote om verwarring met andere Gentse architecten met dezelfde familienaam te vermijden.¹⁵⁸

De carrière van Van Hoecke-Dessel is op te delen in twee periodes: een Gentse en een Brusselse. Na zijn studies aan de Gentse academie trekt Van Hoecke-Dessel voor twee jaar naar Wallonië. Hij loopt er stage bij de architect-restaurateur Constant Sonnevile. Twee jaar later (in 1897) vestigt Van Hoecke-Dessel zich terug in zijn geboortestad als zelfstandig architect. Daar speelt hij een voortrekkersrol in de late art nouveau. Hij volgt zijn voorgangers niet slaafs op maar opteert voor een eigen invulling van de art nouveau-vormtaal.

Van Hoecke-Dessels kenmerk is een mix van eclectische elementen met geometrische art nouveaumotieven. Ook komt hij zeer innovatief uit de hoek wat betreft vorm, kleur en detaillering. Hoogtepunten uit zijn Gentse carrière zijn zijn eigen woning op de Kunstlaan in Gent uit 1903 en de Sint-Pieterstoren (Sint-Amandsstraat). Naast de vele opdrachten is Van Hoecke-Dessel van 1903-1907 hoofdredacteur van het Gentse tijdschrift "La tribune artistique". Vanuit deze functie kan hij zijn moderniseringsgedachte verspreiden.

Voordat Van Hoecke-Dessel aan zijn Brusselse periode begint, ontwerpt hij twee paviljoenen voor de wereldtentoonstelling van Luik in 1905. In 1907 verhuist Van Hoecke-Dessel naar Elsene. Deze fase uit zijn carrière is overduidelijk minder productief. Het aantal uitgevoerde projecten ligt beduidend lager dan in de Gentse periode – waarschijnlijk te wijten aan gezondheidsproblemen. Dit wil echter niet zeggen dat de kwaliteit van de gebouwen eveneens gedaald is. Zijn eigen huis in Elsene (Henninstraat, 1913) kan als een meesterwerk beschouwd worden. Deze Brusselse periode levert Van Hoecke-Dessel ook buitenlandse opdrachten op. Hij wordt in 1910 benoemd tot architect van de Compagnie du Chemin de Fer du Congo. Uit deze periode zijn vooral zijn ziekenhuis in Thysstad en het Groot Hotel in Matadi vermeldenswaardig.¹⁵⁹

Het is tijdens zijn Gentse periode dat Van Hoecke-Dessel het burgerhuis in de Parklaan (nummer 37-37C) ontwierp. Hoewel de gevelopbouw visueel aansluit bij de vormtaal van de naburige panden, onderscheidt het ontwerp zich in de uitwerking van de details zoals de dorpels met watergeultjes en de geslaagde combinatie van bouwmaterialen en decoratieve vormen. Maar ook de bijzondere venstervormen met florentijnse bogen op de eerste twee bouwlagen, en de vijf gekoppelde vensters op de derde bouwlaag, maken dit pand tot een opvallend kwaliteitsvol ontwerp.

Hierna volgt een niet-exhaustieve lijst van zijn oeuvre:

- Stationsplein 23, Lokeren: Burgerhuis in geometrische art nouveau (monument);
- Graslei 14, Gent: Gildehuis der Vrije Schippers (gevelrestauratie) (monument);

---

¹⁵⁷ Deze paragraaf is quasi integraal afkomstig uit de personendatabank van de Inventaris Onroerend Erfgoed: S.N., s.d.: *Van Hoecke-Dessel, Achilles* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/570> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

¹⁵⁸ DEMEY A. 1992: *Bouwen tijdens de Bell Epoque. Architectuur in Lokeren tussen 1890 en 1914*, Gent, 24.

¹⁵⁹ LEONARD E. 1919: In memoriam. Achille Van Hoecke-Dessel, *De Bouwgids* 6.12, 215.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

- Sint-Amandstraat z.nr., Gent: Danszaal "Sint-Pieterstoren" (gesloopt);
- Kunstlaan 16-18 en 20, Gent: Eenheidsbebouwing in art-nouveau;
- Gentsesteenweg 100-104, Deinze: Eenheidsbebouwing;
- Kattenberg 10-30, Gent: Huizenrij van 11 burgerhuizen met symmetrische gevelwand;
- Kunstlaan 41, Gent: Burgerhuis in art nouveau (eigen woning) (monument);
- Kunstlaan 23-29, Gent: Eenheidsbebouwing van vier burgerhuizen;
- Charles de Kerchovelaan 283, Gent: Burgerhuis in art nouveau;
- Kattenberg 39-49, Gent: Huizenrij van 6 burgerhuizen in eclectische stijl;
- Sint-Lievenslaan 258, Gent: Burgerhuis in art nouveau;
- Edward Pecherstraat 22, Gijzelaarsstraat 19, Antwerpen: Burgerhuis met magazijn, in art nouveau;
- Parklaan 37-37C, Gent: Burgerhuis in geometrische art nouveau;

Ernest Van Hamme (Gent 1856 – Mariakerke 1932)

E. Van Hamme was schrijnwerker en architect. Hij studeerde bouwkunde bij Joseph De Waele aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Gent. Als lid van de Commissie voor Monumenten voerde hij een aantal restauraties uit in Gent, waaronder: de Graanspijker, kleine Spijker, huis De Valck, huis Vrijdagsmarkt 22, de Grote- en Achter Sikkkel, Zwarte en Grote Moor, het Groot Vleeshuis en aanpassingen aan de Vismijn.¹⁶⁰ Aan de Parklaan ontwierp hij een eclectisch burgerhuis (Parklaan 35, Gent) en vlakbij in de Krijgslaan (Krijgslaan 4) bevindt zich een art-decoburgerhuis van zijn hand. Daarnaast bouwde hij nog een aantal burgerhuizen, vooral in Gent en Oudenaarde.¹⁶¹

Niet-exhaustieve lijst van zijn oeuvre:

- Kasteelstraat 9, Oudenaarde: Neoclassicistisch burgerhuis;
- Kasteelstraat 11, Oudenaarde: Neoclassicistisch herenhuis;
- Einestraat 21, Oudenaarde: Hoekhuis in neotraditionele stijl (gesloopt);
- Tentoonstellingslaan 78, Gent: Burgerhuis;

Jules-Pascal Ledoux (1866-1935)

J.P. Ledoux was een Gents architect die een opleiding had genoten aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Gent, met als leermeester stadsarchitect Adolphe Pauli (1820-1895). Hij is de kleinzoon van de gerenomeerde Franse architect Claude Nicolas Ledoux. Hij zou zich gespecialiseerd hebben in stedenbouw en theaterbouw.¹⁶² Er zijn van hem een vijftal realisaties bekend op het vlak van theaterbouw: verbouwingen aan het wintercircus in Verviers, de bouw van een wintercircus in Douai en verbouwingen aan de Minardschouwburg, het hippodroom De Drie Sleutels en de Nieuwe Cirkel, alle in Gent. Hij ontwierp tevens een aantal burgerhuizen, voornamelijk in art-nouveaustijl.¹⁶³ In Brugge bevindt zich een dubbelwoning van zijn hand dat opgebouwd is volgens een spiegelbeeldschema. Het als monument beschermde art-nouveaupand bevindt zich aan het O.L.-Vrouwekerkhof-Zuid 6-8 te Brugge. Dit pand heeft qua vormgeving en opbouw veel gemeen met de burgerhuizen in de Ledeganckstraat 7-9 te Gent, eveneens een dubbelhuis

---

¹⁶⁰ EVERAERT G. 2013: *Opgeknapt. 10 monumenten in de Gentse Kuip en de Expo van 1913*, Gent, 156.

¹⁶¹ S.N., s.d.: *Van Hamme, Ernest* [online], <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/persoon/5250> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

¹⁶² DE CLERCQ L. & NAUWELAERTS J. 2007: Van wintercircus naar garage. De bouwgeschiedenis van het "Nieuw Cirkus" in Gent, *Handelingen der Maatschappij voor geschiedenis en oudheidkunde te Gent* LXI, 238-339.

¹⁶³ S.N., s.d.: *Ledoux Jules-Pascal* [online], <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/persoon/3333> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

in art-nouveauvormgeving. Zijn overige twee bekende realisaties bevinden zich in de Parklaan. Enerzijds is er het art-nouveaupand Parklaan 39. Een rijk gedecoreerd burgerhuis met omheinde voortuin. Het ensemble Parklaan 8-18D is opgebouwd uit drie burgerhuizen, die visueel een geheel vormen in eclectische stijl.

Ch. Masereel¹⁶⁴

Ch. Masereel bouwde in de Parklaan twee burgerhuizen. Het pand Parklaan 92, een neoclassicistisch rijhuis uit 1898, bleef bewaard. Het eclectisch burgerhuis uit 1901 aan de overzijde van de straat, Parklaan 41-81, werd gesloopt. Voorts zijn van het nog twee realisaties gekend, beide in Gent: een neoclassicistisch burgerhuis met eclectische inslag (Muinklaan 3, Gen) en een neoclassicistisch hoekpand "Café du Parc" (Charles de Kerchovelaan 191, Gent).

Charles Van Driessche

Over architect Charles Van Driessche is vooralsnog weinig bekend. Hij was actief in Gent tijdens de belle-époqueperiode. Zijn ontwerpen worden gekenmerkt door variërende gevelcomposities en een zeer rijk, vaak polychroom, materiaalgebruik (getinte baksteen gecombineerd met natuursteen en breuksteen). Zijn stijl valt als eclectisch te omschrijven, vaak neo-traditioneel of art-nouveauegetint. Zijn meest indrukwekkende realisatie is een volledig door hem ontworpen straat in Gent die 'Cité Van Driessche' wordt genoemd (Martelaarslaan 361-411 en 413-421, 425-433, Gent). Aan de Koningin Astridlaan te Gent (nrs. 36-38, 76-78, 94-106) ontwierp hij een ensemble met art-nouveau-inslag bestaande uit vijf rij- en twee hoekhuizen (met de Blankenbergestraat) (beschermde monument). Het (gesloopte) burgerhuis dat hij in de Parklaan bouwde was een indrukwekkend art-nouveaupand dat was opgevat als spiegelbeeld van het aanpalende (nog bestaande) burgerhuis, Parklaan 39 naar ontwerp van J.P. Ledoux.

Niet-exhaustieve lijst van zijn oeuvre:¹⁶⁵

Koningin Astridlaan 194-200, Gent: Burgerhuis in art-decogetinte eclectische stijl;
Citadellaan 13, Gent: Neotraditioneel burgerhuis;
Prudens Van Duyseplein 9, Gent: Neotraditioneel burgerhuis;

2.1.1.7. Architecturale waarde

De architecturale waarde van de Parklaan bestaat uit de ensemblewaarde die door het geheel van kwalitatieve architectuur uit verschillende stijlen en periodes wordt gevormd. De Parklaan bezit een staalkaart van alle gangbare architectuurstijlen die belle-époque typeren, gaande van neoclassicisme en neo-Vlaamse renaissance over eclectisch geïnspireerde bouwstijlen en art nouveau. Tevens zijn verdienstelijke voorbeelden van de beaux-artsstijl en het modernisme aanwezig, die door hun gevelcompositie, inplanting en bouwhoogte harmoniëren met de belle-époquearchitectuur. Nagenoeg alle voornamelijk architecten die tijdens het *fin du siècle* in Gent actief waren zijn vertegenwoordigd. De bouwwerken die door hen aan de Parklaan werden gerealiseerd zijn typerend voor hun werk en behoren voor sommige van deze architecten tot hun betere werken. In het bijzonder architect Emile De Weerdt wordt hier sterk vertegenwoordigd, van wiens oeuvre diverse voorbeelden bewaard bleven gaande van hoogstaande eclectische gevelontwerpen

---

¹⁶⁴ S.N., s.d.: *Masereel Ch.* [online], <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/persoon/3587> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

¹⁶⁵ S.N., s.d.: *Van Driessche, Charles* [online], <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/persoon/5194> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

tot art nouveau en verzorgde beaux-artsstijl. Het burgerhuis ontworpen door de in Gent befaamde architect Achilles Van Hoecke-Dessel (Parklaan 37-37C) behoort tot één van zijn betere werken. De panden in de Parklaan zijn representatief voor de kenmerkende stijlelementen, materiaalgebruik en decoratieve vernieuwingen van de belle époque. De veelvuldig toegepaste geglazuurde baksteen, sierlijk smeedwerk, tegeltableaus en sgraffitopanelen zijn uitermate herkenbaar voor deze stijlperiode en getuigen van een bijzonder vakmanschap. Het feit dat deze burgerhuizen hun authentieke context met omheinde voortuinen langsheen een beboomde laan grotendeels behielden draagt bij aan hun herkenbaarheid en representativiteit. Zowel wat opstand, plattegrond en architecturale uitwerking betreft beantwoordt de oorspronkelijke bebouwing van de Parklaan volledig aan het type van het belle-époque burgerhuis in Gent waarbij de vernieuwende materialen en concepten zich beperken tot de geveluitwerking in combinatie met een typische enkelhuisopstand.

2.1.2. Laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen

2.1.2.1. *esthetische waarde*

De bomen in de Parklaan vormen een zeer uitgesproken beeldbepalend object, mede door hun homogeen voorkomen, met een mooie representatieve groeivorm als uniform gekandelaarde bomen. Deze bomenrijen zijn herkenbare voorbeelden van deze kunstsnoeivorm. Ze behoren bovendien tot de dikste en oudste platanen van het Gentse;

2.1.2.2. *historische waarde*

De bomen vormen een eenheid met de historische bebouwing in de laan en hebben een hoge context- en ensemblewaarde. De bomen werden aangeplant eind 19de eeuw en behoren tot de dikste en oudste exemplaren het Gentse. Vanaf eind de 18de eeuw begon men platanen in steden aan te planten omwille van hun sierwaarde en stressbestendigheid, eind 19de eeuw behoorden platanen, voornamelijk de kruising, de gewone plataan, tot de meest aangeplante laanbomen. Dit kwam onder meer door de invloed van Hubert Van Hulle van de Gentse groendienst. De bomen in de Parklaan zijn hiervan een representatief voorbeeld;

2.1.2.3. *stedenbouwkundige waarde*

De Parklaan werd aangelegd als verbinding tussen het Citadelpark en het nu verdwenen treinstation in de Burggravenlaan. De Parklaan is herkenbaar als een eind 19de-eeuwse stadsontwikkeling. De stedenbouwkundige waarde van de platanen komt tot uiting in hun aanplanting in twee aaneengesloten rijen waardoor zij de zichtas van de Parklaan bepalen. De bomenrijen accentueren tevens de samenhang met de landschappelijke structuur van het Citadelpark;

2.2. **Motivering van het type bescherming**

Motivering beschermd stadsgezicht

De Parklaan met omgeving wordt beschermd als stadsgezicht. Het Onroerendergoeddecreet definieert een stads- of dorpsgezicht als volgt: *“een geheel van een of meer monumenten en/of onroerende goederen met omgevende bestanddelen zoals beplantingen, omheiningen, waterlopen, bruggen, wegen, straten en pleinen, van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde.”*

Het voorliggend beschermingsvoorstel omvat een bescherming als stadsgezicht omwille van de historische, stedenbouwkundige en architecturale waarde van de bebouwing aan

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

de Parklaan en een deel van de Fortlaan en Krijgslaen. De Parklaan is een waardevol geheel met een hoge ensemblewaarde. Het geheel van bebouwing, tuinzone, openbaar domein en beplanting van tweeëndertig gekandelaarde platanen maken alle inherent deel uit van het stadsgezicht.

Motivering beschermd monument

De laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen worden beschermd als monument. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een monument als volgt: *"een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemene belang wegens de erfgoedwaarde(n)."*

Het voorliggend beschermingsvoorstel omvat een bescherming als monument omwille van de esthetische, historische en stedenbouwkundige waarde van de laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen. De bomen behoren tot de top van de houtige beplantingen met erfgoedwaarde op Vlaams niveau. Conform het pakket van de thematisch-typologische en thematisch-geografische bescherming van het belangrijkste houtige erfgoed in Vlaanderen worden deze bomen eveneens als monument beschermd met het oog op een optimaal beheer.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

Motivering afbakening beschermd stadsgezicht

Het voorliggende beschermingsvoorstel omvat de volledige Parklaan te Gent, met inbegrip van de aaneengesloten bebouwing langsheen de Parklaan en aanpalende panden met ingang aan de Fortlaan en Krijgslaen. Meer bepaald: Parklaan 1-135, Parklaan 2-98A, Fortlaan 94-97 en Krijgslaen 2. De volledige percelen zijn in de afbakening opgenomen, zodoende zijn ook de gevels opgenomen van panden waarvan de gevel samenvalt met de afbakening van het stadsgezicht. De voortuinstrook met hekwerk aan de zuidelijke zijde van de Parklaan maakt eveneens deel uit van deze percelen en is bijgevolg ook opgenomen in het stadsgezicht. De laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen maakt eveneens deel uit van het stadsgezicht. Omwille van het behoud van de wortelzone van deze bomen is de volledige openbare ruimte van de Parklaan in de afbakening opgenomen, als ook de zones aan de zijde van het Citadelpark en het Parkplein die worden bekomen door de kroonprojectie plus 20 meter.

Voor het stadsgezicht wordt de Parklaan als uitgangspunt genomen. De afbakening is gebaseerd op de historische kadastrale situatie en begrenzing van de percelen die tot stand kwamen na de aanleg van de straat en de daaropvolgende verkaveling aan het einde van de 19de eeuw. Hierin begrepen zijn de percelen op de hoek van de Parklaan met de Fortlaan (Parklaan 2-6 en Fortlaan 94-97). Deze kwaliteitsvolle en beeldbepalende interbellumwoningen werden midden jaren 1930 opgericht op een hoekperceel waar zich voorheen het gesticht met luthof 'Trocadero' bevond. Deze woningen vertalen het residentiële karakter van deze wijk in hun eigen modernistische vormtaal en respecteren de inplanting, gevelritmering, materialen en bouwhoogte van de laat 19de-eeuwse bebouwing. De percelen op de hoek van de Parklaan met de Krijgslaen (Parklaan 1-3 en Krijgslaen 2) zijn eveneens in deze afbakening opgenomen. De kwaliteitsvolle burgerhuizen in beaux-artsstijl werden kort na de voltooiing van de zuidelijke zijde van de Parklaan opgericht op de voormalige locatie van de Belvédère, een café met uitkijktorentje dat bij de oorspronkelijke aanleg van de Parklaan was geïntegreerd. Het feit dat deze drie woningen uit de jaren 1922-1924 (Parklaan 1-3 en Krijgslaen 2) en het aanpalende en

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

beeldbepalende ensemble uit 1898 (Parklaan 5-23) beide werden ontworpen door eenzelfde architect (Emile De Weerdt), met toepassing van een andere maar desondanks complementerende stijl, verhoogt de verbondenheid tussen deze panden en motiveert de voorgestelde afbakening.

Het appartementsgebouw op de hoek van de Parklaan met het Parkplein (Parkplein 1-23) werd niet in de afbakening opgenomen. Hoewel de twee bouwpercelen die zich op deze locatie bevonden wel degelijk tot de originele afbakening van de verkaveling behoorden, werd geopteerd om het hoekgebouw niet op te nemen in de afbakening van het beschermde stadsgezicht.

De twee schaalverstorende appartementsgebouwen halverwege de Parklaan (Parklaan 44-72 en Parklaan 41-81) en het postmodern gebouw (Parklaan 42-42E) werden wel in de afbakening van het beschermde stadsgezicht opgenomen. Aangezien deze panden zich in de gevelrijen bevinden hebben zij in dit geval een grotere storende impact op de ensemblewaarde van het geheel. Door de opname in het beschermde stadsgezicht wordt getracht een richtinggevende impact te hebben op deze panden, zoals aangegeven in de beheersdoelstellingen. Aangezien deze panden geen erfgoedwaarde bezitten zijn er ook specifieke beheersdoelstellingen van toepassing.

Motivering afbakening beschermd monument

De bescherming omvat het volledige openbare domein van de Parklaan. Aan de zijde van het Citadelpark en aan de zijde van de Burggravenlaan wordt de kroonprojectie plus 20 meter in functie van bescherming van het wortelgestel opgenomen in de afbakening.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

Binnen het voorgestelde stadsgezicht en monument zijn meerdere panden of items opgenomen in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed. Volgend overzicht op basis van gegevens 9/12/2016:

Parklaan 5-23, Parklaan 25, Parklaan 27-31D, Parklaan 33, Parklaan 35, Parklaan 37-37C, Parklaan 39, Parklaan 83-89, Parklaan 93-95, Parklaan 99-105, Parklaan 107-111, Parklaan 113-121, Parklaan 123, Parklaan 98-98A, Parklaan 96, Parklaan 80, Parklaan 42-42E (gesloopt), Parklaan 8-18D.

Binnen het voorgestelde stadsgezicht en monument is de laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen opgenomen in de niet-vastgestelde inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde (ID 133369).

Binnen het voorgestelde stadsgezicht met monument zijn meerdere panden of items gelegen in de UNESCO werelderfgoed bufferzone (008).

2.4.2. Ruimtelijke Ordening:

De gewestplanbestemming: woongebied met cultureel, historische en/of esthetische waarde is van toepassing voor het gehele gebied.

Ruimtelijk Uitvoeringsplan 'Afbakening grootstedelijk gebied Gent' (16/12/2005) is van kracht.

Departement leefmilieu, natuur & energie: Milieueffectenrapport (MER) Vertrammingsbundel 7 te Gent (goedgekeurd op 9 oktober 2015).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

Om de erfgoedwaarden van het onroerend goed dat met dit besluit wordt beschermd in stand te houden legt het besluit een aantal bijkomende bijzondere voorschriften op. Deze zijn opgenomen in artikel 4 van het besluit.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning, natuurvergunning of andere vergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende Onroerenderfgoedgemeente. Een

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerendergoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

4.1. Archieven

4.1.1. Stadsarchief Gent

Atlas Goetghebuer,

L36 (1, 3, 4, 5, 10, 11, 13A en14A).
L37 (1).

Reeks G,

2671; 2672; 3102; 3232; 3259; 3349; 3597; 3602; 3608; 3612;
3615; 3616; 3617; 3626; 3629.

Bouwaanvragen particuliere woningen, G12,

1893/B/8; 1893/B/8; 1894/B/12; 1894/B/3; 1894/B/37;
1895/B/20; 1895/B/27; 1895/B/40; 1896/B/18; 1896/B/20;
1896/B/21; 1898/B/1; 1898/B/33; 1898/B/35; 1898/B/65;
1898/B/71; 1899/B/13; 1899/B/2; 1899/B/41; 1899/B/7;
1900/B/24; 1900/B/30; 1900/B/50; 1901/B/39; 1901/B/4;
1901/B/41; 1901/B/43; 1901/B/88; 1901/B/95; 1901/F/8;
1904/F/3; 1909/B/29; 1912/B/19; 1920/B/28; 1922/B/58;
1922/B/33; 1923/B/170; 1923/B/24; 1923/B/76; 1924/A/18;

Archief plantsoendienst (PLADS)

2003/208 (Dossier betreffende de Parklaan, OP1).

2003/207 (Dossier betreffende de Parklaan en de A. Musschestraat, OP1).

4.1.2. Kadasterarchief Oost-Vlaanderen

Mutatieschetsen Gent, afdeling H (Gent),

1893/1; 1894/3; 1895/1; 1896/3; 1896/3bis; 1897/6; 1898/6;
1899/3; 1900/3; 1902/5; 1933/28; 1934/9; 1936/16.

Staat der Eigendomsoverdrachten Gent, afdeling H (Gent),

1933, 17-18.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

4.1.3. Archief Onroerend Erfgoed

Inventarisarchief (fotografische opnames), Gent,

Parklaan 20-40, 13.11.1978;
Parklaan 33, 13.11.1978;
Parklaan 35-37, 13.11.1978;
Parklaan 39, 13.11.1978;
Parklaan 42, 13.11.1978;
Parklaan 48-50, 13.11.1978;
Parklaan 54-68, 13.11.1978;
Parklaan 70, 13.11.1978;
Parklaan 78, 01.09.1982;
Parklaan 80, 01.05.1982;
Parklaan 96, 01.09.1982;
Parklaan 107-123, s.d;
Hoek Parklaan-Fortlaan, 06.12.1978;

4.1.4. Archief Universiteit Gent

Fonds Vliegende Bladen

BIB.VLBL.HFI.B.63.36, *Boulevards. Boulevard du Parc.*
BIB.VLBL.HFI.C.146, *Chemins de Fer de Gand.*
BIB.VLBL.HFI.R.028.62, *Rues. P. Boulevard du Parc. 1893-1896.*

Postkaarten

BIB.PKT.000318, DE GRAEVE s.d.: *Gand. Forts de la Citadél.*
BIB.PKT.001126, WILHELM HOFFMAN A.-G.: *Gand. Avenue du Parc.*

Fonds Kaarten en Plannen

BRKZ.KRT.2325, HEINS N. 1900: *Ville de Gand: Houveau plan à vol-d'oiseau.*

4.2. Literatuur

BAILLIEUL B., MILIS-PROOST G., LALEMAN M.C. & VAN TYGHEM F. 1975: *Stadsontwikkeling en architectuur*, Gent.

BONCQUET D., DEROM S. & BAILLIEUL B. 2013: Bouwkoorts. Tussen twee stations. In : VAN HERREWEGHE J. (ed.), *Impact. Wereldtentoonstelling Gent 1913*, Gent.

BRAUN E. 1889: *Création d'un boulevard de ceinture autour de la partie sud du parc de la citadelle, avec extension du parc vers la gare de Gand (St Pierre)*, Gent.

COENE A. & DE RAEDT M. 1990: *Bijdragen tot de stadsontwikkeling van Gent. 1560-1990*, S.I.

DAMBRUYNE J., RAMBAUT A., BRAL G.J., BAILLIEUL B. & VAN DOORNE G. 1992: *Een stad in opbouw. 2: Gent van 1540 tot de wereldtentoonstelling van 1913*, Tielt.

DE VLOED O., VIAENE P. & DE BRABANDERE L. 1986, *Stadswandeling door de wijk St-Pietersstation*, Gent.

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

DEMEY A. 1992: *Bouwen tijdens de Bell Epoque. Architectuur in Lokeren tussen 1890 en 1914*, Gent.

EVERAERT G. 2013: *Opgeknapt. 10 monumenten in de Gentse Kuip en de Expo van 1913*, Gent.

MEGANCK L., DEMEY A. & POULAIN N. 1995: *Het miljoenenkwartier. Een Gentse woonwijk uit het interbellum*, Gent.

VAN LOO A. 2003: *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen.

VERPOEST L. & JAN BRAL G. 2008: *Neostijlen en eclecticisme: van het Justitiepaleis tot de Cogels-Osylei*, Tielt.

4.3. Tijdschriftartikels

COENE A, 2010: De schone wijk van Gent Sint-Pieters, *Van Mensen & Dingen. Tijdschrift voor volkscultuur in Vlaanderen* VIII,1-4, 5-34.

DE CLERCQ L. & NAUWELAERTS J. 2007: Van wintercircus naar garage. De bouwgeschiedenis van het "Nieuw Cirkus" in Gent, *Handelingen der Maatschappij voor geschiedenis en oudheidkunde te Gent*, LXI, 235-358.

LEONARD E. 1919: In memoriam. Achille Van Hoecke-Dessel, *De Bouwgids* 6.12, 215.

4.4. Onuitgegeven publicaties

VERDEGEM C. 2009: *Biografie: Oswald De Schamphelaere (1866-1937)*, onuitgegeven masterscriptie, Universiteit Gent.

4.5. Internetbronnen

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Buck, Prosper* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/570> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *De Weerdt, Emile* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/1652> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/133369> (geraadpleegd op 1 december 2016).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Ledoux Jules-Pascal* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/3333> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Masereel Ch.* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/3587> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Van Driessche, Charles* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/5194> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Van Hamme, Ernest* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/5250> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Van Hoecke-Dessel, Achilles* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/570> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

BOGAERT C., LANCLUS K. & VERBEECK M., 1979: *Cité de Hemptinne* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/103054> (geraadpleegd op 15 oktober 2016).

DE GRAEVE s.d.: *Gand. Le boulevard du Fort.* [online] <http://www.delcampe.net> (geraadpleegd op 11 juli 2016).

DE WINTER G., PLATEAU P. & VAN DER LINDEN G. 2015: *Citadelpark* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/10322> (geraadpleegd op 1 oktober 2016).

S.N. s.d.: *Gand. Au Parc XII. Le Belvédère.* [online] <http://www.delcampe.net> (geraadpleegd op 11 juli 2016).

S.N. s.d.: *L'Avenue du Parc* [online] <http://www.delcampe.net> (geraadpleegd op 11 juli 2016).

STAR s.d.: *Gand - Le Boulevard du Parc (SCMS_PBK_1982)* [online], <http://www.beeldbank.stad.gent> (geraadpleegd op 1 oktober 2016).

SUGG ALBERT, s.d.: *Gand. Les Boulevards du Parc et du Fort (SCMS_PBK_1967)* [online] <http://www.beeldbank.stad.gent> (geraadpleegd op 11 juli 2016).

VAN DEN HEUVEL TH. s.d.: *L'Avenue du Parc (SCMS_PBK_1981)* [online] <http://www.beeldbank.stad.gent> (geraadpleegd op 11 juli 2016).

VAN DRIESSCHE T. 2017: *Handleiding voor het beheer van historische dreven en wegbepantingen (online publicatie vanaf begin 2017)* [online] (geraadpleegd op 1 december 2016).

4.6. Mondelinge en schriftelijke bronnen

Schriftelijke informatie verkregen van Guy Dupont, archivaris stadsarchief Gent (3 augustus 2016).

Schriftelijke informatie verkregen van dr. Mario Baeck, expert Belgische vloer- en wandtegels (23 november 2016).

Mondelinge informatie verkregen van Tom Joye, INVERDE, expert bomenbeheer (20 oktober 2016).

Beschermingsdossier: Parklaan met omgeving als stadsgezicht en een laan met tweeëndertig gekandelaarde platanen als monument, Gent

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan bij de bescherming

Afzonderlijk document.

5.2. Fotobijlage

De fotobijlage bij het ministerieel besluit bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Kaarten en figuren

Afzonderlijk document.

5.4. Opmetingen tweeëndertig gekandelaarde platanen

Afzonderlijk document.